

REGATTA
...nieuw jasje...

110E JAARGANG — NO.: 68 ZATERDAG 3 APRIL 1993

AMIGOE

Preke
E-Metamorfose

Legerleiding accepteert nieuwe bevelhebber niet

Desi Bouterse sluit staatsgreep niet uit

PARAMARIBO/DEN HAAG - De Surinaamse legerleiding heeft vrijdag geweigerd de benoeming van Arthy Gorre als hun nieuwe bevelhebber te aanvaarden. President Ronald Venetiaan heeft commandant Iwan Graanoogst gevraagd vooralsnog aan te blijven als waarnemend legerleider. Ex-bevelhebber Desi Bouterse zei dat een staatsgreep niet moet worden uitgesloten. De Nederlandse regering verklaarde "verontrust" te zijn en wees er op dat de houding van de legerleiding negatieve gevolgen kan hebben voor de bilaterale relaties.

Donderdag maakte de Surinaamse regering bekend dat de 43-jarige Gorre, adviseur van de minister van Defensie Siegfried Gilds, bevelhebber wordt en het leger zal herstructureren. Hij zou vrijdag worden beëdigd als opvolger van Desi Bouterse. Maar voordat de plechtigheid in de Memre Boekoekazerne plaats had, maakte een groep boze officieren haar opwachting bij president Venetiaan. Het gesprek dat zij hadden, verliep niet naar wens waarna de groep boos en luid vloekend het gebouw verliet. De legerleiding bracht vervolgens een verklaring naar buiten waarin zij stelde de benoeming onacceptabel te vinden en "diep geschokt en beledigd" te zijn. Volgens haar is Gorre een burger die niet voorkomt in de hiërarchie van het leger en geen kwaliteiten heeft om leger te leiden. Bovendien merkte staf-chef Badrissein Sital op dat president Venetiaan een ernstige fout had gemaakt door over de benoeming geen overleg te voeren met de legertop. "Ook in een democratie hebben militairen het recht hun mening te uiten", aldus Sital.

SPOEDBERAAD

Om gelegenheid te creëren de bestaande problemen te bespreken, is Venetiaan in eerste instantie aan de bezwaren van de legertop tegemoetgekomen. Hij heeft waarnemend bevelhebber Graanoogst gevraagd vooralsnog aan te blijven. Graanoogst heeft dit verzoek geaccepteerd. Wel verklaarde Venetiaan het gedrag van bepaalde officieren "indisciplinair" te vinden. Hij wil nu via het ministerie van Defensie laten nagaan hoe groot het percentage is binnen het leger dat achter de benoeming staat. De gehele regering is, samen met leden van de parlementaire commissie voor Defensiezaken, in spoedoverleg bijeengekomen.

In een reactie op de ontstane crisis zei Bouterse vrijdag, bij "een ontmoeting" met een aantal journalisten, dat het "van het leiderschap van de president zal afhangen hoe het probleem wordt opgelost". De exbevelhebber en huidig voorzitter van de aan het leger gelieerde oppositiepartij NDP zei het volstrekt eens te zijn met de bezwaren van de legerleiding. "Ook ik heb gezegd dat Gorre niet capabel is."

VERONTRUST

Volgens Bouterse, die in november zijn ontslag als bevelhebber indiende na verscheidene aanvaringen met de regering, wordt er "een bepaald scenario uitgevoerd om het leger naar een zeker punt te brengen om een staatsgreep te plegen".

De Nederlandse regering verklaarde vrijdag "verontrust" te zijn over de weigering van de huidige Surinaamse legerleiding om de benoeming van Gorre te accepteren. Volgens Den Haag is het in een parlementaire democratie geboden dat de strijdkrachten ondergeschikt zijn aan de regering en loyaal besluiten van de regering uitvoeren. "Elke ontwikkeling in strijd met de parlementaire democratie kan niet anders dan negatieve gevolgen hebben voor de bilaterale relaties en de nauwe samenwerking zoals is vastgelegd in het raamverdrag van juni 1992."

In de verklaring wijst de regering erop dat artikel 13 van dit verdrag de mogelijkheid open laat van onmiddellijke opschorting als er sprake is van "fundamentele schending van onder meer de constitutionele beginselen van de democratie en de rechtsstaat". Eerder had de Nederlandse regering gezegd de benoeming van Gorre te steunen "aan wie de cruciale taak is opgedragen het leger van Suriname te herstructureren".

OAS-BEZOEK

Vanwege de huidige gespannen situatie tussen de regering en de legerleiding heeft de speciale gezant voor Suriname van de Organisatie van Amerikaanse Staten (OAS), de Braziliaan Edgardo Reis, aangekondigd maandag naar Paramaribo te zullen reizen.

Gorre, een van de onderofficieren die in 1980 de macht in Paramaribo overnam, verliet in 1986 het leger uit teleurstelling over de corruptie daarbinnen. Hij heeft zich herhaaldelijk denigrerend uitgelaten over de huidige commandanten. Tegenover Vrij Nederland verklaarde hij dat Chas Mijnals een ex-sergeantje-brandblusser is en Sital een eenletterfistje. "Die twee zijn helemaal geen militairen, dat zijn politieke jongens. Zolang zij en plaatsvervangend bevelhebber Graanoogst op hun post zitten, kun je alle plannen die op het ministerie van Defensie worden gemaakt, wel vergeten. Als zij hun groene pakje uit moeten trekken, blijft er niets van hen over. Dus houden ze alles tegen wat het leger een beetje normaal kan maken", aldus Gorre, november vorig jaar.

WEER BIJ AF

Met de benoeming van Gorre leek de ruzie tussen Gilds en de legerleiding te zijn beslecht. Gilds' adviseur toonde zich tot nu toe een trouw bondgenoot van de minister. Sinds zijn aantreden heeft Gilds ernaar gestreefd de legerleiding, die nauwe banden onderhoudt met de NDP, te vervangen omdat deze zich niet loyaal opstelt en zijn besluiten negeert. De controverse escaleerde enkele weken geleden toen Gilds openlijk zei niet

Vervolg op pag. 8

Ierland: EG-regels zijn ongeldig

DUBLIN - Het hooggerechtshof van Ierland heeft vrijdag honderden richtlijnen van de Europese Gemeenschap in Ierland ongeldig verklaard.

De manier waarop de achtereenvolgende regeringen de richtlijnen hadden ingevoerd, druiste volgens het hof in tegen de grondwet. Het gaat om circa vijfhonderd Europese regels die in Ierland van toepassing zijn verklaard sinds het land twintig jaar geleden toetrad tot de EG. De onderwerpen ervan variëren van melkquota tot copyright voor computersoftware. Verwacht wordt dat de regering in beroep gaat tegen de uitspraak.

Politie Bombay: 2300 kilo explosieven aangetroffen

BOMBAY - De politie van India heeft vrijdag bij Bombay 2300 kilo explosieven gevonden, genoeg om tweehonderd krachtige bommen te maken.

De explosieven lagen in een kreek ten noorden van de stad en leken qua samenstelling op de bommen die 12 maart werden gebruikt bij de bloedige aanslagen in Bombay waardoor driehonderd doden vielen. Enkele dagen geleden ontdekte de politie in een leegstaande woning in Thane, niet ver van Bombay, vijftienhonderd kilo explosieven. Op grond van deze vondsten vermoedt zij dat de bomaanslagen van de 12e slechts "een begin en niet een eind" waren. De politie zoekt de daders in criminele moslimkringen en denkt dat de aanslagen een wraakoefening waren voor de rellen in december en januari toen [illegible] Hindu's woningen en [illegible]s van moslims aanvie[illegible].

De premier [illegible] deelstaat M[illegible]ashtra, waarvan Bombay de hoofdstad is, heeft de oude vijand Pakistan [illegible] beschuldigd achter de bomaanslagen te zitten om de Indiase economie te ondermijnen. Pakistan spreekt die beschuldiging tegen.

Voorbereid op top

■ *VANCOUVER - De politie te water, onderdeel van de bereden politie van Canada, patrouilleert rond het Trade and convention center in Vancouver waar de topconferentie wordt afgesloten. Dit gebeurt met een gezamenlijke persconferentie van de presidenten Bill Clinton en Boris Jeltsin.*

Toestel Aeropostal stort in zee

CARACAS — Een DC-9 van de Venezolaanse luchtvaartmaatschappij Aeropostal is gisteravond in de Caribische Zee gestort, zo'n tien mijl ten noorden van het eiland Margarita. De drie bemanningsleden werden gered.

Het toestel was vrijdagmiddag laat van de luchthaven Maiquetía nabij Caracas na reparatie vertrokken voor een proefvlucht.

De piloot, Omar Barboza, verloor het contact met de controletoren van Margarita, toen hij wilde landen. Kort daarna stortte het toestel in zee. De bemanning werd gered door de reddingsbrigade die onmiddellijk met boten vertrok naar het gebied waar het vliegtuig was neergekomen.

NAPA

IN DIT NUMMER
van Ñapa:

* ETNOMUSICOLOOG Marcel Frans over populaire muziek als pijler van de Antilliaanse cultuur. Hij zet vraagtekens. Mist een culturele basis in de samenleving. Quote: "*Nos ta dushi hende*. Veel mensen hebben moeite dat soort stellingen in stand te houden anno 1993." Pag.1.

* ISRAEL bestaat deze maand 45 jaar als staat. Marius Bremmer besteedt in de eerste aflevering in een serie van vier artikelen over de joodse natie aandacht aan de vesting Massada, symbool van de vernietiging door de Romeinen en het begin van de diaspora. Pag. 3.

* DE politiek probeert zich soms te mengen in toewijzing van grond en woningen. Het woningtekort is een bestuurlijke bottleneck. Drs. Franklin Hoevertsz is directeur van de Arubaanse Fundacion Cas pa Comunidad Arubano. Zijn visie over woningnood en de meer commerciële weg die FCCA is ingeslagen, wordt gepeild door Eef Hermers. Pag. 5

* JOHANNA Prins schrijft kinderboeken. Deze maand kwam haar vijfde boek uit. De winnares van een Zilveren Griffel bezocht Curaçao. Op dezelfde pagina literatuur van auteur Jan Brokken over Curaçaose honden in een boekbespreking van Hennie Harinck. Pag 5.

* HET gevoel iets te beleven dat je al eerder meemaakte. Déja-vu. Niet per se een teken van ziekte of gekte. Pag. 9

* "ALS je eenmaal bent begonnen met steken, wil je niet meer ophouden". Op de jongerenpagina een verhaal over hoe tieners overleven in de New Yorkse stadsjungle. Pag 8.

* Verder in deze editie van Ñapa een blik op het buitenland, op het onderwijs, postzegels, de heimwee van René van Nie en natuurlijk de wekelijkse kruiswoordpuzzel.

Ñapa wordt wekelijks gratis bezorgd bij Amigoe-abonnees en is in de losse verkoop verkrijgbaar met de zaterdagkrant voor het totaalbedrag van een gulden.

Cubaanse suikerrietoogst met moeite binnengehaald

■ *HAVANA - De suikerrietoogst is in volle gang in Cuba, dat nog steeds een van de belangrijkste suiker-producenten van de hele wereld is. Bij het oogsten voelt men pijnlijk de gevolgen van het al tientallen jaren durende Amerikaanse embargo en het ontbreken van Russische bijzondere hulp. Het gevolg is namelijk dat men zich moet behelpen met overjarig materieel, ook bij het transport van het suikerriet. De productie van 1992 - zeven miljoen ton - zal men dit jaar dan ook bij lange na niet kunnen halen.*

(AFP-satellietfoto)

Noodtoestand is van kracht Azerbajdzjan

MOSKOU - President Aboelfaz Eltsjibej heeft vrijdag de noodtoestand afgekondigd in Azerbajdzjan na een grootscheepse aanval van Armeense troepen in het westen van de Kaukasische republiek.

Dit heeft Interfax gemeld. Eerder op de dag had dit persbureau bericht dat Armeense troepen de belangrijke plaats Kelbadzjar waren binnengedrongen. Het ministerie van Defensie in Armenië weersprak dat Armeense troepen betrokken waren bij de gevechten. De aanval werd volgens een ministeriele woordvoerder uitgevoerd door troepen uit Nagorny-Karabach, de voornamelijk door Armeniërs bewoonde enclave in Azerbajdzjan.

De Armeense troepen bereikten Kelbadzjar na circa 25 dorpen in het westen van Azerbajdzjan te hebben ingenomen. Twintigduizend van de zestigduizend inwoners uit het strijdgebied zijn weggevlucht, aldus Interfax. **Armeense strijders hebben zaterdag gemeld dat zij na enkele dagen van zware gevechten de strategisch belangrijke stad Kelbadzjar in het westen van Azerbajdzjaen hebben ingenomen.**

Bakoe ontkende dat echter, maar bevestigde wel dat de Armeniers de heuvels rond de stad hebben ingenomen zodat zij de plaats met artillerie kunnen bestoken.

Het gaat hier om het langstdurende conflict in de voormalige Sovjetunie, namelijk in Nagorny-Karabach. De inwoners strijden voor meer autonomie. Azerbajdzjan zegt echter dat Armenie de enclave tracht te veroveren.

Washington hervat hulp aan Nicaragua

PARIJS - De Amerikaanse regering heeft Nicaragua nieuwe hulp aangeboden en beloofd reeds toegezegde leningen aan het land te verstrekken die eerder door leden van het congres waren geblokkeerd. Functionarissen van de Wereldbank en de Nicaraguaanse regering hebben dat vrijdag meegedeeld op een bijeenkomst van de Club van Parijs, waarin westerse crediteurenlanden zich informeel hebben verenigd.

Robert Lacey, voor de Wereldbank verantwoordelijk voor Centraal-Amerika, zei dat de VS voor 1993 Nicaragua voor 207 miljoen dollar aan hulp hebben toegezegd. Daaronder valt een bedrag van vijftig miljoen dollar dat de VS het Middenamerikaanse land vorig jaar al beloofd had, maar dat bevroren werd.

De VS schortten na een intensieve lobby van het conservatieve Republikeinse congreslid Jesse Helms de hulp aan Nicaragua op. Hij verweet de regering van president Violeta Chamorro teveel onder invloed van de linkse Sandinisten te staan en bekritiseerde tevens de grote rol van de Sandinisten in het leger- en politiekorps. Voor 1994 hebben de VS Nicaragua 94 miljoen dollar toegezegd.

Mubarak waarschuwt Iran, Sudan

CAIRO/LONDEN - De Egyptische president Hosni Mubarak heeft vrijdag een krachtige waarschuwing gericht aan het adres van Iran. Ook Sudan kreeg een veeg uit de pan.

Egypte kan "zich inmengen in de binnenlandse aangelegenheden" van dit land als het doorgaat met steun verlenen aan de moslim-activisten in Egypte. Tegelijkertijd beschuldigde Mubarak ook opnieuw Sudan, dat in samenwerking met Iran extremisten zou trainen in kampen. De Egyptische president deed zijn uitspraken in een interview met het in Londen en Caïro verschijnende Arabische blad Al-Hayat. Volgens hem helpen Iran en Sudan de extremistische bewegingen in Egypte en zal Egypte "op het gewenste moment reageren als Iran op dezelfde weg doorgaat".

Nieuwsanalyse

Ongevleugelde uitspraken

REDEVOERINGEN EN VERKLARINGEN van politici worden steeds breed uitgemeten in nieuwsuitzendingen en krantekolommen. De interesse van de pers voor hetgeen politici !anceren is te rechtvaardigen: in die speeches en ook tijdens persconferenties worden de lijnen uitgezet die bepalend zijn voor de relaties met andere landen, het beleid wordt blootgelegd dat de burgers ten goede moet komen, plannen worden ontvouwd, die de toekomst moeten scheppen.

In dit opzicht hebben wij er hier de grootste troep van gemaakt die denkbaar is. Wilde uitspraken, beloften die niet worden nagekomen, verkeerde zaken die hardnekkig worden goedgepraat, het zijn allemaal bij elkaar de belangrijkste oorzaken waarom het volk — volgens een gehouden opiniepeiling — voor bijna zeventig procent het vertrouwen in zijn leiders is kwijtgeraakt.

Formuleert de oppositie meestal vanwege haar defensieve positie veel voorzichtiger en daarom meestal niet onbesuisd, wat de regeringspartijen ervan terecht brengen, tart elke beschrijving. Maar ook hier moeten wij onderscheid maken. Bij de Curaçaose Democraten is het meestal Gressman, De Rooy of Bentoera, die het woord voert. Zij dragen partijstandpunten uit. Daar hoef je het niet mee eens te zijn, maar het zijn officiële DP-visies. Daar komt nog bij dat als een integer man als DP-bestuurslid Paul de Rooy spreekt, hij respect oproept en tot luisteren dwingt. En daar gaat het nu precies om: een woordvoerder dient gezag te hebben, geloofwaardig te zijn.

In de PNP wordt er echter een potje van gemaakt. Waarom wij per se de PNP op de korrel nemen? Die politici zijn de trend-setters; de meeste ministers en gedeputeerden zijn van die partij, zij openen aan de lopende bank zaken en seminars, ze zitten bij elke persconferentie aan, elke dag opnieuw worden ze geïnterviewd. Maar ondanks de stortvloed van woorden — misschien juist daardoor — begrijpt de burger er hoe langer hoe minder van. Een paar willekeurige voorbeelden: premier Liberia vond eind vorig jaar dat de situatie op Sint Maarten toe te schrijven was aan 'een tekort aan bekwame mensen'. Dat zei ze uitgerekend op de dag dat het Pourier-rapport uitkwam en waaruit bleek dat het ging om veel ernstiger zaken, namelijk uitgebreide corruptie, een schromelijk wanbeleid en vertrapping van de rechten van de oppositie. De grootste misleiding werd verleden jaar echter door oud-minister De Paula gelanceerd. Hij beweerde tijdens een rede tot de Vereniging van Bankiers dat het met de schulden allemaal meeviel, omdat Nederland die volgens een bestaande EG-constructie wel zou overnemen. Oud-gedeputeerde Isebia raakt soms zo overenthousiast, dat hij brokken maakt. Twee jaar geleden beloofde hij de ambtenaren een eindejaarsbonus, echter zonder daarover met zijn partij te hebben overlegd. Het kostte de eilandskas een paar miljoen gulden. Gedeputeerde Page noemt de ALM 'economisch niet levensvatbaar'. Als een Nederlandse minister een dergelijke uitspraak over de KLM had gedaan, was hij ter plekke ontslagen.

Een van de meest kwalijke en onbesuisde uitspraken is evenwel dezer dagen door gedeputeerde Mendes de Gouveia gedebiteerd. Hij zei dat importarbeid leidt tot destabilisatie. Wat een verbale blunder van een gezagsdrager om al die buitenlanders die mede hebben geholpen dit eiland te maken tot wat het vandaag de dag geworden is, een trap na te geven en te kwalificeren als een destabiliserende factor, terwijl je zelf uit 'import-arbeid' voortkomt. Als immers de toenmalige gezaghebber hetzelfde standpunt had ingenomen toen Dito's uit Madeira afkomstige voorvaderen zich hier meldden, zou hij zelf nooit hebben bestaan.

De PNP moet alvast beginnen het grootste deel van haar toplieden het zwijgen op te leggen. Het lijkt nu allemaal een koorzang, waarbij een ieder niet alleen een ander lied maar ook nog vals zingt. De PNP moet zich ook door communicatiedeskundigen laten voorlichten en niet in de waan verkeren dat elk van haar mensen de meest gevoelige en gecompliceerde aller menselijke technieken beheerst, namelijk de communicatie.

Het is van belang dat de PNP grote aandacht begint te besteden aan hetgeen haar voorlieden zeggen. De politiek wordt er rijper door, de burger eerlijker geïnformeerd en uiteindelijk zal de PNP er zelf beter van worden.

●RONNY RENS SR.

Openbaar college over Toekomstconferentie

Term status aparte behoeft nadere omschrijving

WILLEMSTAD — Als kan worden afgegaan op de vraag die gistermiddag centraal kwam te staan tijdens het openbaar college over de Toekomstconferentie, kan worden geconcludeerd dat er van een vervolg-conferentie zeker het komende jaar nog geen sprake kan zijn. Die vraag luidde namelijk: wat is een status aparte eigenlijk, als daarmee iets anders wordt bedoeld dan de status aparte die Aruba verkreeg met het oog op haar onafhankelijkheid in '96. Een eenduidig antwoord op die vraag is niet gevonden.

De Universiteit van de Nederlandse Antillen (UNA) en de Universiteit van Aruba (UA) verzorgden op 31 maart op Aruba en op 2 april op Curaçao een openbaar college over het vervolg van de Toekomstconferentie (TC II), die nu gepland staat voor eind juni/begin juli. Met de openbare les willen de universiteiten een bijdrage leveren aan het op gang brengen van een openbare discussie over de onderwerpen die op de agenda van die TC II staan.

In zijn eindverslag van TC I formuleerde premier Lubbers drie vragen, die volgens hem tijdens de TC II behandeld moeten worden: hoe zouden de vernieuwde staatkundige verhoudingen er uit moeten zien om zo goed mogelijk inhoud te geven aan het verlangen naar autonomie van de eilanden; hoe zou in de vernieuwde staatkundige verhouding de taakverdeling moeten zijn tussen de Koninkrijksorganen en de organen van de landen; en hoe kunnen waarborgen geschapen worden voor de kwaliteit van het bestuur.

HAAST

Docenten staats- en bestuursrecht mr. Renée van Aller (UA) en mr. Arjen van Rijn (UNA) verzorgden het eerste deel van het college, het ruim zeventigkoppige publiek het tweede deel. Van Rijn gaf eerst een overzicht van het Nederlandse standpunt in de loop der jaren en concludeerde daarbij dat Nederland de laatste tijd wel erg veel, teveel, haast krijgt met de staatkundige veranderingen. Het ethisch reveil in de politiek in Den Haag en bij de minister voor Antilliaanse/Arubaanse Zaken persoonlijk zal daar niet vreemd aan zijn. Het synthesedocument noemde hij een broddellap en de manier waarop dit werd gepresenteerd 'beneden alle peil'.

Volgens Van Rijn heeft Nederland mischien wel de mankracht om alle gevolgen in drie maanden tijd te laten uitzoeken, maar de Antillen en Aruba beschikken over veel minder mankracht en zullen dus langer de tijd nodig hebben.

Tijdens de discussieronde bleek niet iedereen het hiermee helemaal eens te zijn. Charles Gomes Casseres: "Het bedrijfsleven lijdt al jaren onder deze toestand, het wordt juist tijd dat er duidelijkheid komt. Afstel is funest". En een in de zaal aanwezige Nederlandse vakantieganger (waarschijnlijk een ambtenaar) wees er op dat Nederland inderdaad enige haast heeft: "Straks wordt Nederland door de EG gedwongen orde op zaken te stellen". Een ander uit de zaal meent juist dat de huidige situatie onbestuurlijk is en dat nu net om die reden getracht moet worden het frame voor de TC II in drie maanden zoveel mogelijk klaar te krijgen, opdat de bestuurlijke situatie beter wordt.

Aller ging vervolgens in op de meningen en opvattingen die op de Antillen en Aruba leven. Zij hield een warm pleidooi voor het toch nog weer eens goed bestuderen van het rapport Dip, want daarin staan alle mogelijke staatkundige modellen en knelpunten voor de eilanden. Aller waarschuwde ervoor dat als de eilanden niet nauwer gaan samenwerken, zè door Nederland tegen elk [illegible] kunnen worden uitgespe[illegible]

Van [illegible]oord neo-kolonialisme wilde zij echter niet horen: "Dat kan niet het geval zijn, want Nederland is niet de eilanden aan het uitbenen. Daarvoor lopen de geldstromen toch enigszins anders". En wat betreft het 'onder curatele stellen' raadde zij de Antilliaanse eilanden aan te doen wat goede huisvrouwen doen als zij geen ruzie met hun kostwinner willen krijgen: geen geld over de balk smijten.

Vervolgens inventariseerde Van Rijn aan de hand van de drie Lubbers-vragen de knelpunten. Hij denkt dat het beter is als de gelegde koppeling tussen staatkundige structuur en deugdelijkheid van bestuur wordt losgelaten. Ze moeten wel beide worden behandeld, maar los van elkaar. Zo is er allereerst nog de vraag wat een status aparte voor de Antilliaanse eilanden eigenlijk is en of, nu Aruba niet onafhankelijk wordt, dat eiland nog wel haar model van een status aparte kan blijven behouden. Aruba zal zich in elk geval niet kunnen onttrekken aan de mechanismen voor deugdelijkheid van bestuur.

Ook is het nu het juiste moment waarop men zich kan afvragen of er in de huidige vorm van parlementaire democratie geen veranderingen moeten worden aangebracht. Bij voorbeeld het invoeren van het referendum, niet als vrijblijvende toetsing, zoals dat nu het geval is, maar bindend.

Bij de vraag wat een status aparte eigenlijk is, komt ook de vraag welke bevoegdheden dan aan de eilanden worden toegekend. Sommige zaken zullen ze niet kunnen, andere zullen ze niet hoeven (omdat die taken kunnen worden uitbesteed, zoals bijvoorbeeld het uitbesteden van de gezondheidszorg) en zaken die ze niet mogen, omdat ze zijn opgedragen aan een hogere instantie. Tot nu toe is dat het Land, maar bij het wegvallen van het Land, zal dat het Rijk zijn. En daarmee is aangegeven dat het uitoefenen van het recht op zelfbeschikking het gevaar oplevert dat men een deel van zijn autonomie moet inleveren.

Zoals bij voorbeeld de codificatie van wetboeken, want kleine landen hebben moeite hun wetboeken samen te stellen en zeer veel van de wetgeving gaat toch over zaken die voor iedereen van belang zijn, in welk deel van het Koninkrijk men ook woont. Bij voorbeeld de wetten over koop en verkoop. Voor die delen van het wetboek waarop het personen- en familierecht betrekking hebben, kan de afspraak gemaakt worden dat die apart worden behandeld.

DOORBREKEN

De Nederlandse dominantie ten aanzien van de bewaking van de kwaliteit van het bestuur zou kunnen worden doorbroken als het Rijk slechts aanwijzingen geeft. De opvolging van die aanwijzingen kan eventueel door de rechter worden getoetst.

Samenvattend merkte Van Rijn op, dat als iedereen het erover eens is dat drie maanden tot de volgende TC te kort is, men dan in elk geval aan Nederland moet laten zien dat men serieus bezig is oplossingen te zoeken. Hij denkt dat het dan wel mogelijk is uitstel te verkrijgen, 'maar niet met de bedoeling tot afstel'.

Vervolgens zei Aller het een en ander over deugdelijkheid van bestuur. "Kwaliteit van bestuur is kwaliteit van bestuur, ongeacht de tijd, de plaats en de financiële mogelijkheden", aldus Aller, die dat illustreerde aan de hand van voorbeelden die tot 600 voor Christus teruggingen. Deugdelijk bestuur vindt zijn weerslag in wetten die voor regeerders en geregeerden gelijk zijn.

Aller raadde de politici van de Antillen en Aruba aan de krachten te bundelen, 'want er moet eenduidigheid komen voor de TC II'. Het voorstel van Jandi Paula (UNA) om voor een periode van drie tot vijf jaar toezicht van Nederland te accepteren, zou volgens haar moeten worden overwogen.

STATUS APARTE

Een onverwacht derde college gaf staatrechtskundige mr. Carlos Dip tijdens de discussieronde. Dip legde nog meer dan Van Rijn en Aller hadden gedaan de vinger op de zere plek: voordat gepraat wordt over aparte statussen voor de eilanden, moet je weten wat een aparte status eigenlijk is. Want het is onjuist, zoals Lubbers en Hirsch Ballin hebben gesteld,

MR. CARLOS DIP

dat alle eilanden een aparte status kunnen krijgen. Niet als aparte status hetzelfde is als wat de Arubaanse status aparte inhoudt. Volgens dat model is alleen Curaçao in staat een aparte status te realiseren: dat te doen op eilandelijk niveau dat daarvoor nog door het Land werd gedaan.

Dip: "Saba, Bonaire, Sint Maarten en Sint Eustatius krijgen helemaal geen aparte status, want ze kunnen geen van alle wat een eiland met een status aparte kan. Het synthesedocument suggereert iets wat niet kan. Het zal onwerkbaar blijken in de praktijk. Dat betekent dat het Rijk datgene moet gaan doen voor de eilanden wat tot dan toe door het Land werd gedaan. Maar dat doet het synthesedocument niet", stelde Dip vast. "Daarin komen zij met suggesties dat een stelsel van gemeenschappelijke regelingen het onstane vacuüm kan opvangen. En dat is onjuist. Want er wordt gesuggereerd dat men gemeenschappelijke regelingen zou kunnen opleggen in een land dat geen deel meer uitmaakt van de Antillen".

Hij verwees daarbij naar artikel 2a van de ERNA. "Moet Curaçao dan wetten gaan maken voor Bonaire? Er moet een parlement zijn om die wetten vast te stellen" Er zal, kortom, toch een of andere federatieve vorm gevonden moeten worden waarin dat parlement wetgevende bevoegheden voor de kleine eilanden krijgt. Dat valt niet met samenwerkingsregelingen op te lossen. "Dat zijn nietszeggende termen, het gaat om het instellen van bevoegde organen."

Dat is een zuiver juridische benadering van de zaak, maar vergeten wordt, dat er een politieke kant bij komt kijken, bracht een ander naar voren. En daarmee was men weer beland bij het begin: Nederland staat nu de eilanden niet toe wat Aruba kreeg, al kan dat juridisch wel. Nu wordt gesproken over het inleveren van wetgevende en controlerende bevoegdheden, 'misschien wel ingegeven om Curaçao op zijn standpunt voor een autonome status te laten terugkomen'. En kan Curaçao beslissen zonder referendum? En zal Aruba ook willen inleveren?

●MARJO NEDERLOF

HP/De Tijd: 'Curaçaos volk moppert op politici

AMSTERDAM — "Woedend waren de politici over Lubbers' 'neo-koloniale' dreigementen, maar voor de bevolking van Curaçao maakt het niet meer uit zolang er maar een einde komt aan het wanbestuur en de corruptie", zo begint een artikel in het Nederlandse tijdschrift *HP/De Tijd* deze week. Het volk moppert en niet zoals de plaatselijke politici zo graag zouden zien op het moederland, maar op hen. Meer dan zeventig procent van de bevolking heeft geen enkel vertrouwen meer in de huidige politieke partijen, blijkt uit een onderzoek van de universiteit. De vuist van Lubbers heeft de tongen losgemaakt. Haast is het enige dat Curaçao nu nog kan redden.

Nog steeds schallen uit de radio de beschuldigende stemmen van politici, woedend op het moederland dat gedurfd heeft kritiek op hen te leveren tijdens de Toekomstconferentie. Met welk een hartstocht had minister van Justitie Suzy Römer de door Lubbers gedane voorstellen verscheurd. Maar, zo schrijft *HP/De Tijd*-verslaggeefster Annejet van der Zijl, op het eiland schudt men het hoofd. Suzy Römer leek in haar reactie op Lubbers haar eigen volk nauwelijks te vertegenwoordigen.

De oude retoriek als 'blank superioriteitsgevoel', 'neokoloniaal' en 'patriarchaal', die jarenlang even effectief het Nederlandse schuldgevoel als de subsidiekraan activeerde, heeft geen uitwerking meer. Niet meer op het moederland, maar ook niet meer op de eilanders zelf.

Driehonderd jaar koloniale overheersing bleek na 30 mei 1969 niet bepaald bevorderlijk te zijn voor de vorming van een goed functionerend zwart kader. De macht aan het volk heette het. Het eiland had de wind mee met de Shell en de *off shore*. Pas halverwege de jaren tachtig verschenen er donkere wolken boven het paradijs. De politici bleek maar op een vlak ervaring te hebben opgedaan: het uitgeven van geld. En naarmate de problemen zich opstapelden, had ze maar één antwoord: de boze vinger richting moederland.

"Ik kan nu niet anders dan sceptisch zijn over de ontwikkeling die ik zelf in gang heb helpen zetten", zegt Harold Hollander, destijds fanatiek voorstander van de onafhankelijkheid en ideologisch denker en aanstichter van de onlusten in 1969. Waar hij ooit vocht voor de zeggenschap en inspraak van de zwarte onderklasse, moet hij nu toezien hoe deze zelfde bevolkingsgroep door haar eigen mensen monddood wordt gemaakt. "Ik zie niet in hoe de politieke partijen die wij nu hebben in staat zouden zijn orde op zaken te stellen. Ze zijn door en door corrupt en opportunistisch. Geen enkele fatsoenlijke intellectueel hier wil actief worden in de politiek", zegt Hollander.

Iets gelijks zegt ook Valdemar Marcha, rector magnificus van de universiteit: "Het gaat me zwaar aan het hart dat we het blijkbaar zelf niet hebben kunnen doen. Maar in deze overheid heb ik geen vertrouwen meer — als ze in veertig jaar nauwelijks iets geproduceerd hebben, hoe zouden ze dat nu in drie maanden wel kunnen doen?" zegt hij verwijzend naar de vervolgconferentie in juni. Marcha probeert nu met intellectuelen een buitenparlementair zakenkabinet van de grond te krijgen.

Oscar Castillo van de pressigroep Kousa Komun: "Zowel in het ambtenarenapparaat als in de politieke partijen is een groot gebrek aan kader. Na 1969 zijn er te snel te jonge en te onervaren mensen op posten gezet en nu is het systeem zo verrot dat goeie mensen er automatisch uitgewerkt worden".

"Nederland is een veel te goede kolonisator geweest. Het kind is te verwend geworden", zegt Ewald Ong-A-Kwie. "Ik ben blij met Lubbers, maar aan de gewone mensen wordt niets gevraagd", zegt Bea Muzo van een officieus opvangcentrum van *dropouts*. "En gevormd worden ze ook niet — hoe dommer ze blijven hoe beter dat de politici uitkomt". Eddie Muzo, haar man, vult aan: "De armen hebben het nu slechter dan onder de Nederlanders".

Overleg over bestrijding criminaliteit

WILLEMSTAD — De politie blijft de aanpakker van de grote criminaliteit. Maar bij de bestrijding van de kleine criminaliteit kan de hulp van diensten als SKS (servisio kontrol i siguridat) en Verkeer en Vervoer samenwerken met de politie.

Dat meldt een voorlichter van het eilandgebied naar aanleiding van een vergadering van de drie instanties onder leiding van de gezaghebber. Maar hoe de diensten gaan samenwerken is nog niet duidelijk.

De drie gaan eerst een werkplan maken dat 22 april klaar moet zijn. Dan wordt verder gepraat. Gedeputeerde Bentoera nam het initiatief voor de vergadering. De bedoeling is eigenlijk de politie werk uit handen te nemen zodat ze meer tijd heeft voor de ernstigere vormen van criminaliteit. Er zal meer gebruik gemaakt worden van de buitengewoon agenten van politie die bij verschillende diensten werken.

■*Van links af PUM-contactpersoon Randy Curiel, gedeputeerde van Economische Zaken Edward Mendes de Gouveia, PUM-mer Cees Nooteboom en de tweede contactpersoon voor het PUM, Jenny Schultz.*

PUM-mer vertrekt na geven advies aan directie Softex

WILLEMSTAD — De Nederlander Cees Nooteboom heeft vrijdag zijn adviserende werkzaamheden bij Softex afgerond met een bezoekje aan gedeputeerde van Economische Zaken, Edward Mendes de Gouveia. Nooteboom werkte in opdracht van het Project Uitzending Managers (PUM).

Nooteboom is een gepensioneerd manager, uitgezonden door de Nederlandse organisatie PUM. Deze zendt gepensioneerde managers uit het Nederlandse bedrijfsleven uit voor het geven van adviezen gedurende een korte periode. Concurrentie met bestaande adviesbureaus op Curaçao treedt niet op, omdat de gevraagde kennis zo specifiek is dat deze lokaal niet aanwezig is.

De adviezen die Nooteboom in de afgelopen drie maanden aan Softex heeft gegeven waren hoofdzakelijk gericht op produktie-management en meer in het bijzonder op het vervaardigen van keuken- en toiletrollen. De directie van Softex is zeer ingenomen met Nootebooms adviezen en heeft er dankbaar gebruik van gemaakt.

Bedrijven die gebruik willen maken van een PUM-mer dienen daar zelf om te vragen. De contactpersonen voor Curaçao, Jenny Schultz en Randy Curiel, zijn beiden werkzaam bij de dienst Economische Zaken.

Theatrum presenteert 'Belle en het beest'

WILLEMSTAD—Toneelgroep Theatrum brengt deze maand de musical Belle en het beest op de planken in Centro Pro Arte. Het is een bewerking van het oud-Franse sprookje La belle et la bête en hier en daar geïnspireerd door de tekenfilm The Beauty and the Beast. Het toneel wordt gespeeld door volwassenen en de zang uitgevoerd door het Theatrum-kinderkoor onder leiding van Ramon Williams. Rob van de Laar verzorgde het decor; regie en produktie zijn in handen van Etta Pijl.

Kaarten kosten vijftien gulden en zijn verkrijgbaar bij Mensings Caminada, ETC giftshop en bij CPA. De voorstellingen zijn op 16, 17, 23 en 24 april om 19.30 uur en op 18 en 25 april om 15 uur.

SI bezorgd om kofferdragers

WILLEMSTAD — De politieke partij SI stelt aan luchthaven-gedeputeerde Page voor om het opleidingsinstituut Feffik kofferdragers te laten trainen voor een betere service. Dat zou beter zijn dan de door Curinta genomen beslissing kofferdragers te laten afvloeien. SI stelt voor de afvloeiingsregeling terug te draaien.

Tweede ontwikkelaar Rif: minder geld en meer milieu

WILLEMSTAD — De vaste commissie voor toeristische aangelegenheden heeft gisteren gesproken met de tweede groep die geïnteresseerd is in verdere ontwikkeling van het Rif. Deze groep heeft geen financiële steun van het eiland nodig en de plannen lijken beter uit te pakken voor de mangroven in de lagune.

In de tweede groep zit Jacques Smeulders van het architectenbureau AOB samen met een aantal Nederlandse bedrijven. Die zouden gisteren hebben aangetoond dat zij internationale ervaring hebben met diverse projecten van dit formaat.

Voordat de vaste commissie echter met een definitief advies aan gedeputeerde van Toerisme Ruben Page komt, wil zij eerst nog een keer met de Halabi-groep praten. Zij wenst nog over enkele punten te spreken, die bij het eerste gesprek aan de aandacht zijn ontsnapt.

De Halabi-groep, die al jaren bezig is met plannen voor het Rif - het Sonesta is daarvan het eerste resultaat -, heeft op haar begroting een post 'inbreng eilandgebied' van een paar miljoen. Dit geld hoeft niet per se uit de eilandskas te komen. Het kan ook via Korpodeko of de OBNA gaan, maar dan wel met garantie van het eiland. De Smeulders-groep werkt geheel op commerciële basis en heeft geen enkele financiële steun van het eiland nodig, zo bleek gisteren.

Een ander wezenlijk verschil tussen de twee ontwikkelaars is het gebruik van de lagune. Halabi en consorten willen een deel van de lagune vullen. Smeulders wil de lagune afsluiten en uitbaggeren. Daar zouden dan een strand en een jachthaven moeten komen. De mangroves zouden volgens de globale plannen gespaard blijven. De vaste commissie moet de detailtekeningen echter nog bestuderen, om te zien of dit ook werkelijk zo is.

Uiteindelijk beslist het Bestuurscollege over de toewijzing van het project. De indruk heerst bij de commissie dat gedeputeerde Page wel waarde hecht aan de opinie van de commissie.

PNP-vragen over OKSNA

WILLEMSTAD — Eilandsraadslid Ronald Yankee (PNP) heeft het Bestuurscollege (BC) vragen gesteld over het OKSNA (Overlegorgaan Kulturele Samenwerking Nederlandse Antillen).

Hij stelt de vragen naar aanleiding van een artikel dat hij heeft gelezen waarin wordt gesteld dat het OKSNA zou discrimineren.

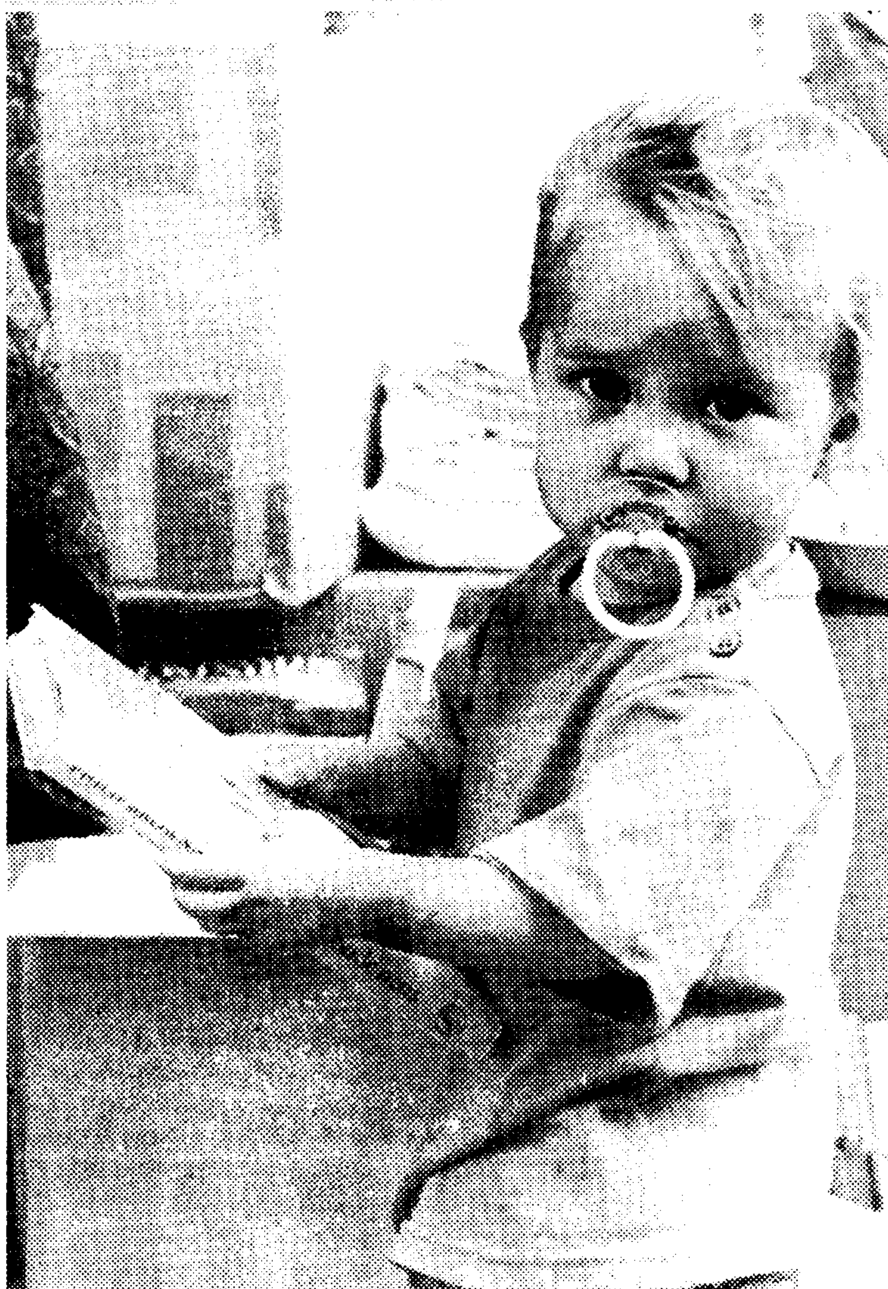
"Welke instanties hebben Curaçaose projecten aan het OKSNA ter goedkeuring voorgelegd en kan het OKSNA uitleggen aan welke criteria die projecten moeten voldoen om voor goedkeuring in aanmerking te komen". zo vraagt Yankee. Ook wil hij weten op welke gronden projecten in het algemeen worden afgewezen en welke criteria werden gehanteerd bij afwijzing van Curaçaose projecten.

Welke Curaçaose projecten zijn voor 1993 goedgekeurd en welk bedrag is daarmee gemoeid, zo vraagt het eilandsraadlid tot slot.

WILLEMSTAD — Bij de Kas di Beibel zijn gratis exemplaren verkrijgbaar van een blad met de laatste drie hoofdstukken van het evangelie van Marcus. Dit in verband met bezinning op het paasfeest. De bladen zijn verkrijgbaar vóór groepen maar ook voor individuele geïnteresseerden.

Jong geleerd....

■ *WILLEMSTAD — Deze peuter is er al vroeg bij. Op de boekenmarkt vanochtend in Punda koos de jeugdige leeshongerige een goed boek, voor als de volwassenen geen tijd hebben voor een spelletje.*

Toeristisch programma op radio Merkadeo

WILLEMSTAD — Vanaf zondag 4 april zendt radio Merkadeo (92.3 fm) elke week een toeristisch programma, Turisol, uit. Tussen 10:30 en 11:30 uur wordt aandacht geschonken aan lokale en internationale reizen en aan lokale toeristische ondernemingen. Voorts behandelt Turisol vraagstukken over geld meenemen op reis, het gebruik van een credit card en de noodzaak van verzekerd zijn.

Plan voor jaren toerismepromotie met EG-financiering

WILLEMSTAD — Met gebruikmaking van geld van de Europese Gemeenschap zullen de Antillen hun toeristische promotie voortzetten. Een driejaar durende marketing-en promotie-campagne is gepland aan de hand van een rapport van het adviesbureau Steigenberger Consulting.

Het bureau zette op verzoek van het Antilliaanse departement voor Ontwikkelingssamenwerking op een rijtje alle promotieactiviteiten van de Antillen in Europa sinds 1987. Op woensdag 7 april worden op Sint Maarten afrondende besprekingen gevoerd over het actieplan dat loopt tot en met 1996.

Het idee van aanwenden van EG-ontwikkelingsgeld is van de Antillen overgenomen door de Caribbean Tourism Organization, ook haar plan wordt gefinancierd door de EG.

Tijdens een vergadering vorige week over het Antilliaanse driejarenplan is aangegeven dat in 1993 sowieso de *roadshow* herhaald wordt.

Symposium over reuma

WILLEMSTAD — De ISPO (International Society for Prosthetics and Orthotics) houdt op dinsdag 6 april in het auditorium van de openbare bibliotheek een symposium over de behandeling van reumatologische aandoeningen.

Op Curaçao komen reumatologische klachten frequent voor. Dit in tegenstelling tot wat men algemeen denkt. Om die reden worden de klachten waarschijnlijk vaak miskend en daardoor niet adequaat begeleid en behandeld, zo meent de ISPO.

Het onderwerp wordt tijdens het symposium vanuit verschillende disciplines belicht. Na een ontvangst met koffie om 19 uur door ISPO-voorzitter J.D. Martina geven de sprekers die te maken hebben met partiënten met reumatische klachten hun visie over diagnostische en behandelaspecten. Het zijn huisarts M. Swart, internist H. Nossent, ergotherapeute H. Groven, plastisch chirurg A. Maduro en de Nederlandse kinderarts R. Herrtzberger.

Het symposium duurt tot 22 uur en naast de directe hulpverleners is ook het algemene publiek welkom. Voor ISPO-leden is deelname gratis. Niet-leden betalen vijf gulden.

Internationale kunstwedstrijd

WILLEMSTAD — Kunstenaars van de Antillen hebben tot 31 juli de tijd zich aan te melden voor deelname aan de jaarlijkse internationale kunstwedstrijd van het Amerikaanse Artfolio.

Participanten krijgen de kans om werk te exposeren in Art 54 Gallery, Soho, New York als zij behoren tot de zestig winnaars. Er is een hoofdprijs van 5000 dollar te winnen.

Inzendingen mogen vallen onder categorieën als schilderwerken, illustraties, beeldhouwerken, maar ook striptekeningen en prenten, computerkunst, fotografie en holograie, textielkunst, edelmetaalbewerking en meubelontwerpen. De jury bestaat uit S. Kismaric, D. Hyland en K. Derringer, curators van musea in respectievelijk New York, Texas en Connecticut.

De expositie van winnende werken is in december.

Aanmelding bij Artfolio, Art Dept, 500 Summer St, Suite 206, Stamford, CT 06901, USA. Fax:(203) 975-0266.

Eiland ook borg voor lening 1 miljoen

E-Meta draagt geen sociale lasten af: 3 miljoen schuld

WILLEMSTAD — Het gaat slecht met E-meta nv, een aannemersbedrijf dat zich richt op werk in de scheepsreparatiesector. Het bedrijf heeft drie miljoen gulden schuld aan het Land, eilandgebied en de Sociale Verzekerings Bank (SVB), wegens niet afgedragen belasting en sociale lasten. Voor een lening van 1 miljoen gulden, die het bedrijf bij twee banken heeft afgesloten, staat het Eilandgebied garant. E-Meta-directeur 'Fiti' Silvani wil geen commentaar geven. Dat is niet in zijn belang, zo licht hij toe, want er is een nieuwe E-Meta in oprichting. De oude E-Meta 'wordt afgebouwd'.

In 1986, toen het slecht ging met de Dokmaatschappij en er ontslagen vielen, hebben zo'n 300 oud-werknemers van het DOK en oud-vakbondsmensen van de Cadmu het aannemersbedrijf E-Meta opgericht. Het bedrijf verricht onder meer metallurgische werkzaamheden voor het DOK. Directeur van E-Meta is oud-vakbondsman Siegfried 'Fiti' Silvani. Adviseur van E-Meta is José Simmons, hoofd Dienst Openbare Werken.

Momenteel is Silvani bezig met de oprichting van een volgend aannemersbedrijf. Om die reden wil hij geen commentaar geven op het bericht dat het slecht gaat met E-Meta, of althans dat het bedrijf grote schulden heeft. "Het gaat om een delicate zaak," aldus Silvani. "Als je een nieuw bedrijf aan het oprichten bent en het oude is nog niet afgebouwd, krijg je alle crediteuren op je dak."

En E-Meta heeft inderdaad de nodige crediteuren. Het bedrijf heeft een lening van Naf. 500.000,-- lopen bij de Ontwikkelings Bank Nederlandse Antillen (OBNA) en voor nog eens Naf. 500.000,--een lening bij Banco di Caribe. Voor deze leningen van in totaal een miljoen gulden staat het eilandgebied Curaçao garant. Daarnaast heeft E-Meta een schuld van 1,5 miljoen gulden aan Banco di Caribe, maar hiertegenover staat een time-deposit van 1,2 miljoen gulden.

Naar onlangs duidelijk werd, moet het bedrijf ook nog eens drie miljoen gulden afdragen aan het Land, het eilandgebied en de SVB, voor belastingen en sociale lasten die het bedrijf niet heeft afgedragen van haar zestig werknemers en contractanten. Die gelden zijn waarschijnlijk wel ingehouden, zodat de werknemers in elk geval niet voor dat bedrag persoonlijk aansprakelijk zijn, in tegenstelling tot de directeur, die hoofdelijk aansprakelijk is.

Silvani noemt een en ander 'een lang en slepend proces' en wil geen commentaar geven zolang hij bezig is met 'een overgangssituatie, waaronder een nieuwe E-Meta'. Wat hij nog meer van plan is behalve de oprichting van een nieuwe E-Meta, wil hij niet zeggen. De directeur vindt dat er geen nieuwsaspect zit in het bovenstaande bericht, 'want het schuldpakket is een kwestie die reeds met diverse instanties is besproken'. "Pas als wij zelf naar voren komen en uitleggen hoe het zit, heeft het nieuwswaarde. Al het andere is suggestief. De zaak is te complex om nu op te reageren. Ik ga geen fragmentarische informatie geven." Aldus Silvani.

WILLEMSTAD — Op woensdag 21 april worden de secretaresse van het jaar en de directeur van het jaar aangewezen tijdens een diner in het Sonesta hotel.

De secretaresseweek is dit jaar van zondag 18 tot en met zaterdag 24 april. Zij begint zondag met een mis in de kathedraal van Pietermaai om 09.00 uur en eindig zaterdag met een studiedag en een cocktail van de Asosiashon di Sekretaria di Kòrsou ASK. De vereniging organiseert voor de tussenliggende dagen diverse activiteiten.

De studiedag heeft als thema *Krachtige communicatievaardigheden voor vrouwen*. Als spreekster is Flavia Cherry van St. Lucia uitgenodigd. Meer informatie en reservering: Tea Pietersz (tel. 370068 of 689243).

Gratis maandblad schenkt aandacht aan gezondheid

WILLEMSTAD — Caribbean Publishing n.v. geeft op korte termijn een gratis maandblad uit met de naam Kuminda & Salú. De Papiamentstalige krant zal geheel gewijd zijn aan gezondheid, ziekte en welzijn met speciale aandacht voor gezond eten.

Volgens de uitgever is het belangrijkste doel van Kuminda & Salú het geven van voorlichting. Artsen, diëtisten, natuurgenezers, fysiotherapeuten en andere deskundigen alsmede medewerkers van Caribbean Publishing zorgen voor de redactionele bijdragen.

Een wonder tussen traag begin en snel einde

Emmanuel - het evangelie volgens MIL

WILLEMSTAD — De wonderen zijn de wereld nog niet uit. Dus kan het gebeuren dat er uit het plafond van Centro Pro Arte een bed met een lamme man komt zakken en dat twee engelen letterlijk in rook oplossen. Miraculeus toneel. En daar is het passie-verhaal Emmanuel - E Krusificado ook voor bedoeld: het leven en sterven van de respect-afdwingende persoon Jezus van Nazareth. Vrijdagavond was de première. De tientallen leerlingen van het Maria Immaculata Lyceum kregen van de zaal terecht een staand applaus voor het maanden lang voorbereide paasspel: een drieëenheid van statig en soms te statisch toneel, zang (MIL-koor) en dans.

Het is natuurlijk (Gods)onmogelijk drie jaar van Jezus in een avond vullende gospel-achtige musical te proppen. Daar zijn zijn wonderwerken te veel en zijn revolutionaire uitspraken te omstreden voor. Op grond van zijn rondwandeling op aarde is een wereldgodsdienst ontstaan, zijn oorlogen gevoerd, zijn werelddelen soms bruut gekerstend en heeft de Curaçaose schoolgaande jeugd van 9 tot en met 16 april paasvakantie. Wellicht heeft bedenker Anton Halman (godsdienstleraar) dat ingezien en zichzelf streng moeten aanpakken bij het schrijven van het script voor Emmanuel. Heeft hij zich voor het deel voor de pauze laten verleiden tot het langdradig neerzetten van de wandel van Jezus, na de pauze lijkt hij haast te hebben gehad en snelt het dramastuk (wegens enorm tijdgebrek?) van het laatste avondmaal en het verraad van de discipel Judas in een ruk naar de kruizigingsberg Golgotha en daarna naar een open einde.

Wie denkt dat Emmanuel over de lijdensweg en de kruisiging gaat komt bedrogen uit. Niks Herodes, Pilatus, Barabas of 'kruisigt hem', geen Romeinen bij het graf, geen paasmorgen. Alleen het stylistisch perfecte plaatje van een lendedoek aan een leeg kruis en de symboliek van een mensenvreugde om vervulling van profetieën en de hoop die het geloof in de mensenzoon biedt. En juist door het eigenhandig inkorten van het trage script blijkt het scholierenstuk van Halman op het nippertje toch nog aan kracht te winnen voor het doek valt.

De stijl van Emmanuel is schokkend pure, onvervalste gospel. De vraag is natuurlijk in hoeverre de acteurs, zangers en figuranten en de drie hippe hedendaags geklede MIL-ers die de fragmenten aan elkaar discussieerden zich in het dagelijks leven tussen de rapporten en tentamencijfers door met het geloof bezighouden. Drie elastieken Curaçaose jongens die op een hoek van het toneel discussiëren over hoe het er 2000 jaar geleden aan toe ging, is in dit licht dan ook een beproefd maar te gekunsteld stijlmiddel.

Ondanks typische beginnersfouten als te zachts spreken, soms slecht articuleren, te vaak met de rug naar het publiek staan en verkeerd gebruik van de ruimte op het toneel (het publiek links in de zaal kon onmogelijk de vissers (?) in de linkerhoek van het toneel zien) verdient de ernst van de jonge MIL-ers lof. Zo niet het luidruchtig commentaar van (vermoedelijk) klasgenoten en vrienden links achter in de zaal.

Waardering verdienen ook kledingmaakster Margo Williams voor de authentiek ogende kleding, het gedisciplineerde - zij het niet duidelijk functionele - ballet van Arthur Leuden en de verbluffend simplistische decorstukken van gelast en gevlochten ijzer.

Jammer is dat de toeschouwers na afloop moeten raden dat David Lozano de regisseur is, en dat het een gissing moet blijven wie er van het MIL-koor aardige solo's durft te zingen. Morgen dus gewoon een programmaboekje met daarin ere wie ere toekomt, ook aan degene die de truc bedacht hoe je een schoolier als lamme op een bed vanuit het hoge plafond laat zakken en hoe je twee zilverglitterende engelen in een wolk laat verdwijnen.

En tot slot nog deze opsteker. Het beste amateurkunnen is soms prettiger om te aanschouwen dan het slechtste professionalisme. Die verdienste kunnen de MIL-ers in hun schooltas steken.

●JOËL LABADIE

Emmanuel - E Krusifikado is in Centro Pro Arte te zien vanavond (aanvang 20.00 uur) en zondag (14.00 en 20.00 uur). Toegangkaarten kunnen nog worden gereserveerd bij de schouwburg.

Niet verdacht

WILLEMSTAD — De voorzitter van de verplegersbond CBV wordt niet als verdachte aangemerkt in een drugszaak. De politie vond eerder deze maand in de woning van de vrouw een hoeveelheid marihuana. De verboden waar behoorde toe aan een zoon. Hij zal voor de rechter worden gebracht. Verklaringen geven aan dat de vrouw niet geweten heeft dat er narcotica in haar huis en tuin werden bewaard.

Studiedagen over jeugd en toekomst

WILLEMSTAD — Dit weekend organiseert de Curaçaose afdeling van de internationale studentenorganisatie Aiesec twee studiedagen in het Holiday Beach Hotel. De dagen hebben de naam 'Perspectief voor de toekomst' meegekregen. Doel is een groep te vormen die de jeugd van Curaçao vertegenwoordigt.

Gedeputeerde Lelia Peternella opende vandaag de studiedagen die in samenwerking met de afdeling Jeugdzaken worden georganiseerd. Thema's zijn de sociaal-economische situatie en de consequenties daarvan voor de jeugd; normen en waarden van de jeugd; de rol en de positie van de jeugd in de ontwikkeling van onze gemeenschap, en wat wordt er van de kant van de overheid, de particuliere en de commerciële sector voor de jongeren gedaan.

De sprekers van morgen zijn Yadira Bakhuis (10 - 10:45 uur) en Moises Augusta (11 - 11:45 uur). Aansluitend wordt er in groepen gediscussieerd. Die discussie wordt na de lunch (van 12:30 - 14:00 uur) voortgezet. Om 15:15 uur volgt een presentatie en een paneldiscussie. Moises Augusta sluit om 16:30 uur de studiedagen af.

ORANJESTAD — De grote meerderheid van de Arubaanse juweliers gaf deze week op een vergadering haar goedkeuring aan [illegible] afwikkeling [illegible] Aruba Jewelers Association (AJA) in oprichting. Zo blijkt uit een communiqué dat ondertekend is door Humphrey Theysen, namens het voorlopig bestuur van de AJA.

Het voornaamste doel voor het oprichten van de AJA is, het herstellen van het vertrouwen in de juweliers voor de lokale klanten en toeristen. De noodzaak voor een vereniging wordt gevoeld, gezien de explosieve uitbreiding in de juwelenhandel de laatste tijd en de praktijken die bepaalde zaken op na houden.

De AJA wil de klanten tegen deze praktijken beschermen door een hoge standaard van kwaliteit en ethiek te handhaven. De meerderheid tijdens de vergadering ging ermee accoord het lidmaatschap van de AJA te beperken tot de legaal in Aruba gevestigde kleinhandelaren in juwelen, horloge, kristal, zilver en andere juwelen.

Verlichting Ballpark

ORANJESTAD — Op zaterdag 3 april worden verlichting en het scoreboard van het Centro di Barrio Noord Ball Park officieel in gebruik genomen.

Het programma begint om 18 uur met de opening van de nieuwe competitie van Aruba North Little League. Na het ceremonieel volgen een little league basebalwedstrijd en een softbalwedstrijd.

WAARSCHUWING

De marinierskazerne Savaneta maakt bekend dat op **DINSDAG 6 APRIL 1993** en **WOENSDAG 7 APRIL 1993** van 07.00 uur tot 13.00 uur schietoefeningen worden gehouden op **ANABUI** en **CALIFORNIA.**
Er wordt geschoten met scherpe munitie. Het onveilig zeegebied bedraagt 4000 meter en het onveilig gebied aan landzijde wordt afgebakend met rode vlaggen en borden.

Winnaars van tennistoernooi

ORANJESTAD — Het jeugdtennistoernooi werd het afgelopen weekeinde besloten met de laatste serie wedstrijden en de prijsuitreiking door Maarten van Romondt, vertegenwoordiger van sponsor Deloitte & Touche.

De kampioenen (eerstgenoemden) en subkampioenen in de verschillende leeftijdsgroepen, onder tien jaar zijn bij de meisjes: Saïda Toppenberg en Sylvia Gildhorn en bij de jongens: Mark Anthony van Romondt en Michael Suurendonk.

Meisjes onder twaalf jaar: Dhyani Giel en Trina Frank en jongens: Joris Moons en Michael Suurendonk. Meisjes onder veertien jaar: Kim Maduro en Celina Klappers en jongens: Xander Muyres en Eric Gildhorn. Meisjes onder zestien jaar: Angeline Rosenstand en Celina Klappers en jongens: Jean-Paul van Romondt en Eric Gildhorn. Meisjes onder achttien jaar: Andra Tromp en Angeline Rosenstand en jongens: Aaron Hosé en Vicenzo Tromp.

ORANJESTAD — Ewald Biemans is van plan de bestaande faciliteiten van het Bucuti beach resort en het Pirates' Nest restaurant te verbeteren. Ofschoon Biemans aandeelhouder blijft van het Manchebo beach hotel, is hij sinds 1 april niet meer verantwoordelijk voor het management hiervan.

Manchebo en Bucuti blijven bestaan als twee onafhankelijke resort faciliteiten. Momenteel wordt bij Bucuti beach resort een nieuwe lobby met bar gebouwd. Ook de Bucuti-bungalows met uitzicht op zee worden momenteel geheel vernieuwd, zowel het interieur met Indonesisch meubilair als de buitenkant.

STICHTING GOUVERNEUR FELIPE B.TROMP JEUGDBEKER ORANJESTAD ARUBA

REGLEMENT VOOR DE GOUVERNEUR FELIPE B.TROMP JEUGDBEKER

1. De Gouverneur Felipe B.Tromp Jeugdbeker is beschikbaar gesteld voor de vereniging of organisatie in het Land Aruba, die zich in de aan 1 maart van het jaar voorafgaande twaalf maanden op zeer bijzondere wijze heeft onderscheiden door prestaties van één of meer van haar jeugdleden, individueel of gezamenlijk, op cultureel of maatschappelijk gebied of op het gebied van de sport, dan wel op meer dan een dezer gebieden tegelijkertijd. Onder jeugdlid wordt verstaan een meisje of jongen tot de leeftijd van achttien jaar.

2. De aanwijzing, welke vereniging of organisatie in een bepaald jaar voor de onder 1. genoemde beker in aanmerking komt, geschiedt door een jury bestaande uit:
- de heer Jos A. van der Schoot, Brebastraat 9, voorzitter;
- de heer Rufo Oduber, Seroe Preto 8B, San Nicolaas;
- de heer [illegible] Tromp, Laurens Costerstraat 9, Oranjestad;
- de heer R.J.F. Caster, Pitastraat 9E, Oranjestad;
- de heer Frank Leslie, Ohmstraat 8, Balashi;
- mejuffrouw Lupita Gil, Tanki Leendert 152;

3. Voordrachten, bevattende de naam van een jeugdlid(-leden) en voorzien van duidelijke beschrijving van de verdiensten van dat (die) jeugdlid(-leden), kunnen door iedere op het eiland gevestigde inwoner, vereniging of organisatie worden ingediend.
De voordrachten voor dit jaar dienen *uiterlijk 12 april 1993* in het bezit van de voorzitter van de jury te zijn.

4. De jury neemt haar beslissing bij meerderheid van stemmen. Mochten de stemmen staken, dan beslist de stem van de voorzitter. De jury deelt uiterlijk twee weken voor Koninginnedag haar beslissing aan de voorzitter van de Stichting mede.

5. De Gouveneur Felipe B.Tromp Jeugdbeker is een wisselbeker. De winnaar van deze beker krijgt deze in bezit tot uiterlijk twee weken voor de volgende Koninginnedag en levert de beker alsdan in bij de voorzitter van de jury.

Op de [illegible] van de beker wordt een zilveren plaatje aangebracht met ingegraveerd het jaartal van de uitreiking en de naam van de vereniging of organisatie, die de beker dat jaar kreeg toegewezen.
De beker komt definitief in het bezit van die vereniging of organisatie, welke deze of in drie opeenvolgende jaren of vijfmaal in totaal toegewezen kreeg.

6. De gouverneur reikt de beker, alsmede een herinneringsplakkaat op de dag van viering van Hare Majesteits verjaardag uit aan het bestuur van de vereniging of organisatie, welke door de jury werd aangewezen.

Maart 1993

AGENDA ARUBA

KANTOORUREN AMIGOE
open van 08.30-12.00/14.30-17.30 uur; zaterdag gesloten.

TELEFOON
24333.
Voor spoedgevallen na kantoortijd: 21639, 22316 en 24508. **Pageboy 127-0379.**

TELEFAX: 22368.

BANKREKENINGNUMMER
10.815.445 Banco di Caribe.

POLITIE
11100 (centrale) en 11141 (informatie).

ALARMCENTRALE
115.

****

ZOEKERTJES verschijnen op dinsdag en vrijdag en kunnen iedere dag tussen 08.00-12.00/14.00-17.00 uur worden opgegeven; behalve op zaterdag. Alleen zoekertjes, die op maandag en donderdag vóór 10.00 uur binnen zijn, kunnen de dag daarop (dus dinsdag en vrijdag) verschijnen.

****

BOTICA'S
(nachtdienst)
Beneden de brug:
Oduber, Caya Betico Croes 101 (Oranjestad). Tel.: 21253.
Boven de brug:
San Nicolas, B. v/d Veen Zeppenveldstraat. Tel.: 45119.

****

VOOR BRANDGEVALLEN, ongelukken of een of ander ongeluk gelieve Alarmcentrale (tel.: 115) op te bellen.

****

CENTRO MEDICO CARABOBO
(Engelandstraat 7, tel.: 21777)
De wacht heeft dra Lili G. Beke-Martínez, tel.: 24696.

****

WIT GELE KRUIS ARUBA ZUIGELINGENBUREAU
(Koningstraat 22, tel.: 24444)
Dagelijks geopend van 07.30-12.00/13.50-17.00 uur; maandag te Paradera (tel.: 25543) van 08.00-11.00 uur; dinsdag: San Nicolas (45906)/Noord (23425) van 08.00-11.00 uur; woensdag: Santa Cruz 28288) van 08.00-11.00 uur; donderdag: Dakota (29008), Oranjestad (23168), Savaneta (47020) en Brazil (48301) van 08.00-11.00 uur.

****

ZWANGER? STICHTING CIZKA geeft informatie en brengt u in contact met leden die zwangerschapsbegeleiding, verloskundige hulp en kraamzorg bieden. Bel 37687.

****

INFORMATIECENTRUM KONINGIN WILHELMINA FONDS (voor de kankerbestrijding op Aruba)
Geopend van maandag t/m vrijdag van 08.30-11.30 uur - J.E. Irausquinplein 3 (juist achter de pastorie van Oranjestad).

****

NARCOTICS ANONYMOUS HELPLINE
Tel.: 38989 (24 uur per dag).

****

AIDS-HOTLINE
Vragen? Bel dan 23040/27352 tussen 07.30-12.00/13.00-16.30 uur.

****

FADA/PRIDE
(Van Walbeeckstraat 25, tel.: 32999)
Open van maandag tot en met vrijdag van 08.00-16.00 uur voor inlichtingen omtrent preventie alcohol/drugsmisbruik.

****

AMNESTY INTERNATIONAL ARUBA
P.O. Box 1029, tel.: 27808/48124.

****

DIERENARTSEN
P. Barendsen en T.J.M. Wools, tel.: 21720. Voor spoedgevallen buiten kantooruren tel.: 115.

****

BRIDGECLUB ARUBA ARIBA
(Tivoliclub, Wilhelminastraat 16)
Dinsdagavond om 19.30 uur speelavond. Voor opgave/informatie tel.: 24953.

****

TELEARUBA
ZATERDAG: 18.00 Cartoons; 18.30 3-2-1 Contact; 19.00 You Can't Take It With You; 19.30 Elsa Klensch; 19.50 Big Story; 20.10 Special; 21.10 CNN News; 21.30 Movie: **Concelead Enemies** (Pt 2 of 2); 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

ZONDAG: 16.00 Studio Sport; 17.15 After School Special; 18.00 Movie: **Abra Kadabra**; 19.30 Show-Time; 21.30 CNN News; 20.50 Health Week; 21.05 Week in Review; 21.50 Movie: **Squanish Five**; 23.30 Sports Tonight; 24.00 Sluiting.

****

DIVERSEN
SPORT
VISWEDSTRIJD **(Bucuti Yacht Club):** 16.00-20.00 uur *cariñito bottom-fishing-*toernooi in het lagoen voor de club.

****

ZONDAG
DIVERSEN
ARUBAANSE KUNSTKRING: 17.00 uur concert van het Nederlands Koper Quintet - Cas di Cultura.

****

MAANDAG
DIVERSEN
BIJBELMUSEUM: geopend op elke werkdag van 10.00-12.00 uur en zondag van 11.00-12.00 uur in de protestantse kerk.

MUSEO HISTORIKO ARUBANO: openingstijden maandag t/m vrijdag van 09.00-12.00/16.00-19.00 uur; zaterdag van 09.00-12.00 uur.

BUREAU LEVENS-, GEZINS- EN HUWELIJKSMOEILIJKHEDEN (Layex Building, Wilhelminastraat 19): iedere werkdag van 07.30-12.00/13.00-16.30 uur (ook mogelijk afspraak te maken via tel.: 23145 of 25111).

BEGELEIDINGSCENTRUM GEESTELIJK GEHANDICAPTEN 'MAN NA OBRA': elke maandag en donderdag van 09.00-12.30 uur gelegenheid om produkten te kopen in het oude gebouw van Bibito Pin, t/o protestantse kerk, Piedra Plat.

****

KERKDIENSTEN
BRAZIL: zon.: 09.00 en 19.00 uur.
DAKOTA: zat. 19.00 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
EMANUELKAPEL: zat.: 19.00 uur.
NOORD: zat.: 19.00 uur; zon.: 07.30 en 18.00 uur.
ORANJESTAD: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30. 10.00 en 19.00 uur.
PARADERA: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 en 17.30 uur.
POS CHIQUITO: zon.: 08.00 uur.
SAN NICOLAS: zon.: 08.30 en 18.30 uur.
SANTA CRUZ: zat.: 19.00 uur; zon.: 06.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAVANETA: zat.: 19.00 uur; zon.: 17.30 uur.
TANKI LEENDERT: zon.: 09.00 uur.

****

PROTESTANTSE KERKDIENSTEN
ORANJESTAD: 10.00 uur belijdenisdienst o.l.v. ds A. van den Doel (crèche en zondagsschool); 11.30 uur concet door Arubaanse musici.
SEROE COLORADO: 08.30 uur ds A. van den Doel.
SAN NICOLAS: 09.00 uur ds. G.J. Dekker.
PIEDRA PLAT: 10.30 uur zondagsschool; 17.30 uur ds. G.J. Dekker.

Stevige eisen wegens mishandelingen

ORANJESTAD — Tegen de verdachte V.G.(35) die in januari de Chinees van Fergu's Place zwaar mishandelde, eiste officier van justitie, mr. Croes-Fernandez, een gevangenisstraf van vijf jaar. In de zaak tegen W.B.(43) die in verkiezingstijd Ronny Toppenberg mishandelde, eiste de officier eveneens vijf jaar.

Bij behandeling van de zaak Toppenberg benadrukte verdediger mr. John van der Kuyp de nalatigheid van de behandelende artsen. Op 16 april doet rechter mr. H. van der Griendt in beide zaken uitspraak.

Toen de Chinees van Fergu's Place op Dakota in januari 's avonds zijn zaak sloot om naar huis te gaan, werd hij door verdachte J.G. met een pistool en een twintig centimeter groot mes bedreigd. Toen de Chinees zich verzette sloeg hij J.G. tweemaal op het hoofd waardoor deze een zware fractuur opliep. Voor de rechter vertelde J.G. het mes alleen te hebben willen gebruiken om de riem los te snijden, die verbonden was met de geldtas.

J.G. liet zijn slachtoffer in ernstig gewonde toestand achter. Ene W. schoot het slachtoffer te hulp, waardoor erger werd voorkomen. In het hospitaal werd operatief ingegrepen om het leven van de Chinees te redden. Bij behandeling merkte J.G. voor de rechter op, dat wanneer de Chinees rustig zonder verzet zijn geld had afgegeven, hij geen geweld had hoeven te gebruiken.

Ook stond verdachte terecht omdat hij enige dagen tevoren met geweld proberde een vrouw te beroven. Dank zij ingrijpen van een zus van het slachtoffer werd erger voorkomen. Verdachte ontkent deze zaak. De politie had hem niet aan kunnen houden omdat hij geen vaste verblijfplaats heeft.

De officier van justitie was niet te spreken over het optreden en vooral de mentaliteit van verdachte, die altijd zijn eigen persoon centraal stelt, zoals hij bij de behandeling voor de rechtbank ook weer deed. Gezien de ernst van de twee ten laste gelegde zaken en het feit dat verdachte reeds uit handen van L.C.

De rechter merkte op dat velen vermoedden dat L.C. in de omgeving kinderen lastig viel. Hij begreep niet dat een man op die leeftijd kleine kinderen moet lastig vallen.

De officier wees er bij haar eis op, dat het dronken zijn geen excuus is voor dit 'laaghartig optreden'. "Gelukkig dat tijdig iemand erger wist te voorkomen. De gemeenschap kan niet tolereren dat kinderen worden lastig gevallen", zo meende zij en kwam ter bescherming van de gemeenschap tot een eis van achttien maanden.

L.C.'s advocaat Flanders vertelde de rechter dat zijn cliënt spijt heeft over het gebeurde en dat hij aan de ouders van het meisje zijn spijt betuigde. Nagegaan dient te worden welke straf de juiste is voor hem. Flanders vroeg zich af of een gevangenisstraf wel de juiste oplossing is omdat er op Aruba voor dit soort zaken geen begeleiding mogelijk is.

Rechter van der Griendt, die behandeling van de zaak afsloot, begreep dat verdachte nu de beste voornemens had. Maar volgens de rechter moet wel rekening worden gehouden met het feit dat hij reeds viermaal voor een dergelijk feit terecht stond.

Van der Griendt geloofde niet dat de reclassering in deze zaak iets kan doen. In ieder geval wordt de gemeenschap anderhalf jaar beschermd tegen het optreden van L.C. De rechter waarschuwde verdachte wel, dat wanneer hij wederom voor een dergelijk feit terecht moet staan, de straf aanzienlijk hoger zal liggen.

Identiteit Jamaicaanse vastgesteld

ORANJESTAD — Het stoffelijk overschot van de vermoorde Jamaicaanse vrouw Dovalijn McBean (42), van beroep secretaresse en woonachtig in New York, is gisteren per vliegtuig naar de Verenigde Staten overgebracht. In verband met deze vermoedelijke moordzaak is inmiddels een persoon aangehouden.

In de Verenigde Staten zal de begrafenis plaatsvinden. Het slachtoffer was moeder van drie kinderen en woonde bij haar ouders in New York. Haar zus, die voor de identificatie naar Aruba was gekomen, vertrok eveneens naar de Verenigde Saten. Patholoog-anatoom dr. Voortman was uit Nederland overgekomen om deel te nemen aan het onderzoek.

Postkantoor San Nicolas aan renovatie toe

ORANJESTAD — Tijdens een kennismakingsbezoek aan het postkantoor in San Nicolas kreeg minister van Vervoer en Communicatie, Benny Nisbet, te horen dat het postkantoor in San Nicolas de afgelopen vijftig jaar geen renovatie heeft gekend.

De minister verklaarde hierop dat de regering in principe op de begroting 1993 een bedrag van 1.35 miljoen florin heeft geaccordeerd voor de renovatie van het postkantoor. Momenteel is de directie Financiën bezig met de nodige financiële procedures om eventueel het project 'Renovatie Postkantoor San Nicolas' uit te voeren.

Volgens de minister is het de bedoeling het gehele functioneren van de postdienst in San Nicolas te evalueren om een ultra modern systeem, het zogenaamde 'Model postkantoor jaar 2000 voor Aruba' in te voeren.

Tevredenheid over innen geldboetes

ORANJESTAD — Een speciale uit vier man bestaande eenheid van de politie heeft gedurende de maand maart 161 achterstallige geldboetes geïnd voor een totaal bedrag van 37.130 florin.

Achttien personen die hun geldboete niet konden betalen, werden in het KIA opgesloten. Totaal 550 personen wachtten de komst van deze speciale eenheid niet af en betaalden op eigen initiatief hun boete bij het parket of de bank.

Deze personen betaalden een totaal bedrag van 48.765 florin. In totaal werden in maart 711 boetes geïnd en heeft het parket nu een bedrag van 86.000 florin in het laatje liggen.

De incasso-actie wordt voortgezet. Indien in de komende maanden deze trend zich blijft voortzetten, dan zal het probleem van achterstallige geldboetes tot het verleden behoren. De speciale eenheid zal dan overgaan tot het innen van verse boetes van 1993.

Vragen over onderzoek luchthaven

ORANJESTAD — MEP-fractieleider in de Staten, ing. Roland Laclé, heeft aan minister Nelson Oduber van Algemene Zaken een tweetal vragen gesteld over het resultaat van het onderzoek naar betrokkenheid van luchthavenpersoneel bij handel in verdovende middelen.

Statenlid Laclé wijst op publicaties en verklaringen van politici dat er een lijst is van twaalf werknemers op de luchthaven, die betrokken zouden zijn bij de handel in verdovende middelen. Hij vraagt de minister of deze ervan op de hoogte is dat een rechter-commissaris een onderzoek naar deze gang van zaken instelde. Hij vraagt de Staten een kopie van het resultaat van het onderzoek ter beschikking te stellen om te voorkomen dat namen van onschuldigen steeds in diskrediet worden gebracht in verband met deze zaak.

Charitatief paalzitten

■HARBOURTOWN — De paalzitters bij Café the Plaza trekken deze dagen enorm veel aandacht. Gisteravond, tijdens het optreden van 'Papito y su Doble Sabor', kwamen honderden mensen even kijken hoe de stand van zaken was. Van de in totaal zeven paalzitters zijn Hilde Dijkstra (tweede van links) na een zit van 24 uur en Tim Duncan (tweede van rechts) na 35,5 uur van de paal afgestapt. De resterende paalzitters Paul Faas, Jorg Lammers, Jan Pieter Rijnsaardt, Mario Salvator en Mien Vrenken (rechts) houden stug vol. Wat deze volhouders en de belangstelling betreft, is het Paalzit Kampioenschap al geslaagd te noemen. "Alleen het totale aantal donaties en de verkoop van t-shirts en caps vallen tot nu toe wat tegen", aldus Paalzitbestuurslid Harry Koeman (rechts voor). Vandaar dat zowel particulieren als bedrijven worden aangespoord om vanavond en morgen de opbrengst nog wat op te krikken, zodat de Stichting Kindervakantiewerk Aruba (SKA) aan het einde van dit evenement een flinke cheque overhandigd kan worden. Vanavond speelt in het amfi-theater tegenover Café the Plaza de GMT Band en zondagavond Roberto y su Solo Banda Show.

Zwemlessen te Baby Beach

ORANJESTAD — Op maandag 5 april wordt een aanvang gemaakt met zwemlessen op Baby Beach te Seroe Colorado. Elke groep bestaat uit maximaal acht kinderen van zeven jaar.

De lessen zijn iedere maandag en dinsdag te Baby Beach. Ouders kunnen hun kind(eren) inschrijven bij San Nicolas Sport Centrum, telefoon 48103, of gedurende de lesdagen bij Baby Beach. Meer informatie is verkrijgbaar bij de contact-persoon Junior Gabriela.

AS Curaçao distributeur standaard informatie-systemen

ORANJESTAD/WILLEMSTAD — De Nederlandse softwareleverancier Grote Beer heeft het bedrijf AS Curaçao aangesteld als distributeur van haar bedrijfs informatie systemen voor de Nederlandse Antillen en Aruba. De Grote Beer is producent van standaard programmatuur voor boekhoudkundige en logistieke toepassingen. Inmiddels gebruiken ongeveer tachtig bedrijven en (overheids)instellingen de software van Grote Beer op de Nederlandse Antillen en Aruba.

Bij de ondertekening van de distributie overeenkomst op 29 maart te Curaçao waren aanwezig: president directeur J.W. Kimmel en directeur drs. C. van de Goorberg. Van de zijde van AS Curaçao waren aanwezig H. le Noble, algemeen directeur van AS Curaçao, B. Vermaas, directeur van AS Aruba en D. de Bats, sales manager te Curaçao.

Omdat zich recentelijk een belangrijke wijziging in de dealerrelaties heeft voorgedaan, heeft Grote Beer besloten haar distributie-infrastructuur te herzien. Doelstelling hiervan is de continuïteit tegenover de afnemers te waarborgen en de service-graad kwalitatief en kwantitatief te verhogen.

Door de nieuwe overeenkomst wordt Curaçao verantwoordelijk voor alle leveranties op de Antillen en Aruba. AS Curaçao is al jaren actief als dealer. In die tijd heeft het de noodzakelijke ervaring opgedaan om in aanmerking te komen voor het distributeurschap.

Sinds 1979 ontwikkelt Grote Beer standaardprogramma's voor het bedrijfsleven. Het levert programma's voor de automatisering van functies op administratief en logistiek gebied, een produktenlijn van 125 verschillende programma's. Het is daarmee het grootste assortiment computerprogramma's in het Nederlands taalgebied. De programma's zijn leverbaar onder alle actuele besturingssystemen.

Volgens Grote Beer zijn alle programma's zodanig samengesteld dat de computer er voor de gebruiker is en niet andersom. Automatisering moet dan het gemak dienen.

Grote Beer is ruim veertien jaar leverancier van informatiesystemen en aanverwante diensten voor het bedrijfsleven en de overheid. Inmiddels werken in Europa en de Nederlandse Antillen en Aruba dertienduizend organisaties met de software van de Grote Beer, welk bedrijf gevestigd is in Delft, Nederland. De programma's van Grote Beer worden gebruikt door kleine ondernemingen met slechts één computer, maar ook door grote ondernemingen met een netwerk van computers.

Rap-wedstrijd in Centro di Barrio

ORANJESTAD — Op zaterdag 17 april vindt een 'rap blow out' plaats, georganiseerd door de Criss Cross groep. Dit happy hour evenement begint om 19 uur in Centro di Barrio Lago Heights.

De deelnemers moeten de leeftijd van 13 tot 25 jaar hebben en moeten inschrijven met een rapliedje van eigen inspiratie dat een boodschap voor de jeugd inhoudt. Voor inschrijving kan men terecht bij: Janiro Eisden, telefoon 48079, Minerva Connor, telefoon 46742 of Xiomara Nurse, telefoon 43638.

Voor onzedelijke handelingen
Achttien maanden gevangenisstra

ORANJESTAD — Conform de eis van de officier van justitie mr. Croes-Fernandes veroordeelde rechter mr. H. van der Griendt verdachte L.C. (52) tot achttien maanden gevangenisstraf wegens onzedelijke handelingen met een zesjarig meisje. L.C. stond al eerder viermaal terecht voor een dergelijk strafbaar feit.

Op 11 februari had verdachte na het incasseren van zijn onderstand behoorlijk gedronken. Toen hij uit een bar kwam, viel hij het meisje lastig, dat op weg was om brood te gaan kopen nabij haar huis. Plotseling werd zij vastgegrepen door verdachte die haar begon te betasten. Het slachtoffertje zette het op een schreeuwen. Een man die juist passeerde greep in en ontzette het kind eerder voor dergelijke feiten tot vier jaar werd veroordeeld, eiste de officier vijf jaar.

J.G.'s verdediger O. Flanders kon weinig toevoegen aan de beschuldigingen. "De bewijzen zijn duidelijk, maar iedereen heeft recht op juridische bijstand", zo meent Flanders. Hij suggereerde wel dat een psychiatrisch rapport van verdachte wordt gemaakt om te zien hoe hij geholpen kan worden. Ook verdachte verzocht bij het laatste woord om een dergelijk rapport. De rechter zal de verzoeken van verdediger en verdachte overwegen.

Op 8 januari, verkiezingsdag, sloeg verdachte W.B. de PPA-politicus Ronny Toppenberg tot tweemaal toe met een soort zweep tijdens een formele discussie bij het stembureau in de Graf von Zinzendorf School te San Nicolas. Verdachte beschuldigde Toppenberg, dat hij posters van AVP-leider Eman had vernield.

Verdachte stapte uit zijn auto en sloeg Toppenberg enige malen. Toen deze schreeuwde dat hij moest stoppen met slaan, voldeed verdachte hieraan. Hij verklaarde zijn slachtoffer met een zweep vervaardigd van enige kabels hard te hebben geslagen. In het hospitaal werd vastgesteld dat het slachtoffer enkele ribben had gekneusd en opgenomen moest worden. Toppenberg stond er echter op naar huis te gaan en overleed enige dagen later.

Verdachte ontkende d de zweep, die als bewijsstı op de groene tafel lag, h wapen was dat hij gebruikt Maar een getuige die (zweep voor hem vervaa digde, verklaarde dat dit w het wapen was dat verdacht die dag had gehanteerd.

Geëmotioneerd zei officie van justitie mr. Croes-Fe nandez, dat voor verdacht na het uitzitten van zij gevangenisstraf het leven ve der gaat, maar dat Ronn Toppenberg zijn plannen nie meer kan verwezenlijken e zijn kinderen niet meer ka zien opgroeien. Zij eiste da ook vijf jaar gevangenisstra

Verdachte werd bijgestaa door advocaat Flanders e mr. John van der Kuyp Nadat Flanders ero gewezen had, dat de eis va de officier alle proporties t buiten ging, benadrukte mı van der Kuyp uitvoerig d medische nalatigheid. Va der Kuyp stelde dat duidelij blijkt dat men nu de schul van de dood van Toppenber in de schoenen van verdacht wil schuiven.

Hij haalde aan dat he slachtoffer driemaal naar he hospitaal ging en dat de rap porten tot driemaal toe ver melden dat hij gekneusde ribben had. Alleen het sectie rapport van de patholoog anatoom stelde dat het slachtoffer was overleden aan eer interne bloeding, waardoor de milt van het slachtoffer beschadigd werd. Dit werd door de behandelende artsen niet vastgesteld.

Van der Kuyp gaf toe dat zijn cliënt fout is geweest door Toppenberg met een zweep te slaan, maar men kan niet de algehele schuld aan de dood van Toppenberg niet in zijn schoenen schuiven. Daaraan zou de medische behandeling schuld zijn. Zelfs een kleine verwonding kan bij dergelijke medische behandeling nadelige gevolgen hebben.

Hiermee wilde Van der Kuyp zeggen, dat wanneer Toppenberg een adequate medische behandeling had gekregen, hij niet gestorven zou zijn en nu nog zou leven. In dit verband meende Van der Kuyp dat er veel mensen zijn die zonder hun milt leven; dat had bij Toppenberg ook het geval kunnen zijn. Bij het vaststellen van de straf verwacht Van der Kuyp dat de rechter met al deze omstandigheden rekening zal houden.

Olympique Marseille lijstaanvoerder

PARIJS — Olympique Marseille heeft na de dertigste speelronde de leiding in de hoogste afdeling van het Franse voetbal. Olympique won de wedstrijd bij St. Etienne met 2-0, terwijl naaste belager Monaco op vreemd terrein wegging tegen Strasbourg.

De zege van de lijstaanvoerder kwam pas in de laatste twintig minuten tot stand. Völler en Desailly scoorden in de best bezochte wedstrijd van vrijdag, 45.000 toeschouwers.

Olympique, viervoudig landskampioen, maakte een einde aan een reeks van veertien wedstrijden waarin St. Etienne ongeslagen bleef. Strasbourg dat Monaco wegspeelde, scoorde via Paillard na een uur. Bouafia maakte het werk af.

Met een achterstand van drie punten bezet Bordeaux de derde plaats. Sochaux werd vrijdag het slachtoffer van de dadendrang van Girondins. Het werd 1-0, waardoor doelman Gaetan Huard nu 1097 minuten achtereen niet is gepasseerd. Auxerre, dat Ajax de weg naar de halve finale naar het UEFA-Bekertoernooi versperde, verloor met 1-2 bij Toulouse. Goma scoorde. Dat was niet voldoende. Ferrer deed het twee keer.

GOBIERNU DI KORSOU
Servisio pa Asuntu Sosial
PAGO DI ONDERSTANT

E funshonario enkargá ku guía di Servisio pa Asuntu Sosial ta partisipá ku ta paga ònderstant na:

Montaña — Dokterstuin — Dominguito/Janwe
djamars dia 6 di aprel — djárason dia 7 di aprel

— Sta. Maria — Brievengat —
djamars dia 6 di aprel — djárason dia 7 di aprel — djaweps dia 8 di aprel

Kas Chikitu — djárason dia 7 di aprel

Penstraat — djaweps dia 8 di aprel

E funshonario menshoná,
Mr. E.A. Vlieg MBA.
Dept. R.P.

GOBIERNU DI KORSOU
Servisio di Agrikultura, Kría di Bestia i Peska
Mula Maíshi

Hefe di Servisio di Agrikultura, Kría di Bestia i Peska ta partisipá ku último oportunidat pa mula maíshi ta:

djaluna dia 5 di aprel — djamars dia 6 di aprel
djaweps dia 15 di aprel — djabièrnè dia 16 di aprel

E Hefe menshoná,
Ing. B. Spencer, a.i.
Dept. R.P.

GOBIERNU DI KORSOU
Servisio pa Asuntu Sosial
Karchi di Dòkter

E funshonario públiko enkarga ku guía di Servisio pa Asuntu Sosial di Gobièrnu di Kòrsou ta partisipá ku entrante 30 di mart 1993; ta prolongá karchi di dòkter ku a kaduká solamente pa:

- Hendenan riba 60 aña.
  Promé ku prolongá e fecha e persona mester traha un sita pa e bin renobá su karchi. E persona por haña un máksimo di dos luna di prolongashon pa su Karchi. Despues no por bolbe prolongá e fecha mas. Denter di e período di dos luna e persona lo risibí un karchi nobo si e ta bini na remarke.
- Pa kaso di urgensia.
  E persona mester por proba ku e tin un sita ku dòkter, laboratorio, reseta pa tumá remedi, etc. Den un kaso asina tambe e persona mester traha un sita pa e bin renobá su karchi promé e haña prolongashon. E persona por haña akí un prolongashon máksimo di dos siman i despues no ta prolongá e karchi mas.

E funshonario menshoná,
Mr. E.A. Vlieg.
Dept. R.P.

GOBIERNU DI KORSOU
Servisio pa Salú Públiko
Bakunashon di yu di 4 i 5 aña

Hefe di Servisio pa Salú Públiko di Gobiernu di Kòrsou ta partisipá ku Departamentu pa Salú Hubenil ta partisipá tur MAYOR DI YU DI 4 I 5 AÑA ku bakunashon ta kontinuá. E bakunashon ta pa muchanan ku no a haña bakuna den e promé rondu di bakunashon na skol i pa esnan ku no ta kla ku tur bakuna. E mayor lo risibí un karta via skol ku e fecha riba kuá e enfermeranan lo bishitá skol atrobe, pa bakuná e muchanan akí. Ta importante pa ora risibí e karta ei, manda e yu skol ku su KARCHI DI ENTER. Na skol e enfermera ta kontrolá e karchi, nota riba dje e bakuna ku el a duna e yu i e fecha di bakunashon. WARDA e KARCHI akí BON! E ta importante si bo yu mester haña tratamentu pa un òf otro herida, si e mester bai Hospital, pa inskribí na skol, ora bo yu bai studia den eksterior òf ora surgi un epidemia.

E Hefe menshoná,
Dr. I.R.A. Asjes.
Dept. R.P.

STROOMONDERBREKING

Veel werkzaamheden kunnen wij voor u uitvoeren zonder u te storen, doch ditmaal moeten wij de stroomvoorziening onderbreken op:

* Zondag 4 april 1993
  vanaf 10.00 tot en met 12.00 uur;
* Gato - Seru tot en met Grote Berg en Zegu
  tevens
* vanaf 10.00 tot en met 14.00 uur
* Jan Kok vanaf Grote Berg richting Tera Cora - San Sebastian - San Willibrordo en Tera Cora.

KODELA

OPENBARE VERKOOP

Op dinsdag, 6 april 1993 des voormiddags om 11 uur zal ten overstaan van notaris mr. M.L. Alexander, diens waarnemer of opvolger te zijnen kantore aan de Gaitoweg 2, Alhier, in het openbaar worden verkocht ex artikel 1203 van het Burgerlijk Wetboek van de Nederlandse Antillen:

een perceel grond gelegen in het tweede district van Curaçao, bekend als "Klein Davelaar", ter grootte van 805 m², kadastraal bekend als afdeling vijf, sectie 1S nummer 229, met het daarop gebouwde, plaatselijk bekend als Uranusstraat 12.

De veilingsvoorwaarden liggen 8 dagen voor de dag van de veiling ter inzage op voormeld Notariskantoor en houden onder meer in dat iedere bieder gehouden is terstond een bankgarantie of andere vorm van zekerheid te stellen tot nakoming van zijn bod en de bijkomende kosten.

Notariskantoor Alexander & Partners
Gaitoweg 2, Curaçao,
tel: 371111.

AGENDA SPORT

SENTRO DEPORTIVO KORSOU
Zwembad:
Open van 09.00-12.00/14.00-17.00 uur; dinsdag- en donderdagmorgen gesloten.

PISINA BENNIE LEITO
(Gouverneur Van Slobbeweg z/n, Rif)
Open voor publiek-zwemmen (toegang kinderen t/m 14 jaar één gulden en volwassenen twee gulden): vrijdag van 20.00-22.30 uur; zaterdag van 14.00-17.00 uur en zondag van 12.00-17.00 uur.

SENTRO DI BARRIO JANWE
Zwemmen:
Elke donderdag van 15.00-18.00 uur zwemles en -training voor de jeugd vanaf ... tot achttien jaar.
Schaakvereniging Janwé:
Elke zaterdag van 09.00-12.00 uur schaakles en -training voor de jeugd vanaf ... tot 23 jaar.

MACOR BOWLING CLUB
(Chuchubiweg)
Openingstijden: maandag t/m donderdag van 17.00-02.00 uur; vrijdag en zaterdag van 16.00 uur tot na 02.00 uur; zondag vanaf 13.00 uur.

ST & BURGH
(Schaakvereniging Curaçao)
Iedere maandagavond om 20.00 uur gelegenheid tot schaken.

* * * * * * * *

ZATERDAG
SCHAKEN
(Kòmó di Mihónan)
..30 uur eerste competitieronde - vergaderzaal Sentro Deportivo Kòrsou.

BASEBALL
(Febeko)
...klasse
..30 uur Royal Scorpions vs Sta. Maria ...tes - Sentro Deportivo Kòrsou

* * * * * * * *

ZONDAG
BASEBALL
(Febeko)
...klasse
..30 uur Lagun Stars vs Amstel Brewers; ..30 uur Groot Kwartier Stars vs Wild ... - Tio Daou Ballpark.

SCHAKEN
(Kòmó di Mihónan)
..0 uur finale - vergaderzaal Sentro Deportivo Kòrsou.

ATLETIEK
(...d Runners Club Kòrsou)
..0-06.15 uur inschrijving te Porta ...ku;
..0 uur start 8-km *Fun Run* te Barbara ...ch.

* * * * * * * *

KUNSTRIJDEN / COLORADO SPRINGS — Elaine ...yak, voormalige wereldkampioene, Christopher ...wman en Joseph Mero hebben bij de Amerikaanse ...nstschaatsfederatie weer ...n amateurlicentie aangevraagd. Zij volgden het voorbeeld van Brian Boitano, de Olympisch kampioen van ...88. De terugkeer van oude ...ettes is erg in de mode. ...hoopt onder anderen Katarina Witt op Lillehammer, ...ar sinds deze week ook ...t Britse paar Torvill en ...an.

ATP-toernooi in Spanje
Ivanisevic niet van de partij in Barcelona

BARCELONA — De Kroaat Goran Ivanisevic heeft zich afgemeld voor het ATP-toernooi in Barcelona. Hij was als eerste geplaatst. Dat verhoogt de kansen van Richard Krajicedk, oorspronkelijk als vijfde ingeschat en nu een positie opgeschoven. Het toernooi begint maandag.

Krajicek miste wegens angina het afgelopen weekeinde de voor Nederland succesvolle Davis Cup-ontmoeting met Spanje in de Catalaanse hoofdstad. De Amerikanen André Agassi en Ivan Lendl en de Duitser Michael Stich zijn door de organisatoren van het toernooi hoger getaxeerd dan de Hagenaar.

Ivanisevic liet weten dat hij tijdens de training in Monte Carlo een spierblessure heeft opgelopen. Het toernooi is gedoteerd met een prijzengeld van 1,6 miljoen gulden. Op de wereldranglijst neemt de Kroaat momenteel de zesde plaats in.

In de derde ronde van het toernooi in Hilton Head bij de vrouwen werden de volgende uitslagen geregistreerd: Graf (Dui/1)-Frankl (Dui) 6-1 en 6-3; Sabatini (Arg/3)-Gorrochategui (Arg) 6-1 en 6-4; Katerina Maleeva (Bul/6)-Hy (Can/12) 5-7 en 4-0 opgave; Hack (Dui)-Gigi Fernandez (VS/13) 6-1 en 6-4 en Rubin (VS)-Gavaldon (Mex) 6-1, 2-6 en 6-1. In de kwartfinale: Sanchez (Spa/2)-Hack (Dui) 6-2 en 6-2. Sabatini (Arg/3)-Katerina Maleeva (Bul/6) 6-4 en 6-2.

In Osaka werd de derde ronde afgewerkt bij de mannen met het volgende overzicht: Chang (VS/2)-Rusedski (Can) 6-2, 4-6 en 7-6; Simian (Fra)-Matsuoka (Jap) 6-1 en 6-2; Mansdorf (Isr/5)-Grabb (VS) 3-0 opgave en Courier (VS/1)-Raoux (Fra) 6-4 en 6-3. In het dubbelspel werd de halve finale gespeeld met Keil/Van Rensburg (VS/Z-Af)-Flach/Leach (VS/2) 6-2 en 7-6.

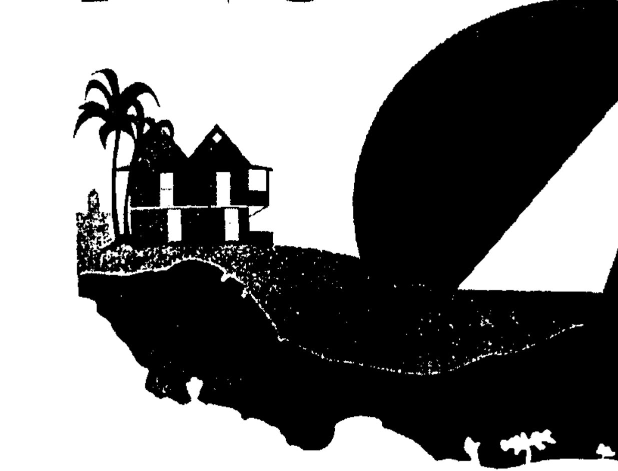
In Estoril speelden de mannen dwartfinales: Novacek (Tsj/4)-Larsson (Zwe) 7-6, 4-6 en 7-6; Emilio Sanchez (Spa/7)-Furlan (Ita) 6-1 en 6-1; Gustafsson (Zwe)-Svensson (Zwe) 2-6, 6-2 en 7-5 en Medvedev (Oek/5)-Bruguera (Spa/3) 3-6, 6-1 en 6-2.

Speler vergist zich in de tijd

LONDEN — Vinnie Jones zegt zich maandag in de tijd te hebben vergist. De meest recalcitrante voetballer van Engeland verscheen twee uur te laat bij een zitting van de tuchtcommissie. Hij is voorlopig voor tenminste drie wedstrijden geschorst.

Jones, prof bij Wimbledon, moest zich verantwoorden voor eerdere wandaden op het voetbalveld. De zitting begon om half een, Jones meldde zich rond half drie. Toen hoefde het voor de bestuurders niet meer. Hoewel Jones zich in een keurige brief voor de vertraging verontschuldigde en toegaf zich te schamen, heeft de Engelse voetbalbond (FA) geen haast met het maken van een nieuwe afspraak.

Voor 13 april is geen geschikte datum te vinden, was de mening van een woordvoerder. Jones mag in de tussentijd niet voetballen. Hij mist daardoor de competitiewedstrijden tegen Oldham Athletic, Crystal Palace en zijn vroegere club Chelsea. Jones kwam eerder dit seizoen al negatief in het nieuws door zijn medewerking aan een video-film met weinig verhullende beelden van overtredingen in het Britse topvoetbal.

Curaçao Regatta in een nieuw jasje gestoken

WILLEMSTAD — De Curaçaose zeilregatta, nu genaamd de Curaçao Lions Dive Regatta, is in een nieuw jasje gestoken voor dit jaar. De organisatoren streven onder andere naar het waarborgen van de continuïteit van deze populaire zeilsport activiteit op het eiland. De regatta vindt tussen 9 en 17 april plaats op het strand van Sea Aquarium.

Na een aantal commercieel opgezette regatta's heeft de organisatie gekozen voor de stichtingsvorm. Drijfveer is verder het voor de zeilers organiseren van een leuk, vriendelijk en gezellige evenement.

Hierin past toch wel het wedstrijdelement, terwijl voorts gestreefd wordt naar een duidelijke inbreng van de Curaçaose, Arubaanse en Antilliaanse zeilsportverenigingen. Prioriteit is met andere woorden niet meer het binnenhalen van tv met daaraan verbonden zoveel mogelijke *exposure* voor ondermeer sponsors, alhoewel de zeilregatta niet zonder die sponsors kan.

Dit jaar heeft een groot aantal bedrijven en instanties zich dan ook bereid verklaard de sportieve activiteit op en in de wateren van Sea Aquarium te sponsoren.

Het organiserend comité verwacht naar schatting tweehonderd deelnemers op de Curaçao Lions Dive Regatta 1993. Het bestuur van de Caribbean Eventures heeft de rechten voor het organiseren van de Curaçao Regatta dit jaar overgedragen aan een stichting, die de regatta meteen in een nieuw jasje heeft gestoken.

PROGRAMMA

Op dinsdag 6 april staan er twee activiteiten gepland. Tussen 18.00 en 20.00 uur wordt er een happy hour meet the press gehouden op het Balau Terras en tussen 19.00 en 21.00 uur kunnen deelnemers zich inschrijven en tijdens de daaropvolgende captainsmeeting informatie inwinnen over de komende regatta.

Op Goede Vrijdag (9 april) is er een oefendag voor alle deelnemers. Het oefenprogramma ziet er als volgt uit: 10.30 uur jachten; 11.00 cats; 11.20 planken; 11.30 sunfishes; 14.00 cats; 14.20 planken en 14.30 sunfishes.

Lewis alleen op de baan

RALEIGH — Carl Lewis is dit jaar alleen te zien als sprinter. De achtvoudig Olympisch kampioen laat het verspringen voor een seizoen achterwege. Dat heeft zijn coach Tellez gezegd tijdens een trainingskamp in Austin, Texas.

Lewis, wereldrecordhouder op de 100 meter, schreef afgelopen jaar geschiedenis tijdens de Olympische Spelen van Barcelona door voor de derde keer op rij de gouden medaille te winnen bij het verspringen. Vanwege het gevaar voor overbelasting laat hij dat onderdeel een seizoen schieten.

"Verspringen heeft veel van hem gevraagd", aldus Tellez. "Hij moet het een jaar rustig doen en vervolgens opbouwen naar Atlanta (OS 1996), als hij dat nog wil."

Tellez liet weten dat Carl Lewis tijdens het WK in Stuttgart zijn wereldtitel op de 100 meter verdedigt, voor goud gaat op de dubbele afstand en de 4x100 meter estafette loopt. Op korte termijn probeert hij wat anders. Op 2 mei gaat hij proberen een goede 400 meter lopen op zijn thuisbaan in Houston.

KORFBAL / AMSTERDAM — Kees Brouwer is de nieuwe trainer van Blauw-wit uit Amsterdam, dat uitkomt in de hoofdklasse van de korfbalcompetitie. De vroegere speler en trainer van Dalto uit Driebergen volgt Jaap Lenstra op.

Voetbalbond komt met nieuwe plannen
FFK streeft naar verhoging van spelniveau op Curaçao

WILLEMSTAD — In de voetbalcompetitie die onder auspiciën van voetbalbond FFK wordt gehouden, is dit jaar een aantal nieuwe plannen ingevoerd. De bond streeft naar verhoging van het spelniveau ofte wel het 'product voetbal' aantrekkelijker te maken en dit niet alleen voor het publiek maar ook voor de spelers, clubs, scheidsrechters en voetbalbestuurders. Dit blijkt op een persconferentie, die onlangs in het Hotel Holiday Beach & Casino werd gehouden door FFK.

De belangrijkste wijziging bestaat uit het spelen van de voetbalwedstrijden op slechts twee dagen in het weekeinde. De vrijdagen en zondagen zijn hiervoor gereserveerd en bovendien wordt het kampioenschap dit jaar in twee stadions afgewerkt. Gekozen werd voor het SDK-stadion te Brievengat en het S.U.B.T. ofte wel het dr. Antoin Maduro Stadion te Kitjan.

■ ...*FFK-voorzitter Ronnie Fransisca...*

TIJDSTIP

Ronnie Fransisca verklaarde op de persconferentie dat op de vrijdagen de wedstrijden in de diverse afdelingen, vooral in de eerste en tweede divisie, op hetzelfde tijdstip zullen plaatsvinden. Op vrijdag 16 april bij voorbeeld spelen Centro Deportivo Porta Blanku en Sharo Stars (tweede divisie) om 18.15 uur en om 20.15 uur ontmoeten Jong Holland en De Koning elkaar. Beide partijen staan geprogrammeerd in het SDK-stadion.

In het dr. Antoin Maduro Stadion spelen op diezelfde vrijdag en om 18.15 uur Vesta en UNDEBA in de tweede divisie. Curaçaos en Antilliaans kampioen Sithoc neemt het om 20.15 uur op tegen nieuwkomer Centro Hubenil Mahuma in de eerste divisie.

VOORSTELLEN

Volgens de voetbalbond kunnen de kranten en radio's voor het verslagen van de simultane wedstrijden, gaan werken met freelancers. Dit om alsnog verslagen van alle partijen in bij voorbeeld de kranten te krijgen. Een tweede voorstel van de bond was dat de media op het eiland misschien de krachten kunnen gaan bundelen en elkaar bijstaan in reportages en verslagen van de wedstrijden.

Een derde mogelijkheid dat FFK lanceerde, was dat de bond zelf ook een persoon zal gaan belasten om verslagen voor de kranten, radiostations en televisie te gaan schrijven over onder andere wedstrijden in de tweede divisie. Dit voorstel werd min of meer omhelst door de aanwezige media dan de twee voorgaande voorstellen.

Op zondag volgen de wedstrijden elkaar op. Een voorbeeld: op zondag 25 april spelen UNDEBA en Centro Deportivo Porta Blanku om 14.00 uur in de tweede divisie en in de eerste divisie komen Mahuma en Jong Holland uit tegen elkaar om 16.00 uur. Beide wedstrijden vinden plaats in het dr. Antoin Maduro Stadion. In het SDK-stadion spelen Canisius Boys en Vesta in de tweede divisie, terwijl om 18.00 uur de voetballers van Victory Boys het alftal van Sithoc ontmoeten.

■ ...*Etienne Siliee...*

Etienne Siliee gaf op de persconferentie een interessante en uitgebreide uiteenzetting over de beweegredenen voor het wijzigen van de voetbalcompetitie dit seizoen. Hij meent dat de clubs, spelers en technische directeurs meer tijd hebben voor de trainingen. Er kan gewerkt worden naar de beste selectie. Geblesseerden kunnen zich ook sneller herstellen volgens de nieuwe plannen van FFK, om alleen in het weekeinde te spelen.

Een zeer interessant punt schijnt dat reserve-spelers dan ook in de gelegenheid worden gesteld om aan bod te kunnen komen. Ze gaan meer presteren tijdens de trainingen, kunnen indruk maken en zelfs in de basis worden opgenomen. Hier is er dus werk aan de winkel voor de technische staf van de leiding van de voetbalclubs om een gedegen trainingsprogramma samen te gaan stellen en oog te hebben voor alle voetballers.

Volgens Siliee, die onder andere gediplomeerd oefenmeester is en een aantal selecties onder zijn hoede had, komt een gedegen voorbereiding het kampioenschap ten goede. De clubs moeten echter goed gebruik gaan maken van de vrije week om te trainen, zodat op de speeldagen (vrijdag en zondag) goed gepresteerd kan worden. De spelers moeten ook de nodige bereidwilligheid gaan tonen en de trainingen meer gaan bezoeken.

Bokser Artemiev weer bij kennis

ATLANTIC CITY — De toestand van de door zwaar hersenletsel getroffen bokser Sergei Artemiev is aanzienlijk verbeterd. De Rus werd woensdag in Atlantic City van de beademingsapparatuur gehaald, reageerde weer op de stem van zijn vrouw en kon zich licht bewegen.

Artemiev raakte op 21 maart in het gevecht tegen de Amerikaan Carl Griffith zwaar gewond. Kort voor het einde van de tiende ronde ging de 23-jarige Rus onderuit, na diverse stoten op het hoofd. Hij stond nog wel op, maar het duel werd afgebroken. Artemiev werd voor onderzoek naar een ziekenhuis in Atlantic City overgebracht, waar een bloedprop in de hersenen werd geconstateerd.

De artsen achtten het noodzakelijk de bokser in comateuse toestand te brengen, omdat elke beweging hem fataal had kunnen zijn. De operatie om de bloedprop te verwijderen, duurde bijna vijf uur. Woensdag ontwaakte Artemiev weer.

Wereldtitelstrijd volleybal
Nederland benaderd voor organisatie WK-vrouwen

WOERDEN — De Wereld Volleybal Federatie (FIVB) heeft de Nederlandse Volleybal Bond (Nevobo) gevraagd in 1994 het wereldkampioenschap vrouwen te organiseren. Het toernooi was aan Italië toegewezen, maar door organisatorische problemen wordt gezocht naar een alternatief.

De Nevobo reageerde niet onwelwillend op het verzoek van FIVB-president Ruben Acosta die zich donderdag telefonisch in Woerden meldde. Woordvoerder Menten van de volleybalbond: "We kunnen niet onmiddellijk ja zeggen. We zijn nu druk doende heel zorgvuldig de mogelijkheden te onderzoeken. Eigenlijk kunnen we geen nee zeggen, maar het antwoord is alleen mogelijk als alles ook financieel haalbaar is. We zitten dus met een leuk probleem."

De Nevobo denkt niet voor half mei een beslissing te kunnen nemen. Directeur Hoex: "Wij zijn ons ervan bewust dat een WK vrouwen een enorme uitstraling heeft naar het publiek en het bedrijfsleven. Dat legt een extra verantwoordelijkheid op onze schouders, want je kans als deze krijg je maar zelden."

Het programma voor de Nevobo is dan ook al overvol. In 1995 vindt het Europees kampioenschap vrouwen in Nederland plaats, in 1997 moet het 50-jarig bestaan worden opgeluisterd met het EK mannen. Dit jaar neemt het Nederlands team deel aan de cyclus om de World Volleybal League. "De Nevobo heeft in het verleden al een goede naam opgebouwd met het organiseren van internationale evenementen", aldus Hoex.

De Italiaanse volleybalbond schrok vooral van de financiële consequenties die de FIVB aan de organisatie van het WK vrouwen verbindt. "Een half miljoen dollar, alleen al voor de uitzendrechten van de televisie", aldus een woordvoerder die overigens ontkent dat Italië al uit de markt is. "We zijn nog aan het onderhandelen." In het Italiaanse volleybal gaat het geld vooral naar de mannen.

Israël: Leed aan longaandoening:

Palestijnse voorman bij verhoor overleden

JERUZALEM - Een leider van de Valken van El-Fatah, een van de extreem-nationalistische groeperingen binnen de Palestijnse Bevrijdingsorganisatie (PLO), is overleden terwijl hij ondervraagd werd in de gevangenis van Askelon, in het zuiden van Israël. Dat is vrijdag van Palestijnse bronnen vernomen.

Nadat het nieuws over de dood van Hayman Said Nasser bekend werd braken gewelddadige demonstraties uit in het Palestijnse vluchtelingenkamp Deir al-Balah, op de bezette Gaza-strook, waar hij vandaan kwam. Nasser (22) werd op 20 maart met drie leden van de Valken van el-Fatah gearresteerd tijdens een razzia van het Israëlische leger. Hij werd verdacht van moord op Palestijnse collaborateurs en van het beschieten van stellingen van het leger en Israëlische colonnes op de Gaza-strook.

De functionarissen die Nassers ouders van zijn overlijden op de hoogte stelden zeiden dat hij last had van een longaandoening en tijdens de ondervraging was bezweken. Zijn familie beklemtoonde echter dat hij in goede gezondheid was toen hij gearresteerd werd.

EIGEN VUUR

Israëlische soldaten hebben vrijdagavond een voertuig dat weigerde te stoppen bij een wegblokkade bij Nablus op de bezette westoever van de Jordaan onder vuur genomen. De bestuurder werd gedood en de twee andere inzittenden werden gewond. Een vierde persoon bleef ongedeerd. De slachtoffers bleken allen militairen. Dit heeft een legerwoordvoerder zaterdag gezegd. De autoriteiten zeggen niet te weten waarom de auto weigerde halt te houden bij twee wegversperringen, op anderhalve kilometer van elkaar. Een Israëlische legerpatrouille schoot eerst in de lucht, daarna op de banden en vervolgens gericht, zo zei de woordvoerder.

[illegible]

langer met de huidige legertop te willen samenwerken.

De Nederlandse premier Ruud Lubbers noemde de afwijzing van de nieuwe commandant door het Surinaamse leger vrijdagavond een "buitengewoon verdrietige situatie". Namens de VVD-fractie in de Tweede Kamer verklaarde woordvoerder Frans Weisglas dat de afwijzing kan worden beschouwd als een semi-staatsgreep. De VVD vindt dat de Nederlandse regering positief moet reageren als de Verenigde Staten (VS) onverhoopt hulp zouden aanbieden, mocht de situatie in Paramaribo uit de hand lopen. "Op deze manier zijn we weer terug bij Af", aldus Weisglas.

Minister Kooijmans van Buitenlandse zaken heeft zaterdag een gesprek gehad met de Surinaamse ambassadeur Ramkisor. De bewindsman, die Ramkisor had uitgenodigd, sprak daarin zijn zorg uit over de huidige situatie in Suriname nu de benoeming van Gorre als bevelhebber van het leger onder druk van de krijgsmacht is teruggedraaid.

Kooijmans betuigde zijn steun aan de Surinaamse regering bij het oplossen van de problemen. De minister liet de ambassadeur weten achter diens regering te staan bij het consolideren van de voortgang van het proces van democratisering en versterking van de rechtsstaat.

■*PORTLAND - President Bill Clinton (rechts) en zijn vice-president Al Gore woonden de eendaagse conferentie bij in Portland over de bosproblematiek van het noordwesten van de Verenigde Staten. De bijeenkomst was bedoeld om verschillende meningen te verzamelen over de oplossing van de bosproblemen.*

WENEN - De omstreden leider van de Oostenrijkse FPO, Jorg Haider, denkt erover de politiek vaarwel te zeggen. De liberale FPO heeft de laatste maanden een reeks tegenslagen moeten incasseren en Haider zal de consequenties trekken wanneer hij het gevoel heeft dat zijn leiderschap de partij nadeel berokkent. Interne tegenstellingen in de partij leidden er eerder dit jaar toe dat een groot deel van de liberale vleugel zich onder leiding van vice-voorzitter Heide Schmidt afscheidde en het "liberale forum" oprichtte.

Bekentenis Moskou en milieubeweging:

Kernafval ging zee in met voorbijgaan regel[...]

MOSKOU - De Sovjetunie heeft lange tijd de internationale standaarden over het storten van kernafval in het Noordpoolgebied en de zeeën in het Verre Oosten geschonden.

Het grootste gevaar vormen de in zee gestorte reactoren van onderzeeërs, ijsbreker en andere zeeschepen. Dit staat in een officieel rapport dat is opgesteld door de Russische regering, milieubeschermers en andere functionarissen. Rusland moet gaan werken aan de ontwikkeling van veiligere opslagmethoden op land, zo wordt in het rapport voorgesteld. Maar omdat er nog niet genoeg van die facilileiten zijn, moet Rusland nog gevaarlijker vloeibaar afval in zee blijven lozen.

In de wateren rond Nova Zembla en in de Karische Zee bestaat potentieel het grootste gevaar voor radioactieve straling, afkomstig van de reactoren van kernon[...] zeeërs en een container [...] kernbrandstof van een [...] breker, aldus het rapp[...] Maar de opstellers voege[...] onmiddellijk geruststelle[...] aan toe dat, hoewel 25 j[...] lang de radioactiviteit in [...] gebied niet in de gaten g[...] ouden kon worden, nu [...] studies blijkt dat er g[...] gevaar bestaat voor het m[...]ieu. Later dit jaar bren[...] Russische en Noorse we[...]schappers een bezoek a[...] het gebied.

Bulgaren gedood[...] van VN in Cambodja

PHNOM PENH - Bij [...] aanval in de Zuidcamb[...]jaanse regio Komp[...] Speu zijn in de nacht [...] vrijdag op zaterdag [...] Bulgaarse militairen [...] de VN-vredesma[...] gedood. Zes ande[...] raakten gewond, van wi[...] twee slecht aan toe zijn, a[...] een VN-functionaris. De [...]gaarse stellingen in het [...] Phum Preak werden [...] twee kanten onder v[...]genomen met mortiere[...] lichte wapens. Aangeno[...] wordt dat de Maoisti[...] Rode Khmer achter [...] aanval zit.

PARIJS - Het Fr[...] parlement heeft vri[...] een uitgesproken te[...]stander van het het [...]drag van Maastricht [...] voorzitter gekozen. De neo-gaullist Philippe [...]uin leidde vorig jaar me[...] partijgenoot Charles Pa[...] de campagne tegen het [...]drag van Maastricht ov[...] Europese eenwording. [...] verdrag werd maar net [...]gekeurd in het referen[...] in september. Seguin [...] bekend als een notoire [...] die niet schroomt o[...] zeggen wat ander promi[...] politici alleen maar den[...]

Met 68 van 81 stemmen in parlement

Servische Bosniërs: Nee tegen vredesplan

BILECA - Met 68 tegen van de 81 parlementsleden heeft het zelfbenoemde "parlement" van de eenzijdig uitgeroepen "Servische republiek" in Bosnië-Hercegovina het internationale vredesplan van Cyrus Vance en Lord Owen verworpen. Het definitieve besluit viel vanmorgen nadat vrijdag al duidelijk was geworden dat een grote meerderheid het voorstel afwees.

Na zes uur debatteren verwierpen de afgevaardigden een resolutie van "president" Radovan Karadzic, die zij te gematigd achtten. De Servische leider stelde voor dat het parlement een motie zou aannemen waarmee het verklaarde dat zeventig tot tachtig procent van de kaart van Vance en Owen, die de verdeling van Bosnië in Servische, Kroatische en moslim-gebieden vastlegt, door geen enkele partij wordt betwist. Ook werd in de resolutie gesteld dat het vredesplan, dat is aangenomen door de Kroaten en (voorwaardelijk) door de moslims, een goede basis is voor directe onderhandelingen tussen de drie partijen.

Karadzic hield daarmee de deur naar de VN op een kier, ook al adviseerde hij het parlement aan het begin van de zitting het plan Vance-Owen af te wijzen. "Als wij hun kaart voor de verdeling van Bosnië over de drie bevolkingsgroepen aanvaarden, zou dit betekenen dat er een etnische zuivering ten koste van de Serviërs zou ontstaan zoals nog nooit eerder is voorgekomen." Wel waarschuwde hij dat "de internationale gemeenschap een aantal van haar dreigementen ten uitvoer kan brengen" als de Serviërs haar "dictaat" afwijzen. Hij wees daarbij op de mogelijkheid van een buitenlandse interventie in Bosnië en van opheffing van het wapenembargo voor de moslims.

De "diplomatieke" aanpak van Karadzic vond bij de afgevaardigden geen gehoor. Sommigen wilden een eind maken aan alle besprekingen, anderen riepen op tot een "militaire oplossing". Als de Serviërs de kaart van het vredesplan aannemen, gaan ze ermee akkoord om "in indianenreservaten te leven", aldus de dichter Gojko Djogo.

Volgens het klein-Joegoslavische persbureau Tanjug heeft Vitali Tsjoerkin, de speciale afgezant van de Russische president Boris Jeltsin, de parlementsleden toegesproken om hen te vragen hun positie te verzachten. "Ik heb ze aangeraden zich constructiever op te stellen in de onderhandelingen."

Momcilo Krajisnik, voorzitter van het 81 leden tellende parlement, zei dat 68 van de parlemenstleden tegen het plan van Vance en Owen heeft gestemd. Eén parlemenstlid onthield zich van stemming en geen enkele stemde voor. Niet alle parlementsleden konden de zitting bijwonen.

AGENDA BONAIRE

POLITIE: 8000
BRANDWEER: 8222
TAXICENTRALE: 8845
HOSPITAAL: 8900

****

LANDFILL TE LAGOEN
open van maandag t/m vrijdag van 07.00-16.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur; zondag gesloten.

****

OPENBARE BIBLIOTHEEK
openingstijden voor het publiek:
maandag en donderdag van 14.00-18.00 uur; dinsdag en vrijdag van 08.00-12.00/14.00-20.00 uur; zaterdag van 10.00-12.00 uur.
openingstijden voor lezers:
woensdag van 14.00-19.00 uur.

****

POSTSLUITING
maandag t/m vrijdag aangetekende stukken om 15.30 uur; gewone stukken om 16.30 uur.

****

SERVICE CLUBS
Lions: informatie H. van Bommel, tel.: 8896.
Rotary: woensdag 12.00 uur - Restaurant Beefeater.

****

GALERIA DI ARTE BONAIRE
(Kaya Grandi 70)
openingstijden: maandag t/m vrijdag van 08.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-12.00 uur.

****

POLITIECLUB
(Weg naar Willemstoren)
open op vrijdag van 20.00-24.00 uur; zaterdag van 12.00-24.00 uur.

****

SLACHTHUIS LVV
(tel.: 4393)
open van maandag t/m vrijdag van 06.00-14.30 uur. In verband met planning van te voren aantal slachtdieren bij keurmeester melden.

****

DIERENARTS
(Kaya Karibe, Nort di Saliña)
spreekuren maandag, woensdag en vrijdag van 13.30-14.30 uur. Voor **spoedgevallen** gelieve tel.: 4255 te bellen.

STICHTING DIERENASIEL BONAIRE
Bonaire Animal Shelter Foundation
(Lagunweg 26. Tel.: 4989)
openingstijden maandag t/m zaterdag van 08.00-12.00/15.00-17.00 uur.

****

KLACHTEN(BEZORGING)
Shon Ma Carolina, Bld. J. Abraham 15, tel.: 8204 (na 18.00 uur tel.: 8342).

****

ZONDAG
DIVERSEN
SPORT
VOETBAL
(Indebon)
Jeugd
10.00 uur selectie Bon. basisscholen vs Wishi/Marchena (Curaçao) - veld SV Juventus te Antriol.

****

Mogelijke wijziging in diensten gedeputeerden

KRALENDIJK — Als eind mei het huidige Statenlid Robbie de Jongh geïnstalleerd zal worden als nieuwe gedeputeerde voor Bonaire, zullen de verantwoordelijkheden van de gedeputeerden gewijzigd worden. Het Bestuurscollege zal dan samengesteld zijn uit gezaghebber mr. Frits Goedgedrag en de gedeputeerden Ramoncito Booi, Noris Gomes en Robbie de Jongh.

De wijziging in het BC is de komst van Robbie de Jongh die de plaats moet maken voor Rudi Ellis in de Staten. Ellis zelf zal eind mei aftreden als minister. De Jongh zal de plaats innemen van Arthur Domacassé, die om persoonlijke redenen ontslag neemt als gedeputeerde. Hij zal overigens wel raadslid blijven.

Volgens Ramoncito Booi betekent de komst van De Jongh vrijwel zeker een wijziging van de diensten die momenteel onder de gedeputeerden ressorteren. Met name zal er gekeken worden naar de diensten Onderwijs en Toerisme die momenteel onder de verantwoordelijkheid vallen van Booi, de Dienst Openbare Werken die onder Domacassé valt en de dienst Gezondheidszorg die onder Gomes' verantwoordelijkheid valt.

Onderwijs en Toerisme vragen zeer regelmatig buitenlandse activiteiten van gedeputeerde Booi. Tijdens Boois afwezigheid worden weinig of geen beslissingen genomen. De oppositie heeft vaker geattendeerd op het feit dat Booi te veel afwezig is door de talloze reizen die hij maakt. Wel heeft de gedeputeerde als secretaris ex-gedeputeerde Humphry Wout aangetrokken. Wout neemt vaak waar bij toeristische aangelegenheden.

Het wordt volgens waarnemers onwaarschijnlijk geacht dat gedeputeerde Gomes belast zal worden met Onderwijs en Toerisme. Enkele malen heeft zij Booi als gedeputerde van Onderwijs vervangen. Laatstelijk nog op Saba waar het rapport van ex-minister Smits over de situatie in het basisonderwijs werd besproken. Intern is men er over gevallen dat Gomes geen enkele mededeling heeft gedaan over het verblijf en de vergadering op Saba. Afgelopen week vertegenwoordigde Gomes haar collega Booi als gedeputeerde van toerisme tijdens het Kaya Grandi Festival. Dat werd echter volgens sommigen een fiasco, toen de vervangende gedeputeerde een toespraak in het Engels moest houden.

De nu onder Domacassé vallende DOW zal de verantwoordelijkheid worden van Robbie de Jongh.

Stadion wel beschikbaar voor sportorganisaties

KRALENDIJK — Het voetbalstadion kan momenteel voor elke sport gebruikt worden. Dit zegt de voorzitter van de Stichting Beheer en Exploitatie Sportterreinen Bonaire, Nochi Willem, naar aanleiding van de kritieken die de laatste tijd worden gehoord over de problemen die in de sportwereld heersen over het gebruik van de faciliteiten van het stadion.

Volgens Willem is er door de gedeputeerde van sportzaken, Ramoncito Booi, een opzettelijke verwarring gesticht door geen onderscheid te maken tussen sportbeleid en het beheer van het stadion. Willem zegt dat hij met het sportbeleid niets te maken heeft. Dat is een zaak van de overheid. Het gebrek aan beleid dat onlangs werd gesignaleerd door de directeur van Indebon, Errol Sint Jago, staat volledig buiten het functioneren van het stadion. In een brief aan de sportorganisaties zegt Willem dat het stadion helaas niet optimaal te gebruiken is. Hij wijt dat aan de houding van het Bestuurscollege.

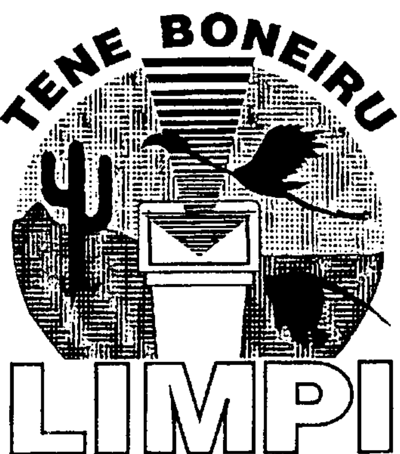
Zoals bekend, is het voorzitterschap van Willem een doorn in het oog van het UPB-Bestuurscollege. Vooral nadat de Nederlandse minister van Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse Zaken Hirsch Ballin gezegd zou hebben dat de goedkeuring voor de bouw van een sporthal op Bonaire niet verleend wordt indien het beleid van de stadions in Rincon en Kralendijk niet verbeterd wordt.

De beide stichtingsvoorzitters van de stadions zijn politieke tegenstanders van gedeputeerde Booi. Het stadion van Kralendijk wordt beheerd door de Stichting Beheer en Exploitatie Sportterreinen, terwijl dat van Rincon beheerd wordt door de Fundashon Deportivo i Cultura (Fudecu) onder voorzitterschap van Broertje Janga.

Vorig jaar heeft het UPB-Bestuurscollege door het ex-hoofd van DOW ing. Fer de Wit een rapport laten opstellen over de fysieke toestand van de beide stadions. Dat rapport was vernietigend. Volgens Willem is het de overheid die het geld beschikbaar moet stellen voor de noodzakelijke verbeteringen. De stichting heeft echter geen enkele garantie voor het nieuwe seizoen dat de onvolkomenheden opgelost kunnen worden. Op het moment dat er enige duidelijkheid is over het beheer van het stadion belooft Willem onmiddellijke actie.

Begin vorige maand kondigde gedeputeerde Ramoncito Booi aan dat het bestuur van de Stichting Beheer en Exploitatie Sportterreinen (Kralendijk) en het bestuur van de Fudecu (Rincon) ontslagen zullen worden en het beleid van de beide stadions in handen genomen zou worden van het Bestuurscollege. Booi benadrukte dat indien deze besturen niet goedschiks zouden opstappen, de rechter ingeschakeld zou worden.

Willem zei desgevraagd dat er voor hem geen enkele reden was om aan het verzoek van Booi te voldoen. Ook ex-gedeputeerde en vroegere coalitiepartner van de UPB Broertje Janga liet zich in dezelfde termen uit.

■*Het voor zichzelf sprekende logo van TBL.*

Reina Beatrix verzamelde 228 kilo vuil

KRALENDIJK — Voor de wedstrijd 'vuil ophalen', die werd uitgeschreven door de commissie Tene Bonaire Limpi (TBL), zijn de leerlingen van Kolegio Reina Beatrix op de goede weg. Het is een wedstrijd in het verzamelen van cups, plastiek bordjes en andere afval die gewoonlijk langs de kant van de weg worden gedeponeerd. Wie het meeste vuil binnenhaalt, zal de prijs van de commissie TBL winnen.

De leerlingen van het Kolegio Reina Beatrix verzamelden 228 kilo weggegooide cups, bierflesjes en blikjes en staan daarmee voorlopig op de eerste plaats van de basisscholen.

Diana Geverts van de commissie TBL hoopt dat dit voor andere scholen een uitdaging zal zijn.

***

Voor de voltooiïng van de spoorwegtunnel onder het KANAAL is nog een extra bedrag nodig van een miljard pond (Nf 2,7 miljard). Dit blijkt volgens de Britse krant Sunday Telegraph uit een geheim document van het Franse-Britse consortium Eurotunnel en de banken. Daarmee zouden de totale bouwkosten uitkomen op ruim tien miljard pond, meer dan het dubbele van de oorspronkelijk geraamde 4,8 miljard. De tunnel moet aan het eind van dit jaar klaar zijn.

Operaties Israelische leger opgevoerd

■ *KHAN YUNIS - Een Palestijnse man loopt op straat achter een Israëlische soldaat. Al vijf dagen duurt de afsluiting van bezet Israëlisch gebied van de rest van Israël. Het Israëlische leger heeft het zoeken naar wapens en ondergedoken Palestijnen opgevoerd.*

Oproep Frontlijnstaten aan VS:

Erken nu Angola

HARARE - De leiders van de "Frontlijnstaten" in zuidelijk Afrika hebben vrijdag de Verenigde Staten dringend verzocht de Angolese regering te erkennen, om het democratiseringsproces in het door oorlog verscheurde land te steunen.

De presidenten van Botswana, Mocambique, Namibia, Tanzania en Zimbabwe, de Angolese premier Marcelino Moco en de Zambiaanse minister van Buitenlandse zaken Vernon Mwaanga riepen landen die invloed hebben op Unitaleider Jonas Savimbi op hem over te halen vredesonderhandelingen te voeren. Zij drongen er bij het verzet en de regering op aan zo snel mogelijk een staakt-het-vuren af te kondigen.

De Zimbabwaanse minister Nathan Shamuyarira zei dat de VS moreel verplicht zijn de regering te erkennen. Washington steunde Savimbi in zijn zestien-jarige oorlog tegen de communistische regering in Luanda tot hij in mei 1991 een vredesakkoord sloot. "De VS zeiden voor de verkiezingen dat zij iedere democratisch-gekozen regering zouden erkennen", betoogde hij. "De huidige regering is vrijelijk gekozen en moet erkend worden". De verzetsbeweging Unita ging na de verkiezingen in september, die zij verloor, weer op het oorlogspad. Sindsdien zijn weer duizenden mensen omgekomen in Angola.

Omstreden kwesties in kleiner verband aan orde

Overleg over toekomst Zuid Afrika per 19 april

JOHANNESBURG - De echte onderhandelingen over de weg van Zuid-Afrika naar de democratie beginnen op 19 april. Dit heeft het Zuidafrikaanse dagblad Business day vrijdag gemeld.

Aan het slot van de eendaagse Codesa-besprekingen tussen 26 partijen zijn de vertegenwoordigers hiervan donderdagavond een agenda en procedurele kwesties overeengekomen. Maar omstreden kwesties zoals het politieke geweld en grondwettelijke zaken zijn doorverwezen naar een kleiner forum, waarin vooraanstaande onderhandelaars de echte onderhandelingen gaan voeren. Het overleg, waarvoor de Codesa-conferentie donderdag geen naam kon overeenkomen, begint 19 april. Dit meldde het Business day vrijdag.

De komende onderhandelingen zullen worden gevoerd over vier schijven. Een kern van belangrijke onderhandelaars en adviseurs zal op permanente basis diepgaande besprekingen voeren. Op hun werk wordt toezicht gehouden door een grotere vergadering, die eenmaal per twee weken bijeenkomt. Akkoorden over deel-onderwerpen zullen officiel worden aangenomen tijdens onregelmatig te houden plenaire zittingen waaraan 260 delegatieleden, onder wie de partijleiders, deelnemen. Een tien leden tellende overkoepelende commissie ten slotte, die wordt bijgestaan door ad hoc te vormen technische commissies, zal dagelijks bijeenkomen om vooruitgang bij het overleg te waarborgen.

De besprekingen gaan naar verwachting vooral over manieren om het politieke geweld te beeindigen, over de overgang van een blank minderheidsbewind naar nonraciale verkiezingen en over de inhoud van een nieuwe grondwet.

Mitterrand met rechts kabinet

■***PARIJS - President Francois Mitterrand** (rechts) zwaait min of meer bezwerend naar de media bij het begin van de eerste kabinetsvergadering sinds de verkiezingen waarbij Mitterrands partij een ongekende afstraffing kreeg. De Franse president zal weer moeten gaan leren samen te wonen met een rechts kabinet. Achter de regeringstafel ziet men (vlnr) Alain Juppe die Buitenlandse zaken heeft, Simone Veil van Sociale zaken en Volksgezondheid en Mitterrand.*
(AFP-satellietfoto)

Voor Bosnie-Hercegovina

Nederland nog niet om F-16's gevraagd door NAVO

DEN HAAG - Er is nog geen duidelijkheid over de vraag of ook Nederlandse F-16's worden ingezet bij de handhaving van het VN-vliegembargo boven Bosnië-Hercegovina.

De NAVO nam vrijdag een besluit om gevechtsvliegtuigen ter beschikking te stellen voor de handhaving van het embargo maar moet de details van de inzet nog uitwerken. Woordvoerders van de ministeries van Buitenlandse zaken en Defensie verklaarden vrijdagavond dat nog allerminst vaststaat, of daarbij ook een beroep op Nederlandse F-16's wordt gedaan. Naast de Verenigde Staten (VS), Frankrijk en Groot-Brittanie heeft ook Nederland F-16's ter beschikking gesteld. Het aanbod dateert al van eind vorig jaar. Een eventueel verzoek van de NAVO om deze toestellen ook daadwerkelijk in te zetten wordt mogelijk nog dit weekeinde maar waarschijnlijk pas begin volgende week verwacht.

COMMENTAAR

Verkeerde sentimenten

OP 25 JULI 1984 gaf de algemeen adviseur van het (PDB-) Bestuurscollege, Jopie Abraham, een verklaring uit waarin hij de voortdurende afwezigheid van gezaghebber A.R.W. Sint Jago aan de kaak stelde. Sint Jago was in zijn tweede termijn als gezaghebber lange tijd ziek en zijn functie werd waargenomen door gedeputeerde Avelino Cecilia.

Abraham benaderde zelfs de regering van Don Martina om Sint Jago te laten aftreden als gezaghebber, ten gunste van Cecilia die dan officieel benoemd zou worden tot gezaghebber. Dat deze vlieger niet kon opgaan, was duidelijk. De functie van gezaghebber was geen politieke functie. Sint Jago was in feite ambtenaar en hij kon derhalve tijdens zijn ziekte niet ontslagen worden.

Deze geschiedenis maakt de verklaring van Jopie Abraham afgelopen week aan een Papiamentstalig ochtendblad des te opmerkelijker. Abraham zei namelijk dat hij niet overwoog om het fractieleiderschap van de PDB in de eilandsraad te ontnemen aan Avelino Cecilia. Helaas maakt Cecilia in 1992 en 1993 door wat Sint Jago doormaakte in '83/'84. Avelino Cecilia is echter een gekozen politicus die door zestien andere PDB-politici vervangen zou kunnen worden. Dat lijkt duidelijk meer urgent dan het indertijd gevraagde aftreden van Sint Jago.

De laatste achttien maanden kon door de oppositie geen raadsvergadering aangevraagd worden omdat PDB-fractievoorzitter Avelino Cecilia ziek was. Door de PDB werd geen enkele vergadering bijgewoond van de staatkundige structuur noch van de vergadering met de Nederlandse Eerste- en Tweede-Kamerleden, Antilliaanse en Arubaanse Statenleden. De belangrijke vergadering die Bonaire wacht met de Toekomstconferentie II gaat volledig langs de PDB heen. De oppositie die gevoerd wordt tegen het nogal eigenmachtig optreden van de gedeputeerde van staatkundige structuur is uitsluitend van de Partido Boneriano Sosial (Paboso).

De sentimenten waarmee Jopie Abraham het voorstel doet om fractieleider Avelino Cecilia 'for the time being' te handhaven, zijn volledig verkeerd. Cecilia is gekozen om de belangen van Bonaire te behartigen. Indien hij om welke reden dan ook daartoe niet in staat is, zal PDB-voorzitter Jopie Abraham maatregelen moeten nemen. Precies zoals hij dat voorstelde aan Don Martina toen Victor Winklaar moest aftreden als waarnemend gezaghebber en Sint Jago de laan uit moest omdat hij in zijn periode als gezaghebber ziek was geworden.

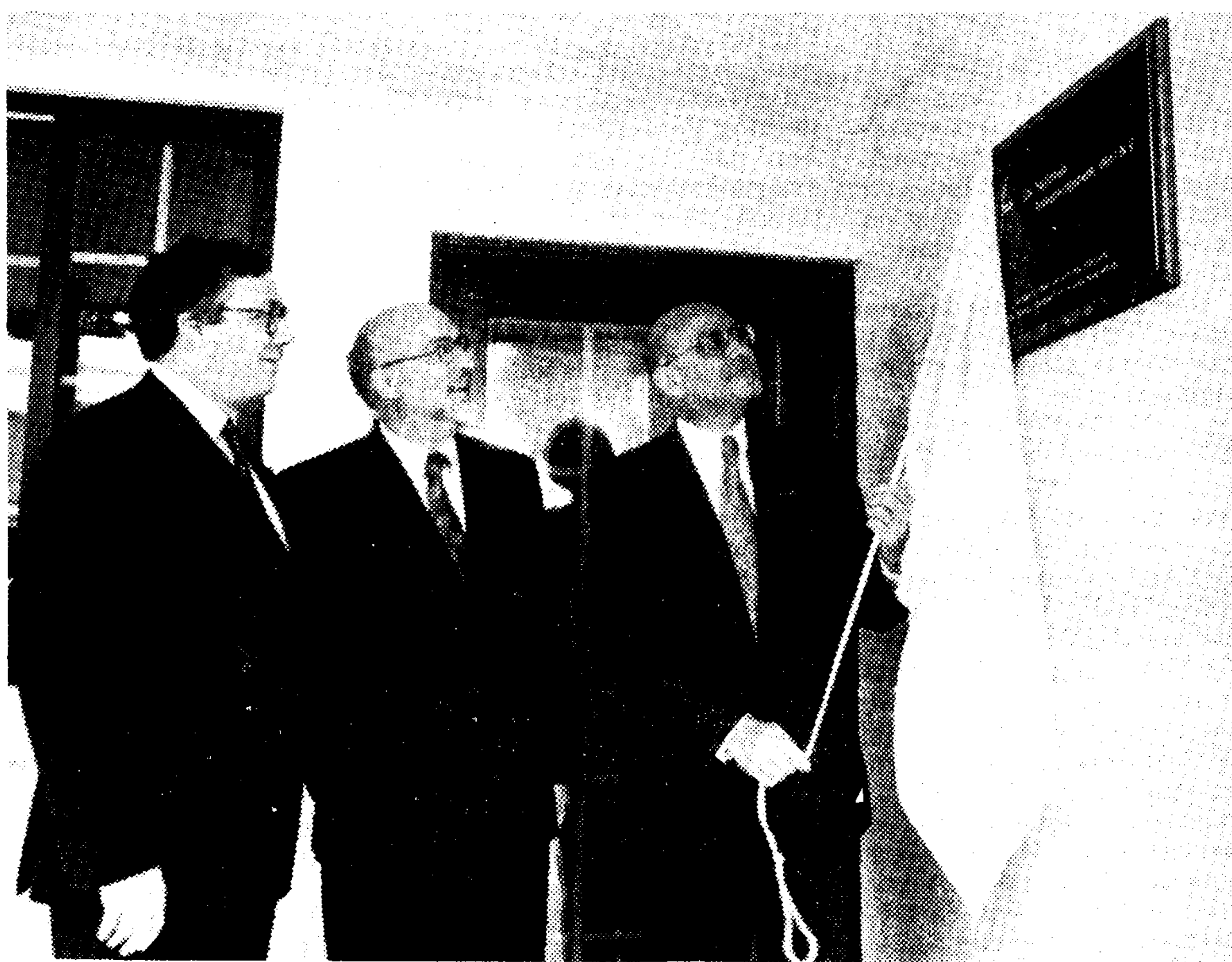
BONN - De Duitse regering heeft vrijdag een op het eerste gezicht tegenstrijdig besluit genomen over een eventuele Duitse rol in het met geweld afdwingen van een vliegverbod boven Bosnië-Hercegovina.

Het kwam erop neer dat de regering aan de ene kant besloot dat Duitsland zal meewerken aan het afdwingen van het verbod en aan de andere tegen haar eigen beslissing in beroep te gaan bij het Bundesverfassungsgericht, het Duitse hooggerechtshof. Deze afspraak hadden de regeringspartijen al eerder gemaakt: de christen-democraten van kanselier Helmut Kohl en de liberale FDP en die nu formeel bekrachtigd is.

De partijen zijn het oneens over een juiste interpretatie van de Duitse grondwet, die het inzetten van Duitse troepen buiten Duitsland en buiten het verband van het NAVO-bondgenootschap verbiedt. De discussie was nu gaande, maar de Duitse regering werd voor het blok gezet door de VN-beslissing van deze week, waarbij de NAVO gemachtigd werd op de naleving van het vliegverbod toe te zien.

Officiële opening NIB

Het moment waarop gouverneur Jaime Saleh onder het toeziend oog van President-direkteur Jonkhart en direkteur Meurs het plakkaat onthult. Met deze onthulling werd gisterochtend het nieuwe kantoor van de Nationale Investeringsbank N.V. aan de Rooi Catootjesweg 2/Hoek Schottegatweg Oost officieel geopend.

Aantal banen VS omlaag

WASHINGTON - Het aantal banen in de Verenigde Staten, exclusief de landbouw, is in maart met 22.000 gedaald, zo heeft het Amerikaanse ministerie van Handel vrijdag bekendgemaakt. De werkloosheid in de VS kwam uit op 7 procent van de beroepsbevolking, hetzelfde niveau als in februari. In maart 1992 stond het werkloosheidspercentage nog op 7,3.

De vermindering van het aantal banen viel de financiële markten tegen. Deskundigen waren juist uitgegaan van een stijging van het aantal nieuwe banen met 25.000 tot 90.000. Het was voor het eerst sinds augustus vorig jaar dat de werkgelegenheid terugliep. Toen verdwenen er 109.000 banen.

De herziening van het cijfer van februari was minimaal. Het aantal nieuwe banen in februari bedroeg 367.000 in plaats van de eerder gemelde 365.000. Daarentegen was de herziening voor januari ingrijpend. Vorige maand had een herberekening voor januari het aantal nieuwe banen verkleind van 106.000 tot 44.000. Nu blijkt dat er in die maand 113.000 banen zijn bijgekomen.

In maart ging vooral de werkgelegenheid in de bouw achteruit. Daar verdwenen 59.000 arbeidsplaatsen. De dollar reageerde op de nieuwe cijfers met een koersdaling. De munteenheid zakte driekwart cent tot f 1,7850, maar herstelde zich vlak daarna tot het oude niveau.

Het bruto binnenlands produkt van ZWEDEN is vorig jaar afgenomen met 1,7 procent ten opzichte van 1991. In het vierde kwartaal bedroeg de achteruitgang ten opzichte van hetzelfde kwartaal van het jaar ervoor 3,6 procent, de grootste vermindering sinds 1980.

***

De grote banken in AUSTRALIE hebben hun prime rate, het rentetarief voor leningen aan het bedrijfsleven, verlaagd met een half procent tot 9,5 procent. Drie jaar geleden stond de prime rate op een record van twintig procent. De verlaging volgt op de verlaging van de officiele rente. Afgelopen dinsdag haalde de australische Centrale bank de officiele rente naar beneden van 5,75 tot 5,25 procent.

Financieel Nieuws

Winst Fokker fors gedaald

AMSTERDAM - Vliegtuigbouwer Fokker heeft over 1992 een nettowinst behaald van f 19,8 miljoen tegenover f 77 miljoen in 1991. De winstdaling is ontstaan door de stijging van rentelasten over het vermogensbeslag in voorraden en de daling van de aanbetalingen, want het operationele resultaat van de onderneming van f 131,3 miljoen week niet veel af van dat over 1991 (f 134,6 miljoen). Dit blijkt uit het vrijdag gepresenteerde jaarverslag. Het dividend wordt gepasseerd na de uitkering van f 0,75 in contanten over 1991. Bij de presentatie van de halfjaarcijfers over 1992 werd nog uitgegaan van een jaarwinst van niet hoger dan f 40 miljoen. De nettowinst over de eerste zes maanden bedroeg f 26,4 miljoen, zodat over het tweede halfjaar een verlies is geleden van f 6,6 miljoen.

Fokker verwacht dat de resultaten over het lopende jaar onder druk zullen staan omdat het bedrijf niet ontkomt aan de gevolgen van de negatieve ontwikkelingen op de vliegtuigmarkt. Dit jaar staat in het teken van aanpassing aan de gewijzigde omstandigheden. In de komende maanden zal duidelijk worden welke kosten zijn verbonden aan de aangekondigde produktieverlaging en de daarmee verbonden personeelsinkrimping en in welk tempo de voorraad vliegtuigen kan worden verminderd.

Behalve door de stijging van de rentelasten (f 125 miljoen tegen f 61 miljoen in 1991) als gevolg van groei van de voorraden is het resultaat vooral aangetast doordat aanbetalingen op verkochte vliegtuigen "dramatisch omlaag zijn gegaan door de steeds slechtere situatie bij onze afnemers". De liquiditeit van het bedrijf zakte daardoor van f 100 miljoen positief eind 1991 tot f 1,1 miljard negatief eind 1992.

Met het oog op de overneming door Deutsche Aerospace (Dasa) en de verandering in de relatie met de Nederlandse overheid heeft Fokker de waarderingsgrondslagen aan die van Dasa aangepast, waardoor het balanstotaal van 1991 werd gecorrigeerd van f 4,6 miljard naar f 3,1 miljard. Het bijbehorende eigen vermogen ging van f 926 miljoen naar f 513 miljoen. Eind 1992 was het balanstotaal f 2,7 miljard en het eigen vermogen f 539 miljoen.

Fokker voerde tot nu toe incidentele kosten ten behoeve van vliegtuigontwikkeling op de balans op waarna die uitgaven over een aantal vliegtuigen werden afgeschreven. In Duitsland is het gebruikelijk dat bepaalde categorieën eenmalige kosten direct worden afgeschreven. Het gaat daarbij vooral om immateriële uitgaven voor studies, computersoftware en dergelijke. In Duitsland staat daar echter tegenover dat men andere eenmaal voorkomende kosten, zoals die voor gereedschappen, wel kapitaliseert.

Een aantal voorzieningen die Fokker opvoert, wordt in Duitsland niet getroffen. Daardoor kan f 182 miljoen aan het eigen vermogen worden toegevoegd. Posten die in een keer worden afgeschreven in verband met de wijziging van de waarderingsgrondslag, leiden tot een aanpassing van het eigen vermogen. In 1992 steeg het eigen vermogen door toevoeging van de winst met f 20 miljoen tot f 533 miljoen en door vermogenscorrecties op deelnemingen met nog eens f 6 miljoen tot f 539 miljoen. Na de overneming door Dasa wordt het eigen vermogen versterkt tot f 937 miljoen.

De omzet van Fokker steeg vorig jaar van f 3,8 miljard in 1991 tot f 4,1 miljard. Dat was te danken aan het aantal afgeleverde vliegtuigen. Er zijn vorig jaar 59 Fokker-100's geproduceerd en 54 afgeleverd. Van de Fokker-50 zijn 32 toestellen gebouwd en 27 afgeleverd. Eind 1992 waren in totaal 188 Fokker-100's geproduceerd en 177 afgeleverd. De voorraad steeg vorig jaar van zes naar elf vliegtuigen. Van de Fokker-50 waren er eind vorig jaar 166 gebouwd en 149 afgeleverd waardoor de voorraad zeventien vliegtuigen omvat, een toename van eveneens vijf vliegtuigen ten opzichte van het voorgaande jaar.

Van de voorraad van zeventien Fokker-50's zijn acht toestellen verkocht en zijn enige andere wel verkocht maar kunnen nog niet worden geleverd omdat nog geen exportvergunning is verstrekt. De overige toestellen zijn volgens Fokker zo goed als verkocht "maar het afronden van contractuele besprekingen vergt nu veel meer tijd".

De voorraad vertegenwoordigt een waarde van tussen de f 350 miljoen en de f 400 miljoen. Afgezien van de toename van de voorraden en de afname van de aanbetalingen groeide ook de inruil van vliegtuigen, waardoor de post handelsgoederen steeg van f 123 miljoen naar f 265 miljoen. Tenslotte speelt de voorfinanciering van de ontwikkeling van de Fokker-70 (verkorte versie van de Fokker-100) ter grootte van enige tientallen miljoenen guldens een rol bij de verhoging van het werkkapitaal.

Ondanks de recessie in de wereldluchtvaart heeft Fokker het afgelopen jaar toch goede verkoopresultaten geboekt. In het bijzonder het marktaandeel van de Fokker 50 nam toe ten opzichte van de Frans-Italiaanse rivaal ATR. Deze laatste wist per saldo geen orders te boeken doordat er meer verkochte vliegtuigen werden afbesteld dan nieuwe verkocht.

De verkoopsituatie bij Fokker laat zien dat er eind 1992 in totaal 242 Fokker-100's waren verkocht en 177 waren afgeleverd zodat nog 65 vaste orders uitstaan. Verder zijn er 119 opties op dit type. Volgens Fokker gaat het hier om een geschoond bestand; alle destijds aan Guinness Peat Aviation (GPA) verkochte toestellen die Fokker heeft moeten terugnemen wegens de problemen waarin dit Ierse lease-bedrijf is geraakt, zijn hierin verwerkt.

Van de Fokker-50 waren eind vorig jaar 182 toestellen verkocht en 149 geleverd zodat nog 33 zekere orders uitstaan. Bovendien zijn er op dit toestel nog 26 opties genomen.

Fokker heeft het afgelopen jaar 27 Fokker-50's en 42 Fokker-100's, waarvan 23 via GPA, geplaatst bij luchtvaartmaatschappijen. Onder 'plaatsen' verstaat Fokker zowel het direct afleveren van vliegtuigen aan maatschappijen zoals American Airlines en UsAir, als ook het via financieringsmaatschappijen verhuren van vliegtuigen.

Naast de voorraad van elf Fokker-100's op Woensdrecht stonden daar ook nog dertien toestellen uit het faillissement van Air Europe. Minstens vier daarvan staan daar voor rekening van Fokker omdat zij ten tijde van het faillissement nog niet waren gefinancierd. Het grootste gedeelte staat er voor rekening van de banken die de vliegtuigen destijds financierden. Een gedeelte van deze vliegtuigen is verkocht, maar is nog niet geleverd wegens het ontbreken van een exportvergunning.

Blijkens rapport onderzoekcommissie:

Bij WHO geen fraude, wel onregelmatigheden

GENEVE - Bij de Wereldgezondheids-organisatie WHO zijn financiële "onregelmatigheden en fouten" geconstateerd, maar er is geen sprake van dat er onder leiding van de Japanner Hiroshi Nakajima fraude is gepleegd.

Dit is de conclusie van een onderzoekscommissie die vooral op aandringen van westerse landen de boeken van de WHO heeft gecontroleerd. De westerse landen verdachten Nakajima ervan zijn herverkiezing als directeur-generaal van de WHO met smeergeld te hebben willen verzekeren.

Bij het onderzoek, uitgevoerd onder leiding van de Brit Sir John Bourn, kwamen zes gevallen aan het licht waarin de WHO zich niet aan de gebruikelijke procedures had gehouden voor het verstrekken van fondsen. Daarmee was een bedrag van circa tweehonderdduizend dollar gemoeid, aldus het vrijdag gepubliceerde rapport. In 1992 financierde de WHO in totaal 28.000 projecten, waarvoor zij 163 miljoen dollar uittrok.

De Europese Gemeenschap (EG) en de Verenigde Staten (VS) hadden begin dit jaar aangedrongen op het onderzoek nadat de 31 leden tellende Uitvoerende raad van de WHO Nakajima voor een tweede ambtstermijn als directeur-generaal hadden voorgedragen. Westerse donorlanden die niet erg gelukkig waren met Nakajima's manier van leiding geven, wilden de Japanner kwijt, maar Nakajima kreeg dankzij de steun van Derdewereldlanden een meerderheid van de raad achter zich. Westerse landen verdachten hem ervan de steun van deze landen te hebben gekocht door hen financiering van projecten toe te zeggen.

Het "ernstigste geval", aldus het onderzoeksrapport, was het uittrekken van 150.000 dollar voor de medefinanciering van een onderzoek naar de gezondheidszorg op de Filipijnen, een lid van de Uitvoerende raad dat voor Nakajima had gestemd. Het geld werd gegeven zonder dat eerst naar de inhoudelijke kant en de financiering van het onderzoek was gekeken.

***

ABN AMRO gaat haar vertegenwoordiging in SHANGHAI omzetten in een volwaardig kantoor. De bank is hiermee de eerste Nederlandse bank die in deze Chinese stad een nagenoeg volledig dienstenpakket mag aanbieden. Alleen transacties in de lokale munteenheid zijn niet toegestaan.

***

De HONGAARSE forint is vrijdag met 2,9 procent gedevalueerd ten opzichte van de dollar en met 2,74 procent tegenover de Europese ECU. De Centrale bank van Hongarije streeft ernaar de totale waardevermindering van de forint dit jaar onder de tien procent te houden, zo heeft vice-president Frigyes Harshegyi verklaard.

Duitse metaalbewerkers straat op

■ *ROSTOCK - Tienduizenden arbeiders uit de Duitse metaalindustrie hebben vrijdag gedemonstreerd. Onder meer in het Oostduitse Rostock. Men eist hogere salarissen. Het was een waarschuwingsstaking.*
(AFP-satellietfoto)

Dollar maakt verlies goed

AMSTERDAM - De dollar heeft vrijdag op de Europese wisselmarkten iets weten goed te maken van het verlies van bijna twee cent in het afgelopen etmaal. De Amerikaanse dollar eindigde in Amsterdam ruim driekwart cent lager op f 1,7970 tegen f 1,8055 op donderdag. Sinds vorige week vrijdag is de 'greenback' bijna vier cent kwijtgeraakt.

In New York sloot de dollar donderdag op f 1,7890 en in Europa ging de munteenheid vrijdagochtend nog iets verder door de knieën. Het lichte herstel dat in de middag optrad, werd echter slechts kortstondig onderbroken na de publikatie van tegenvallende Amerikaanse werkloosheidscijfers. In maart bleek het aantal banen met 22.000 te zijn verminderd, terwijl een stijging met 50.000 was verwacht. Desondanks signaleerden handelaren ook sterke kanten aan de gepubliceerde cijfers, onder meer de opwaartse herziening van de cijfers van de twee voorgaande maanden.

De Italiaanse lire stond vrijdag verder onder druk. Tegenover de gulden bereikte de lire een historisch dieptepunt van f 1,1225 per duizend. Donderdag verliet de munteenheid de markt op f 1,1310. Tegenover de mark ging de veel geplaagde munteenheid voor het eerst door de grens heen van 1.000 lire. De lage koers van de lire vloeide voort uit de aanhoudende ernstige politieke problemen in Italië. Ook de sterkere Duitse mark - als gevolg van een zwakkere dollar - deed de lire geen goed. De Italiaanse centrale bank kocht vrijdag lires ter ondersteuning van de koers.

Het pond sterling eindigde in Amsterdam eveneens lager. De Britse munteenheid sloot op f 2,7365 tegen f 2,7420 op donderdag. In Ierland verlaagde de centrale bank de korte rente met een kwart procentpunt tot 9,5 procent. Het Ierse pond raakte daarop viertiende cent kwijt op f 2,7335, tevens de slotkoers.

De Franse frank toonde zich iets zwakker en sloot op f 33,105 per honderd tegen f 33,120 op donderdag. De centrale bank van België verlaagde haar korte rente, de centrale marktrente, met 0,2 procentpunt tot acht procent. De daggeldrente, de 'voorschotrente binnen plafond', zakte van 9,2 tot 9 procent. De rentetarieven zijn nu op hetzelfde niveau als tien dagen geleden - voor de politieke problemen in België -"en zijn weer gelijk aan die in Nederland", aldus een centrale-bankwoordvoerder in Brussel. De korte rente in Nederland bedraagt momenteel acht procent.

Directeur staatsbedrijf Italie vast wegens corruptie

ROME - Mario Artali, de directeur van het Italiaanse staatsbedrijf SME (voedingssector), is vrijdagavond in Rome gearresteerd omdat hij illegaal fondsen had gestort in de kas van de Socialistische partij, zo heeft het Italiaanse persbureau ANSA gemeld.

Artali, sinds 1990 directeur van SME, wordt er door de justitie in Napels van beschuldigd illegaal tachtigduizend dollar te hebben bijgedragen aan een feest van de socialistische krant Avanti. De activiteiten van SME, onderdeel van de Holding Iri, varieren van supermarkten tot cakefabrieken. In Italië zijn inmiddels tweehonderd zakenmensen opgepakt en evenzovele politici gewaarschuwd dat er een onderzoek naar hen loopt in een uitdijend corruptieschandaal dat de gevestigde Italiaanse politieke orde op de knieen heeft gedwongen.

***

De nettowinst van de FRANSE onderneming BIC (Ballpoints, aanstekers) is vorig jaar met 4,5 procent gestegen van 358 miljoen frank tot 374 miljoen frank (Nf 123 miljoen). De omzet groeide met 3,5 procent van 5,69 miljard frank tot 5,89 miljard frank (Nf 1,95 miljard).

***

De Wereldbank heeft CHINA drie leningen toegezegd van in totaal 780 miljoen dollar. Het land krijgt 420 miljoen dollar voor verbetering van het spoorwegnet, 250 miljoen voor milieumaatregelen in de provincie Jiangsu en 110 miljoen voor verbetering van het milieu en andere maatregelen in vier steden.

Beleggers straffen verzekeraar Aegon

AMSTERDAM - Verzekeraar Aegon is vrijdag door de beleggers in het strafbankje gezet. Het concern voldeed weliswaar aan de winstverwachtingen met een stijging van het resultaat van 10 procent, maar de aandeelhouders worden er nauwelijks wijzer van.

De oorzaak daarvan ligt in een grote toename van het aantal uitstaande aandelen, vooral door omwisseling van convertibles en de uitoefening van opties. De koers van het aandeel sloot f 1,50 lager op f 85,90. In de loop van de dag stond er zelfs f 85,50 op het koersbord.

Het verlies werd al snel na de opening van de beurs geboekt. Het viel daardoor extra op, aangezien de aandelenmarkt op dat moment duidelijk in een wat vriendelijker stemming verkeerde. Daarmee volgde Amsterdam enkele buitenlandse beurzen, maar net als in Londen en Frankfurt moesten de koersen gaandeweg de dag wat omlaag. Bij de internationals oefende een lagere dollarkoers een licht drukkende werking uit.

De stemmingsindex stond aan het eind van de dag weer op het slot van vrijdag, 106,8.

De Eoe-index sloot 0,22 punt lager. De koersindex zakte 0,1 punt naar 219,8. De omzet op de Amsterdamse beurs kwam op f 2828 miljoen. In aandelen ging f 800 miljoen om. Nummer twee op de ranglijst van meest verhandelde fondsen, direct na Koninklijke Olie, was weer een groeifonds, het ABN-Amro-liquiditeitengroeifonds. Op de obligatiemarkt was toch wat teleurstelling over het uitblijven van een Duitse renteverlaging. Er traden bij de obligaties dalingen op tot een halve punt.

De internationals leverden vrijdag licht in. Koninklijke olie was de enige die rechtop bleef en eindigde zelfs een dubbeltje hoger op f 160,70. Amev volgde collega Aegon met een daling van f 1,10 op f 71,20. Heineken mocht f 1,50 vooruit naar f 145,50, maar Océ-Van der Grinten gleed een gulden weg naar f 46,80. Elsevier verliet de markt f 1,10 beter op f 131,30.

De fusiefondsen Bols en Wessanen lagen goed in de markt. Vrijdagmiddag sloot de aanmelding van de stukken, waarbij iedereen ervan uitgaat dat de fusie rond is. Bols ging toch nog 70 cent vooruit naar f 49 en Wessanen f 1,70 naar f 104,20.

Elders in de markt deden zich ook meestal slechts kleine verschuivingen voor. Tot de wat meer afwijkende fondsen behoorde Volmac met een winst van f 1,10 op f 19,80 en fietsenfabrikant Union met een vooruitgang van f 2 op f 45. Dico won f 9 op f 61.

Op de optiebeurs lagen dollar/guldensopties goed in de belangstelling. Deze soort was goed voor 6100 contracten. Bij de aandelenopties was Philips weer koploper met 8400 verhandelde contracten. De totale omzet op de Eoe bedroeg vrijdag 46.000 contracten.

De stichting aandelenbeheer Koninklijke VOLKER STEVIN heeft besloten het onbeperkte recht tot het nemen van 7.500.000 stuks preferente aandelen terug te brengen tot een maximum van 50 procent van het op enig moment uitstaande geplaatste overige aandelenkapitaal. In reactie op dit besluit heeft het beursbestuur het 'Wybertje' voor de naam van Volker Stevin uit de officiele prijscourant geschrapt. Dit tekentje was aangebracht omdat Volker Stevin niet voldeed aan het nieuwe fondsenreglement met betrekking tot de beschermingsconstructies.

MENSEN

■ *TOKYO — Twee Filippijnse vrouwen, Julia Poras (63) links en Rosa Henson (65) rechts gaan het rechtsgebouw binnen in Tokyo. Zijn zijn twee van de Filippijnse vrouwen die zeggen in de oorlog zijn gedwongen tot prostitutie om de Japanse soldaten te gerieven. De vrouwen begonnen een rechtszaak om 3,15 miljoen dollar van de Japanse regering los te krijgen als schadevergoeding.*

■ Een wassen model van Socks, de kat van de familie Clinton, zit op de schouder van de Amerikaanse president Bill Clinton, eveneens een wassen beeld. Een kattevoerfabriek schonk 'Socks' aan Musée Grévin in Parijs.

Premier Lubbers gaat zich volgend jaar, als hij geen minister-president meer is, "in alle rust en stilte terugtrekken uit de politiek. Ik ga studeren, werken en bidden en tot mezelf komen", aldus Lubbers zaterdag op een CDA-bijeenkomst in Woerden.

Overigens merkte ook Lubbers' voorganger Van Agt bij diens vertrek uit de nationale politiek in september 1982 iets dergelijks op. Van Agt drukte zich alleen wat poëtischer uit en sprak van 'herfstnevelen' en 'najaarsbos'. Korte tijd later werd hij echter commissaris van de koningin in Noord-Brabant.

I beg your pardon

De Britse omroep BBC heeft vrijdag **excuses** aangeboden vanwege de slechte timing bij de uitzending van een programma over de IRA. Op donderdagavond, op de dag dat een van de jongste IRA-slachtoffers Tim Parry werd begraven, zond de BBC een documentaire uit over een vermeende fout van de Britse justitie jegens een IRA-veroordeelde.

Het programma *Rough Justice* volgde direct op het belangrijkste televisiejournaal, waarin de vader van de twaalfjarige Tim Parry in tranen werd getoond terwijl hij bad dat zijn zoon als symbool van de vrede is gestorven. Woedende kijkers overspoelden de BBC met klachten over de timing van het programma en de kranten kopten de volgende dag fel.

In een commentaar zei The Sun: "De idioten die de BBC leiden moeten houtwol tussen hun oren hebben. En ijs in hun hart". De omroep bood daarop vrijdag officieel zijn excuses aan aan mensen die zich geraakt voelden.

Tropische ziekten in Europa

• Een onderzoek van de Landbouwuniversiteit in Wageningen heeft aangetoond dat **malaria** door temperatuurstijging als gevolg van het **broeikaseffect weer een bedreiging** vormt voor de Europese bevolking. De kans dat een malaria-epidemie uitbreekt, is vooralsnog gering gezien de vrij noordelijke ligging en de sociaal-economische omstandigheden.

Uitgaande van de klimaatgegevens kan een stijging van de gemiddelde temperatuur van twee graden Celsius al voldoende zijn om de dichtheid van de muggen tien keer zo groot te maken. Een temperatuurstijging van enkele graden maakt bovendien de ontwikkeling van de meest gevaarlijke malariaparasiet, die in Afrika zoveel dodelijke slachtoffers maakt, in noordwest-Europa mogelijk.

• Een andere tropische aandoening is ontdekt bij een twintigjarige Nederlander die antistoffen vertoonde voor **hepatitis E** ontdekt. De man is niet in de tropen geweest, waar het virus vaker voorkomt. Hij is daarmee het eerste beschreven geval van inheemse hepatitis E in Europa. Dat heeft drs. H. Zaaijer, arts bij het Centraal Laboratorium van de Bloedtransfusiedienst (CLB), vrijdag bevestigd.

Er loopt nog een onderzoek naar de doodsoorzaak van een Nederlandse jonge vrouw die eind vorig jaar is overleden. Mogelijk is zij gestorven als gevolg van hepatitis E, maar dat is volgens Zaaijer nog niet definitief vastgesteld.

Russinnen tot generaal bevorderd

Het Russische leger krijgt voor het eerst in zijn geschiedenis **vrouwelijke generaals**. Binnenkort worden in het militaire district Sint Petersburg elf vrouwen tot deze functie bevorderd, zo liet de minister van Defensie tijdens een bezoek aan de stad weten. Dit meldde het persbureau Itar-Tass.

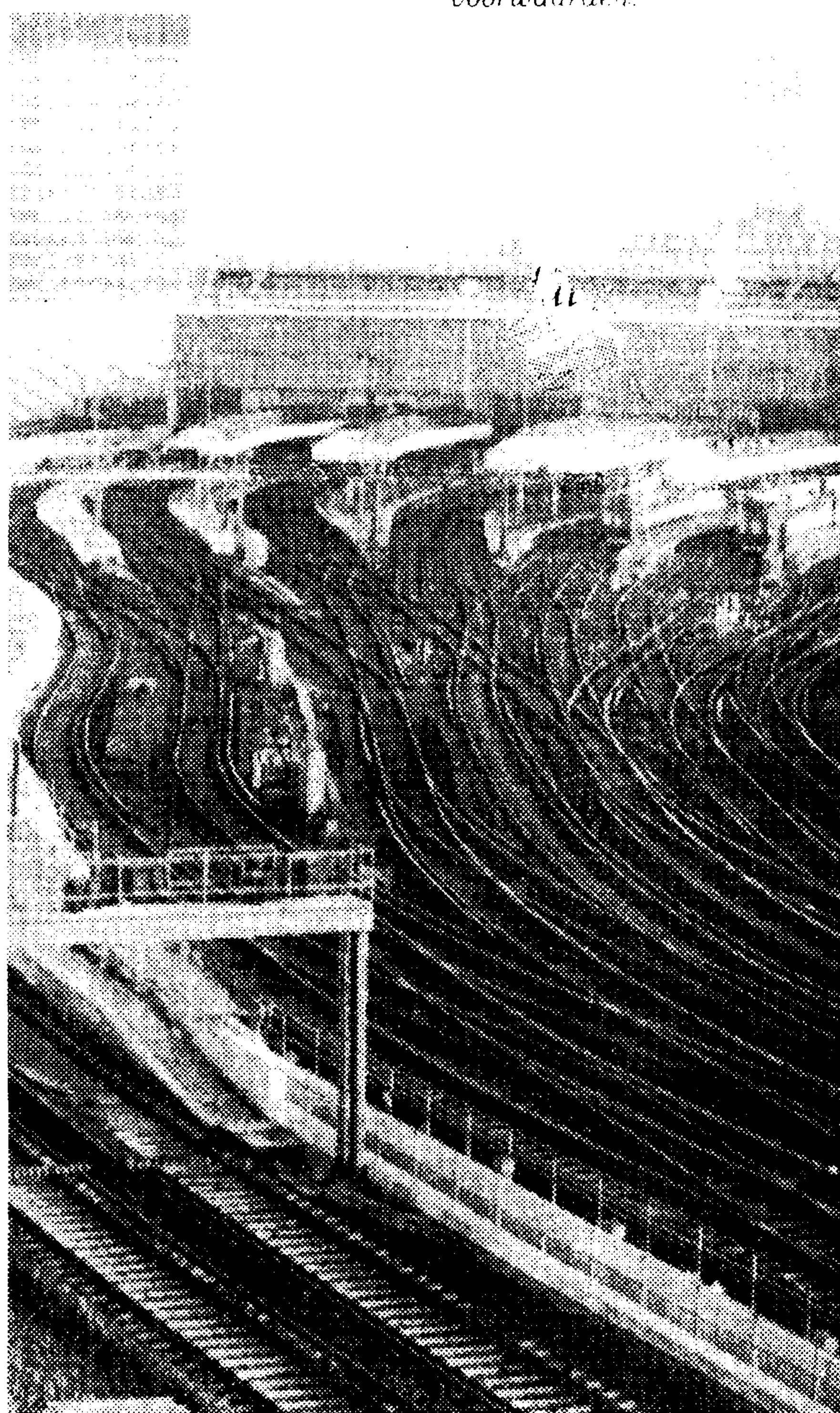
Een woordvoerder van het Russische ministerie van Defensie kon het bericht niet direct bevestigen. Hij zei dat tot nu toe in het oude Sovjetleger of het Russische leger geen enkele vrouw generaal was geworden. Wel waren er enkele vrouwelijke kolonels.

Bijzondere prijs voor violist

De violist **Mstislav Rostropovitsj** heeft vrijdag uit handen van de Russische president Boris Jeltsin een hoge onderscheiding gekregen. De musicus krijgt de titel Verdediger van het Vrije Rusland voor zijn houding tijdens de mislukte staatsgreep van augustus 1991. Dit heeft het persbureau Itar-Tass gemeld.

Tijdens de plechtigheid wees Rostropovitsj erop dat hij voor het eerst in eigen land een onderscheiding krijgt. Bij de roerige gebeurtenissen tussen 19 en 21 augustus 1991 had de violist blijk gegeven van zijn duidelijke steun aan Boris Jeltsin.

Rostropovitsj, die in 1974 in ballingschap gestuurd werd met zijn vrouw, de zangeres Galina Visjnijevskaja, en in 1978 zijn nationaliteit verloor, had in januari 1990 zijn paspoort teruggekregen. De violist heeft aan de Russische president een autobus met medische apparatuur geschonken die bedoeld is voor zorg aan kinderen.

■ *Tijdens een eendaagse nationale treinstaking stonden gisteren alle treinen stil op Waterloo station in Londen. De staking hield tienduizenden mensen thuis. In de rest van Europa staakten gisteren eveneens duizenden werknemers uit protest tegen ontslagen en om aandacht te vragen voor betere arbeidsvoorwaarden.*

Totempaal klaar voor hoog bezoek

■ Christine Nielsen stofzuigt een totempaal in het Museum voor Antropologie in Vancouver, een plaats die Bill Clinton en Boris Jeltsin aandoen tijdens hun topontmoeting dit weekend.

Een hand voor elke dode

"Ik geef elke overledene een hand als ik hem of haar voor de eerste keer zie. Ik heb het gevoel dat er rondom zo'n lichaam nog iets zweeft. Ik geloof dat er nog iets is na de dood. Als de prachtige verhalen van bijna-dood-ervaringen kloppen is dat fantastisch. Een troost voor de nabestaanden."

Dat vertelt de dertigjarige Monica Zeegers uit Wychen bij Nijmegen. Zeegers is de **eerste vrouwelijke uitvaartondernemer** in Nederland. In februari begon zij haar bedrijf, waarbij tien vrouwen als oproepkracht werken. Ze wil het gebeuren rondom overlijden en begrafenis of crematie 'helemaal anders' aanpakken. "Met veel meer respect voor de overledene, aandacht voor de details en ruimte voor afscheid nemen. Anders blijven de nabestaanden met duizend vragen zitten."

Bij de bevalling van haar tweede kind kwam Zeegers op het idee om zelf iets te gaan doen met uitvaarten. "Gelukkig is alles goed gegaan, maar ik vroeg me opeens af hoe het zou moeten als dit kind niet zou leven. Ik wilde dan zelf iets doen, maar ik wist helemaal niet of dat kon. Dat idee is uitgegroeid tot het bedrijf dat ik nu heb".

De Wychense begon met een verplichte cursus bij de stichting Vakexamens uitvaartwezen. "Nota bene een schriftelijke cursus. Het afleggen van een dode staat op een A4-tje beschreven. Dat kan helemaal niet, vind ik. Ik heb zelf een stage geregeld bij een rouwcentrum in Nijmegen. Daar raakte ik voor het eerst een dode aan. Toen heb ik al meteen veel geleerd over een andere aanpak."

Zeegers heeft diep nagedacht over de volgens haar ideale manier van uitvaartverzorging. Dat blijkt uit allerlei kleine details, waar ze steeds op hamert. Zo maken Zeegers en haar personeel elke avond doosjes van dik karton, waarin verborgen vakjes zitten. Daarin stopt ze de spullen die de familie terugkrijgt na het afscheid, zoals een haarlok, een bril of een trouwring. "Heel privé, zo'n verborgen vakje, waar niemand zich mee hoeft te bemoeien. De trouwring doe ik liever niet zelf af, ik heb hem er ten slotte ook niet om gedaan. Als de partner toch liever heeft dat ik dat doe, vertel ik achteraf hoe het gegaan is."

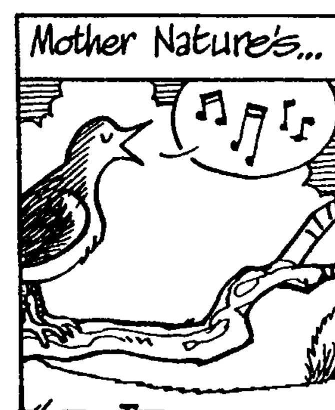
Binnenkort laat Zeegers speciale koffertjes ontwerpen waarin de spullen die de overledene aanhad op het moment van overlijden terug gegeven worden aan de nabestaanden. "Nu krijg je een plastic zak met een bundeltje spullen in grauw papier waarop met balpen de naam van je dierbare staat. Zo ongevoelig. Terwijl juist aandacht belangrijk is om de dood aanvaardbaar te maken."

Zeegers is er van overtuigd dat ze met haar aanpak het "gat in de markt" gevonden heeft. "Veel mensen willen de uitvaart anders en persoonlijker. Zelf de kist dragen, zelf de bloemen dragen, zelf een ceremonie verzinnen. Bij mij kan dat en nog veel meer. Ik heb mijn draai in dit werk helemaal gevonden, het is voorlopig mijn lust en mijn leven."

HENRY ® **By Dick Hodgins**

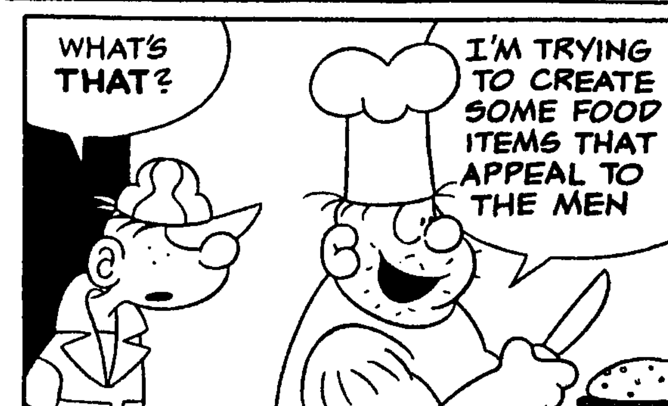

BONER'S ARK ® **By Addison & Frank Johnson**

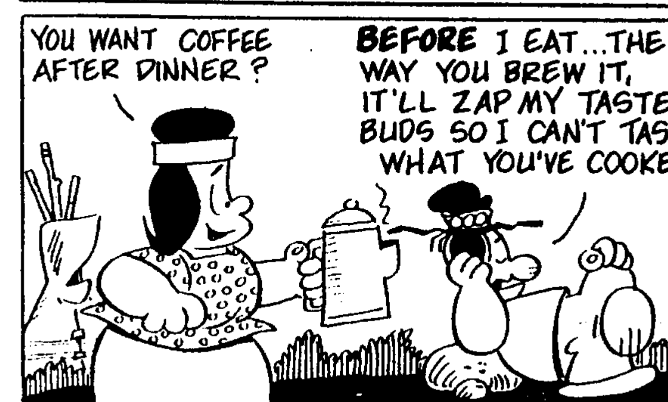

BEETLE BAILEY ® **By Mort Walker**

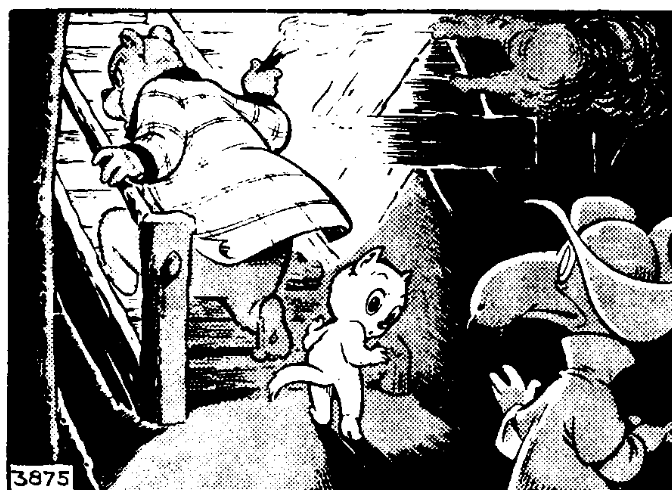

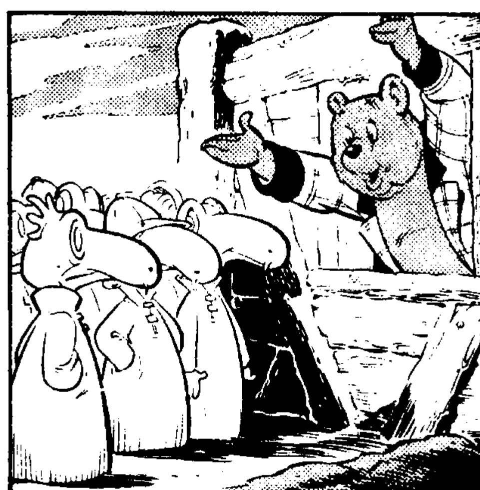
REDEYE ® **By Bill Yates & Mel Casson**

Heer Bommel en de nozellarven
door Marten Toonder

3875 — Heer Bommel liet zijn gebalde vuist zakken en haalde diep adem. Toen draaide hij zich om en terwijl de drift uit hem wegzakte, begon hij de trappen te beklimmen.

"Goed dan", sprak hij. "Hier sta ik machteloos. Wanneer een heer uit zijn venster blikt, wenst hij geen nozellarven in het slijk te zien wentelen. Dit alles is mij te diep gezonken".

"Wat gaat u dan doen?" vroeg Tom Poes, die achter hem aanklom. "Gaat u naar huis?"

"Ik ga... eh...", hernam heer Ollie. Enige tijd klom hij zwijgend voort. Toen vervolgde hij: "Ik laat mijn plan varen om dit gebouw boven de wolken te verheffen, jonge vriend. Dat was te hoog gegrepen, dat zie ik nu in. Ik ga me tot de volwassenen richten op de bovenste verdieping. Dan ben ik tenminste op de vaste grond, als je begrijpt wat ik bedoel".

Dit plan werd de goede heer gemakkelijk gemaakt. Want toen hij uit het raam van de tiende verdieping naar buiten wilde stappen, stond daar een groep Drasglomers hem aan te staren.

"Goede morgen, goede lieden", sprak hij met heldere stem. "Ik heb het gebouw bekeken. Het is goed werk! Iedereen heeft zijn steentje bijgedragen om hier een trots cultuurmonument te doen verrijzen. Hm! Dat het een beetje... eh... verzakt is, is uw schuld niet. Ge hebt uw best gedaan!"

Hij zweeg even om adem te halen en vervolgde toen: "Nu moet er nog even worden aangepakt. Het dak moet erop en dan moet de bovenzaal worden versierd. Vanavond is de feestelijke opening van het Olivier B. Bommel Centrum!"

De stilte die op deze woorden volgde, werd onderbroken door de dorre stem van Garg.

"Hoe staat het met het eten?" vroeg hij.........

AGENDA CURAÇAO

MEDISCHE DIENSTEN

ARTSEN

...TDIENST ARTSEN
...nten van de artsen van Bandabou (...-district) kunnen in spoedgevallen ...en 641658 bellen en dan het ...rdapparaat afluisteren. De ...n van de andere districten kunnen ...spoedgevallen de artsenpraktijk van ... eigen huisarts bellen en het ...ordapparaat zal dan mededelen wie ...nstdoende arts is.

...ERARTS
(...liere patiënten)
...e dienstdoende arts belt U tel.: ...0/625100.

...NIGING VAN TANDARTSEN
... dienstdoende arts gedurende het ...nde en op feestdagen gelieve tel.: ... op te bellen.

...O MEDICO STA ROSA
...weg 327, tel.: 672300/676666; ...tijden zaterdag en zondag van ...-24.00 uur.

WIJKVERPLEGING

...GELE KRUIS WIJKVERPLE-...
...Maria 17. Tel.: 682344, 682947, ... en 682574. Fax: 681000; geopend ...en uur 's morgens tot vijf uur ...ags, spreekuur wijkgebouw Bonam: ...e dinsdag van 09.00-11.00 uur. Tel.: ...1865; Suffisant: tel.: 687707; Montagne ...: tel.: 673711; Kaya Fensu: tel.: ...577; Mamayaweg: tel.: 657508; voor ...rmatie omtrent zuigelingen- en peuter...zorg kan men terecht op consultatiebu...reau Brievengat. Tel.: 373584.
...de wachtzuster gelieve tel.: 603661 ...bellen.

...CHTING VAN HET WIT GELE ...RUIS VOOR GEZINSVERZOR-...G 'KWIDO PA FAMIA'
...Maria 17. Tel.: 680222; spreekuren ...ndag, woensdag en vrijdag van 08.00-...00 uur; dinsdag en donderdag van ...-16.00 uur.

...TRALE WIJKVERPLEGING
...oor Gosieweg 15. Tel.: 692231/ ...; geopend van 07.00-17.00 uur. ... de zuster van de wacht gelieve tel.: ...847, pagenummer 669-0368, te ...en.

...oor Bandabao, Groot Sta Martha 141. ...642555; geopend van 14.00-17.00 ... Voor de wachtzuster gelieve tel.: ...7, pagenummer 669-0368 te bellen.

...AAMKLINIEK RIO CANARIO
...hottegatweg Noord 43, tel.: 44510, ...343, 691683 en 691838; voor infor...matie over prenatale zorg en zorg gedu...rende en na de bevalling.
...ultatiebureau zuigelingen: iedere donde...rdagmiddag van 13.30-16.00 uur.
...sultatiebureau peuters: iedere dins...dagmiddag van 12.30-14.45 uur.

...CHTING WIJKVERPLEGING BAN-...BOU
...n 35, tel.: 648077/648387; open van ...ndag t/m vrijdag van 07.00 tot ... 17.00 uur bereikbaar: zuster Lovert. ...: 641411 b.g.g. 601760.
...sultatiebureau: iedere dinsdag van ...00-11.00/18.00-20.00 uur.

...NDASHON LECHI DI MAMA ...RSOU
... informatie tel.: 672289, 375023 of ...

...GENEESK. DIENST

...- EN 2DE DISTRICT OOST
...1993 vanaf 08.00 uur tot 5 april ...m 07.00 uur:
...Cummins, Sentro Mediko Marie ...en. Tel.: 615265/615044; spreek...uren ...00-12.00/17.00-18.00 uur; spoed...gevallen tel.: 642855/678435 b.g.g. 689266/ ...
(... voor patiënten van de volgende ...: Wilsoe, Da Costa Gomez, Nassy-...Nassy, Tseng, Suiters, Braakman, ...Guerrero-Bakmeyer, Ayubi, De Vos ...n)

...- EN 2DE DISTRICT WEST
...1993 vanaf 17.00 uur tot 5 april ...m 07.00 uur:
...Roose, Sentro Mediko Kas Chi... ...l.: 623850/624406; spreekuren: ...00/17.00-18.00 uur; spoedge...vallen ... b.g.g. 689266/689337.
(...geldt voor patiënten van de volgende ...en: Swart, Goilo, Roose, Braakman-...der, De Rouw-Picus, Davelaar, ...ge, Pablo, Heerenveen, Nivillac, ...les-Concession en De Vos)

...DE DISTRICT BANDABAO
...il 1993 vanaf 17.00 uur tot 1993 ...07.00 uur:
...r Sommer, Sentro Mediko Barber. ... 641805; spreekuren: 10.00-11.00/ ...-18.00 uur, spoedgevallen tel.: ...0 b.g.g. 689266/689337.

(dit geldt voor patiënten van de volgende artsen: Schellens, Sommer, Lucasius, Spong en Tweed).

■ **Patiënten van hier niet genoemde artsen wordt aangeraden in *spoedgevallen* de eigen arts te bellen en te informeren wie voor deze de dienst waarneemt. Het verdient te allen tijde aanbeveling een huisarts te kiezen die in avonden en weekeinden bereikbaarheid geregeld heeft. Vraag er naar bij uw eerstvolgend bezoek!**

APOTHEKEN

WEEKEINDEDIENST ZATERDAG

Otrobanda:
Gosie, Gosieweg 90-A. Tel.: 379744.
Punda:
Brievengat, Corriweg 32. Tel.: 379098/ 379567.

ZONDAG

Otrobanda:
Union, Breedestraat 137. Tel.: 623575.
Punda:
Mampuritu, Sta. Rosaweg 329 (gebouw Sentro Mediko Sta. Rosa). Tel.: 674475/ 674750.

DIVERSEN

VERLOF BEGRAFENIS

(van 10.00-14.00 uur)
3 april:
E.F. Cannister, Schottegatweg Oost 25.
4 april:
A. Michel, Dr. M.L. King Boulevard 42.

HEEFT U HULP NODIG, bel SOS-lijn 127.

NOODGEVALLEN/VERMISSING OP ZEE
Telefoon: 637911 (RCC)
24 uur per dag bereikbaar.

LUCHTPOSTSLUITING
(Postkantoor Groot Kwartier)
Nederland: voor gewone stukken: maandag, dinsdag, donderdag en vrijdag om 11.30 uur; woensdag om 10.15 uur. Voor aangetekende stukken één uur van tevoren.
Suriname: voor gewone stukken: dinsdag en vrijdag om 17.30 uur en zaterdag om 10.45 en 17.00 uur.
De Verenigde Staten en Europa (op zaterdag): voor aangetekende en gewone poststukken om 14.45 en 15.45 uur.
Het zegelloket is op zaterdag van 07.00-15.00 uur open.

THORAX CENTRUM
(Jan Noorduynweg naast UNA. Tel.: 685544)
openingstijden van maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur; op zon- en feestdagen alsmede op werkdagen na 17.00 uur voor spoedgevallen tel.: 685917.

DIERENARTS
voor spoedgevallen gelieve te bellen: 614000 (Veterinaire Dienst) voor de dienstdoende arts.

STICHTING DIERENBESCHERMING CURAÇAO
Het Dierenasiel is open van maandag t/m vrijdag 10.00-12.00/14.00-18.00 uur; zaterdag van 08.00-13.00/16.00-18.00 uur; zondag gesloten.

ZONDAG

TOERISTENSCHIP
08.00-18.00 uur *Royal Princess* (SJU).

MAANDAG

TOERISTENSCHIP
11.00-18.00 uur *Seawind Crown* (AUA).

KERKDIENSTEN

KLOOSTER ALVERNA (Gouv. van Lansbergeweg): zon.: 10.00 uur hoogmis (Ned) en 16.00 uur Papiamentu.
BARBER (H. Joseph): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00 en 09.00 uur.
BRIEVENGAT: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 en 18.00 uur.
BUENA VISTA (Birgen Milagrosa): zat.: 18.30 uur; zon.: 09.00 en 11.30 uur.
CHARO (O.L. Vrouw van Coromoto): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.00, 11.00, 17.00 (Spaans) en 19.00 uur.
GROOT KWARTIER (O.L. Vrouw van Berg Carmel): zat.: 19.30 uur; zon.: 09.00 (Ned) en 18.00 uur.
JANDORET (O.L. Vrouw van Goede Raad): zon.: 10.00 en 19.00 uur.
HULPKERK BOCA SAMI: zat.: 18.00 uur; zon.: 08.00 uur.
HULPKERK LAGOEN (H. Johannes); zon.: 10.00 uur.
JANWE (H. Hart van Jesus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30, 12.00 en 19.00 uur (Ned).
KORAAL SPECHT (Goede Herder): zat.: 19.00 uur; zon.: 11.00 en 18.00 uur.
MONTAÑA (H. Dominicus): zon.: 05.15, 08.30 en 19.00 uur.
OTROBANDA:
Santa Ana: zon.: 08.00 en 19.00 uur.
Santa Famia: zon.: 06.00, 09.00, 11.00 (Engels) en 19.00 uur.
PIETERMAAI (kathedraal): zat.: 19.00 uur; zon.: 06.00, 09.00 en 19.00 uur.
SANTA MARIA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.00, 09.00 en 18.30 uur.
SANTA ROSA: zat.: 18.30 uur; zon.: 07.30, 09.00 en 18.30 uur.
SAN WILLIBRORDO: zat.: 19.00 uur; zon.: 10.00 uur.
SERU GRANDI (Fuik): zon.: 17.00 uur.
SOTO: zat.: 19.00 uur; zon.: 09.00 uur.
STEENRIJK (O.L. Vrouw van Altagracia): zat.: 07.00 en 19.00 uur; zon.: 08.00, 10.00 (charismatica) en 18.00 uur.
SUFFISANT (O.L. Vrouw van Fatima): zat.: 18.00 uur; zon.: 09.00 en 18.00 uur.
SERU FORTUNA: zat.: 18.30 uur; zon.: 10.00 uur.
TERA CORA: zon.: 18.00 UUR.
WESTPUNT (H. Petrus): zat.: 19.00 uur; zon.: 08.30 uur.
WISHI (H. Teresita): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.00 en 18.00 uur.
ZUID BONAM (H. Judas Thadeus): zat.: 18.30 uur; zon.: 08.30 en 17.30 uur.

EVANGELISCHE BROEDERGEMEENTE

MORAVIAN CHURCH
(Goeroeboeroeweg, Mundo Nobo)
zaterdagavond 19.00 uur zangdienst.
zondagmorgen 09.30 uur preekdienst.
(Emmy Berthold kleuterschool, Suffisant)
zondagavond 18.00 uur Papiamentse dienst.

GEREFORMEERDE KERK

Groot Kwartier
08.30 uur dienst.
16.30 uur dienst.
Muizenberg/Stenenkoraal
10.00 uur dienst.
Buena Vista
10.15 uur dienst.
Santa Rosa
10.00 uur dienst.
19.00 uur samenkomst.

VERENIGDE PROT. GEMEENTE VAN CURAÇAO

Ebenezer Church
(Oranjestraat 111)
09.30 uur Rev. O.G. Haasnoot; *collection Amnesty*
Fortkerk
(Fort Amsterdam)
09.30 uur ds. H.B. van der Steen H.A.; collecte Amnesty.
Emmakerk
(Rio Canario)
09.30 uur ds. J.W.B. Smit; collecte Amnesty.

NOACH-KAPEL

zaterdag om 19.00 uur kerkdienst (Ned.) -Marinebasis Parera.

VOLLE EVANGELIE GEMEENTE YUBIA BENDITA

zondag om 10.00 uur dienst (tevens crèche en zondagsschool) - Weg naar Bullenbaai z/n. (tel.: 681922).

****

TELECURAÇAO (kanaal 8/6)

ZATERDAG

17.30 Telefiesta met tante Irma
18.00 Studio Sport
18.55 Tempu pa Dios: **ds. H.B. van der Steen**
19.00 Cocktail Turístiko met Captain Sterling
20.00 Telenotisia
20.30 Teatro Klasiko: **Phantan Toll Booth**
22.00 Wega di Number Kòrsou
22.07 Estreno: **Dead On the Money**
23.30 Sluiting.

ZONDAG

08.30 Directe uitzending Nederlandse voetbalwedstrijd: **Ajax vs Den Bosch**
10.00 Deporte Tele-8: **Nederland vs Duitsland**
12.00 Matinee
15.00 National Geographic
16.00 Sena di Señor
17.00 Sala di Konsierto
17.50 Wega di Number Kòrsou
18.00 Di Bishita Ku.....
18.30 Cocktail Special
19.30 Modísima
20.00 Telenotisia
20.30 Shete Dia
21.00 TeleCuraçao Special
22.00 Superstars of Wrestling
23.00 Sluiting.
(wijzigingen voorbehouden!)

ABC (kanaal 77)

ZATERDAG

15.00 Eleventh Annual Country Showdown (Host: Kenny Rodgers)
16.00 Pro Bowling Tums Classic (L)
17.30 Wide World of sports Santa Anita Derby (L)
19.00 News
19.30 ABC News
20.30 News Magazine
20.30 New York Views
21.00 **Movie Young Indiana Jones Chronicles: New York, 1920**
23.00 The Commish
24.00 News
24.30 **Movie Return to Macon County** (1975)
02.35 ABC Late Night Entertainment 'Spring Break Rave'
04.05 News
04.35 Branded
05.05 Guns of Will Sonnett
05.30 Topper.

ZONDAG

12.30 News Conference
13.00 Like It Is
13.30 To Be Announced
15.00 Gymnastics World Open Championships (T)
16.00 Auto Racing Phoenix 200 (L)
18.00 News
18.30 ABC News
19.00 **Movie The Ten Commandments** (1956)
23.35 News
24.05 Movie.
02.00 News
02.30 World News Now
04.30 Opray Winfrey
05.30 ABC World News This Morning.

AE (kanaal 73)

ZATERDAG

16.30 **Movie For Whom the Bell Tolls** (1943)
18.00 Comedy on the Road (Host John Byner)
19.00 Caroline's Comedy Hour
20.00 Bob Vila's Home Again
20.30 Bob Vila's Home Again
21.00 **Movie Rio Bravo** (1959)
24.00 Caroline's Comedy Hour
01.00 **Movie Rio Bravo** (1959)
04.00 Caroline's Comedy Hour
05.00 Movie.

ZONDAG

12.30 **Movie Spook Busters** (1946)
14.00 **Movie Indict and Convict** (1973)
16.00 **Movie Night Moves** (1975)
18.00 New Wilderness
18.30 In Search Of...
19.00 Real West
20.00 **Movie Dragonslayer** (1981)
22.00 Miss Marple
23.00 **Movie Brideshead Revisited (Pt 10 of 12)** (1979)
24.00 **Movie Dragonslayer** (1981)
02.00 Miss Marple.
03.00 **Movie Brideshead Revisited (Pt 10 of 12)** (1979)
04.00 **Movie Spook Busters** (1946)
17.30 New Wilderness.

CBS (kanaal 75)

ZATERDAG

15.30 ... College Basketball NCAA Tournament, semifinal (L)
18.00 Final Four Show From New Orleans
18.30 College Basketball NCAA Tournament, semifinal (L)
20.45 College Basketball NCAA Tournament, semifinal (L)
23.00 To Be Announced
24.00 News
24.30 Roseanne
01.00 **Movie Little Shop of Horrors** (1986)
03.00 **Movie Let's Do It Again** (1975)
05.00 CNN Headline News.

ZONDAG

12.00 Durham Bulls Preview
12.30 Naismith Awards
13.00 High School Basketball McDonald's All-American Game (L)
15.00 American Ski Classic
16.00 Women's College Basketball NCAA Tournament, championship (L)
18.00 News
18.30 CBS News
19.00 60 Minutes
20.00 Murder, She Wrote
21.00 **Movie A Place to Be Loved**
23.00 News
23.15 CBS News
23.30 Amen
24.00 Entertainment Tonight.
06.30 CBS MOrning News.

LIFE (kanaal 91)

ZATERDAG

15.00 Anything But Love
15.30 Anything But Love
16.00 Unsolved Mysteries
17.00 **Movie Cracked Up** (1987)
19.00 **Movie Hands of a Stranger (Pt 1 of 2)** (1987)
21.00 **Movie Hands of a Stranger (Pt 2 of 2)** (1987)
23.00 The Hidden Room
23.30 Confessions of Crime
24.00 Unsolved Mysteries
01.00 China Beach
02.00 Self-Improvement Guide
05.00 Self-Improvement Guide.

TBS (kanaal 89)

ZATERDAG

17.05 Andy Griffith
17.35 Andy Griffith
18.05 Andy Griffith
19.05 WCW Saturday Night Wrestling
21.05 **Movie Children of a Lesser God** (1986)
23.05 NBA Basketball Hawks at Super-Sonics (L)
01.20 **Movie Mothra** (1962)
04.20 **Movie Gamera, Super Monster** (1965)

ZONDAG

13.05 **Movie Kenny Rogers as the Gambler: Adventure Continues** (1983)
17.05 Tom and Jerry's Funhouse
17.35 Captain Planet and the Planeteers
18.05 WCW Main Event Wrestling
19.00 **Movie The Boy Who Could Fly** (1986)
21.00 National Geographic Explorer
23.00 Network Earth
23.30 Paid Program.
02.30 Paid Program
05.05 Gomer Pyle
05.35 CNN Headline News

NBC (kanaal 85)

ZATERDAG

15.00 Women's Tennis Family Circle Cup (L)
17.00 PGA Golf Freeport Classic, 3rd round (L)
19.00 News
19.30 NBC News
20.00 Saturday Sports Live
20.30 Roggin's Heroes
21.00 Almost Home
21.30 Nurses
22.00 Empty Nest
22.30 Mad About You
23.00 Reasonable Doubts
24.00 News
24.30 Saturday Night Live
02.00 HBO Comedy Showcase
03.00 Paid Program
03.30 Movie
05.30 Movie.

ZONDAG

12.00 Women's Tennis Family Circle Cup (L)
13.30 NBA Basketball Bulls at Celtics (L)
15.30 PGA Golf Freeport Classic, final round (L)
18.00 News
18.30 NBC News
19.00 Unsolved Mysteries
20.00 I Witness Video
21.00 **Movie Diana, Her True Story (Pt 1 of 2)** (1992)
23.00 News
23.30 Mama's Family
24.05 New WKRP in Cincinnati.
24.35 ALF
01.05 Beauty and the Beast
02.05 Pastover
02.35 NBC Nightside
05.30 NBC News at Sunrise.

USA (kanaal 83)

ZATERDAG

16.00 **Movie Party Line** (1988)
18.00 Joan Rivers' Gossip! Gossip! Gossip!
18.30 Bosom Buddies
19.00 Swamp Thing
19.30 Beyond Reality
20.00 Matrix
21.00 **Movie Fast Times at Ridgemont High** (1982)
23.00 Silk Stalkings
24.00 **Movie Time Barbarians** (1992)
02.00 Rock Video Girls
04.00 **Movie Off the Mark** (1986).

ZONDAG

12.00 WWF All-American Wrestling
13.00 MacGyver
14.00 **Movie: Do the Right Thing** (1989)
16.30 Joan Rivers' Gossip! Gossip! Gossip!
17.00 My Two Dads
17.30 Bosum Buddies
18.00 Beyond Reality
18.30 The Hitchhiker
19.00 **Movie Jonny's Golden Quest** (1993; Animated)
21.00 **Movie The Last Hit** (1992)
24.00 Hollywood Insider
24.30 Paid Program
03.30 Paid Program.

Veel vluchtelingen

Artsen zonder Grenzen helpt Tadzjikistan

AMSTERDAM - Artsen zonder grenzen (AZG) start een hulpprogramma in de Centraalaziatische republiek Tadzjikistan.
Het is bedoeld voor de circa honderdduizend vluchtelingen in en rond de hoofdstad Doesjanbe en in de Garm-vallei. AZG stuurt maandag vanaf Schiphol een vliegtuig met elf medewerkers en dertig ton hulpgoederen. Dat heeft de hulporganisatie donderdag bekendgemaakt. De stroom vluchtelingen is op gang gekomen door de felle gevechten in de laatste maanden tussen oud-communisten en een alliantie van Islamitische en democratische groeperingen.

Tot ons groot verdriet is na langdurige ziekte toch nog onverwacht van ons heengegaan onze lieve man en vader

HARRIE VAN LIER

Namens zijn echtgenote: **Gisela van Lier-Grew**
zijn dochter : **Susi van Lier**

Nodigen hierbij alle vrienden en kennissen uit voor de teraardebestelling, welke zal plaatsvinden op dinsdag 6 April om 4 uur n.m. vanuit de Santa Anna Kerk te noord naar de katholieke begraafplaats te noord. Vanaf 3 uur n.m. is er gelegenheid tot afscheidnemen.

Jeltsin doet beroep op particuliere sector

Moskou verwacht tastbare steun van top met Clinton

MOSKOU - Een dag voor het begin van zijn ontmoeting met de Amerikaanse president Bill Clinton in het Canadese Vancouver (3 en 4 april) heeft de Russische president Boris Jeltsin geprobeerd zijn positie thuis te versterken.
Enkele uren voor zijn vertrek deed Jeltsin een beroep op de groeiende particuliere sector hem te steunen in zijn machtsstrijd tegen de conservatieven in het parlement.
Jeltsin's belangrijkste economische medewerker, vice-premier Boris Fjodorov, zei dat de president zoekt naar "tastbare steun voor economische hervormingen" tijdens de top. "We verwachten dat de Verenigde Staten hun rol zullen versterken in de coördinatie van de internationale hulpverlening aan Rusland", zo citeerde de avondkrant Izvestia Fjodorov.
Fjodorov werd op zijn wenken bediend, omdat Clinton Jeltsin kort voor zijn vertrek belde met een algemene indicatie van de omvang van de hulp die Rusland van de VS kan verwachten. Volgens een Russische regeringsfunctionaris duurde het gesprek een half uur en was Jeltsin "behoorlijk verrast" door Clintons toezeggingen. Naar verwachting zullen de VS Rusland voor een bedrag van een miljard dollar aan voedselhulp en technische bijstand toezeggen.

ZWARE DELEGATIE
Jeltsin neemt een zware ploeg politieke en economische adviseurs mee naar Vancouver. In de delegatie zijn onder meer de westersgezinde minister van Buitenlandse zaken Andrej Kozyrev, Fjodorov en vice-premier Aleksandr Sjochin opgenomen. Tijdens Jeltsins afwezigheid is vice-president Aleksandr Roetskoj, een van de grote tegenstrevers van de president, zijn plaatsvervanger. Thuis blijven ook minister van Defensie Pavel Gratsjev, premier Viktor Tsjernomyrdin, minister van Binnenlandse zaken Viktor Yerin en minister van Veiligheid, Viktor Barannikov. De laatste drie worden geacht de politiek van de vrije markteconomie die Jeltsin voorstaat te verdedigen tijdens zijn afwezigheid. Gratsjev heeft herhaaldelijk verklaard dat het leger neutraal zal blijven in de machtsstrijd tussen de regering (Jeltsin) en het parlement (geleid door voorzitter Roeslan Chasboelatov).
Jeltsin verklaarde vrijdag bij zijn vertrek op het vliegveld van Moskou zelf de controle te houden over de atoomwapens. "Ik heb een telefoon bij me. Wees gerust, de rode knop is in veilige handen. De controle daarover blijft bij mij berusten."
Canada zal de graanleveranties aan Rusland hervatten als onderdeel van een nieuw hulppakket om de economische hervormingen van Jeltsin te steunen. Dat heeft een naaste medewerker van de Canadese premier Brian Mulroney vrijdag meegedeeld. De nieuwe leningen en technische assistentie aan Rusland zullen veel meer bedragen dan de tachtig miljoen dollar waar de Canadese televisie melding van heeft gemaakt, voegde hij eraan toe. Canada en de VS staakten de verkoop van graan aan Rusland vorig jaar omdat Moskou niet aan zijn betalingsverplichtingen kon voldoen.

Aanklachten in Italië wegens fascisme

ROME - Tegen elf neofascistische afgevaardigden van het Italiaanse parlement en twintig andere personen is vrijdag een aanklacht ingediend wegens verheerlijking van het fascisme en belediging van het parlement.
Ruim honderd jonge neofascisten blokkeerden donderdag de ingang van de parlementsgebouwen. Ze riepen daarbij leuzen als: "Boeven, het spel is uit, jullie zijn omsingeld." Aan de demonstratie, waarvoor geen vergunning was afgegeven, namen ook veel vertegenwoordigers van de neo-fascistische MSI deel. Veiligheidstroepen traden echter niet op tegen de actie, die vijftig minuten duurde. De overige Italiaanse partijen reageerden uiterst geschokt op het incident, dat de politieke spanning in Italië nog heeft verhoogd na de vele corruptieschandalen. Ook parlementsvoorzitter Giorgio Napoletano sprak vrijdag zijn afschuw over de gebeurtenis uit.

AMIGOE
Colofon

Wega di Number Kòrsou
6 5 7 3 10 9 4 2
1687
1535
8522

ÑAPA

Weekend Bijlage Amigoe

ZATERDAG 3 APRIL 1993

AMIGOE

INTERVIEWS

Boek over geheimen der gebarentaal

REPORTAGES

Chileense Teresa heilig verklaard

Etnomusicoloog Marcel Frans zet vraagtekens

Populaire muziek als pijler van onze cultuur

'MARCEL FRANS is een kenner van de Caraïbische cultuur en geschiedenis. Hij heeft in Nederland gewerkt als muzikant, dansleraar, dichter, voordrachtskunstenaar en organisator van concerten en heeft diverse lezingen en workshops gegeven. Nu werkt hij op de afdeling Cultuur van het ministerie van Onderwijs op de Nederlandse Antillen'.

-door Nel Casimiri-

Zo wordt Marcel Frans ingeleid in de folder die is uitgegeven ter gelegenheid van het tweede muziekfestival 'Wereldmuziek in beeld' dat gehouden werd in Amsterdam, Rotterdam en Utrecht in januari 1993. Frans hield daar een inleiding bij twee Caribische muziekfilms, een over Cuba en een over Trinidad en Tobago en kwam gelijk in een draaiboek van radiointerviews en andere lezingen terecht, o.a. aan het Rotterdams Conservatorium. Hij werd gevraagd als deskundige, afkomstig uit het Caribisch Gebied zelf, maar Marcel zette grote ogen op over de deskundigheid van de niet-Caribianen. Over zijn indrukken en zijn filosofieën wil Marcel Frans graag praten. Men moet hier zorgen op de hoogte te blijven is zijn mening.

"In het kader van de samenwerkingsovereenkomst met Nederland heeft het Koninklijk Instituut voor de Tropen in Amsterdam mij uitgenodigd om een inleiding te houden bij twee films over het Caribisch Gebied. Ik hou me al jaren bezig met lezingen. Mijn lezingen zijn een soort overgang van entertainment naar wetenschap. Toen men in Nederland wist dat ik zou komen hebben ze het Koninklijk Instituut van de Tropen benaderd en gevraagd of ik ook bij hen lezingen wilde houden over nietwesterse muziek. Toen ik aankwam kreeg ik een hele lijst. Ik heb in tien dagen tien zaken moeten afhandelen, waar onder drie radio-interviews, een workshop, een lezing aan het Rotterdams conservatorium en een lezing voor de etnomusicologisch vereniging Arnold Baake. Ik vond het allemaal erg interessant".

'Wereldmuziek in beeld' is een programma met documentaires over muziek en dans uit de hele wereld. Er

Weet men in Nederland meer van Caribische muziek dan hier?

waren o.a. films te zien over drums in West- en Zuidelijk-Afrika, over de rumba in Centraal-Afrika, de steelbands in Trinidad, de salsa in Cuba, Boeddhistische lama's in Tibet en de Rolling Stones in Marokko.

"Wereldmuziek in beeld bestaat uit drie delen. Het eerste vond plaats in november, het tweede in januari en het derde deel zal plaatsvinden in april. Ik fungeerde als trendsetter, waarbij ik werd geconfronteerd met mensen die zich bezig houden met Caribische aangelegenheden. Daarover was ik niet verbaasd. Ik ken die wereld wel. Maar wel verbaasde het me dat men in Rotterdam en in Amsterdam zo goed tot zeer goed op de hoogte was van alles wat met het Caribisch Gebied te maken heeft. Ook van de culturele aangelegenheden".

Is hun kennis te vergelijken met bewoners van het Caribisch Gebied zelf?

"Daarom wil ik een waarschuwing doen uitgaan naar de lokale culturele figuren, omdat de voorsprong die wij hebben, met onze geiten, onze knoflook, ons thuis, onze kleuren, volgens mij stevig in het gedrag komt. Er zijn in Nederland veel kenners, er zijn veel nieuwe afgestudeerden, veel geïnteresseerden in nietwesterse ontwikkelingen. Vergeet niet dat je tegenwoordig met één telefoontje naar Nepal kunt bellen. Wij zijn onze voorsprong zo kwijt. Met geld van een van de vele stichtingen of van ZWO (Zuiver Wetenschappelijk Onderzoek) kunnen geïnteresseerden zo een jaar weg naar de rimboe voor onderzoek. En binnen drie maanden zijn wij dan onze voorsprong kwijt, want wij zijn daar nooit geweest".

Hoeveel voorsprong hebben we nog?

"Onze voorsprong zijn we in feite al kwijt, vind ik. Aan het Rotterdams conservatorium is een hele afdeling Latijnsamerikaanse muziek. Hier op Curaçao denken we dat het Purple College in Berkeley de enige plaats is waar je goed jazz kunt bestuderen. Maar in Rotterdam is men vanwege de sterke invloed vanuit de multiculturele bevolking van het huidige Nederland zeer goed op de hoogte, evenals van de Noordindiase muziek, van de flamenco- en van de Latijnsamerikaanse muziek. Er wordt van alles gedaan. Men kan er studies volgen in de lichte muziek en in de klassieke muziek. Iedere drie maanden geven musici in Rotterdam concerten. Er komen geregeld gastdocenten. Het is een kwestie van interesse en van geld. Musici uit Cuba en uit Puerto Rico komen om de

haverklap naar Nederland om daar les te geven. Die hele sfeer van geitenwollensokken uit de jaren 60/70 heeft zich vermengd met de yuppiegeneratie die geïnteresseerd is in Zuid-Amerika. Het Orquestre les Victims uit Haïti speelde samen met een Senegalese drummer met zijn orkest. Ze vormden samen een groot orkest. Dat zie je hier niet. Daar wel. Wij moeten onze eigen kennis en kunde zeer relativeren en er goed over nadenken".

Blijft die kennis van Latijnsamerikaanse muziek beperkt tot conservatoria en dergelijke instituten?

"Ook op radio en t.v. in Nederland hoor je veel Latijnsamerikaanse muziek en je kunt de cd's overal kopen. Ook gespecialiseerd: Cubaanse muziek, Mexicaanse muziek, enz. De variatie in het aanbod is veel groter dan hier op de Antillen".

Hoe waren de reacties op uw lezingen?

"Men was razend enthousiast over mijn inleiding en wilde dat ik in april zou terugkeren. Ik hield een pleidooi voor de Caribische muziek. De organisatoren gaven me oorspronkelijk een kwartier voor elke film. Maar dat werd drie kwartier, daarna een pauze en dan pas de film. De Nederlandse journalisten hebben me voorgedragen als lid van de International Association of Popular Music. Dat is een groep, over de hele wereld verspreid, van een paar honderd musicologen die zich bezig houden met de ontwikkeling van de populaire muziek. Men is vooral geïnteresseerd in een stratificatie van het muziekgebeuren op Curaçao".

Wat verstaat u onder een stratificatie?

"In hoeverre en bij wie slaat de populaire muziek in? Wat verstaan we onder populaire muziek? Hoe zit het met de financiële rompslomp? Wat komt er op de radio? Welke groepen luisteren naar welke typen van populaire muziek? Ik heb gesproken met een aantal journalisten over het lid worden na mijn lezing van de Arnold Baake Vereniging. Eigenlijk zou ik in dat geval een inleidend verhaal moeten houden in Stockton Californie in juli en ik weet niet of ik dat kan. Het zou mooi zijn om er meer over te leren".

Is zo'n studie nodig?

"Ik vind het een gemis op de Antillen dat er over popmuziek weinig of niet wordt nagedacht. Het wordt bijna niet op de band gezet. Waarom mogen sommige groepen wel cd's maken en andere niet? Kan de commercie nog wel om de popmuziek heen? Hoeveel geld vragen de bands voor hun optreden? En hoeveel de grotere orkesten? In welke richting moet de muziek zich ontwikkelen om internationaal meer gehoor te krijgen? Hoe moet de folkloremuziek zich ontwikkelen om meer indruk te maken op de toeristen? Hoe kunnen we ons internationaliseren, als we dat zouden willen? Het is een groot veld".

Zijn er meer experts op dit gebied op Curaçao?

"Hoe beleeft men de popmuziek op Curaçao? Daar praat niemand over. Zeker niet structureel. Dat heeft ook te maken met cultuur in het algemeen. Ik heb een eigen expertise opgebouwd en er zijn maar weinig mensen op Curaçao die me daar een weerwoord op kunnen geven. Niet op Curaçao. Wel in Nederland".

■ *MARCELFRANS*

Muziek is niet het enige belangstellingsterrein van Marcel Frans. Afgelopen december heeft hij een tentoonstelling gehouden in de bibliotheek van de UNA van zijn privecollectie boeken. Al die boeken hebben te maken met het thema 'Slavernij en Kolonialisme', de titel van deze kleine expositie. De boeken stonden uitgesteld in een vijftal vitrines, gerangschikt naar onderwerp die variëerden van slavernij in het algemeen, via de geschiedenis van het Caribisch Gebied, de cultuur van West-Afrika en van Europese geschiedenis tot discriminatie in onze tijd. Ter gelegenheid van de expositie heeft M.A. van Houten een interview gehouden met Marcel Frans wat gepubliceerd is in de BRASIA van december 1992. In dat interview vertelt Marcel Frans hoe hij een collectie heeft opgebouwd van 150 boeken en zo'n 400 artikelen. Hij vindt de geschiedenis van de slavernij en het kolonialisme vooral interessant omdat er zoveel overeenkomsten zijn met de contemporaine geschiedenis. Hij vraagt zich af wie of wat er debet is, als er dingen fout gaan in de sociale en mentale huishouding van de Caribische mens en vindt dat door de moeilijke sociale structuur de creativiteit van de mensen wordt beknot.

En hij pleit voor een goede culturele ontwikkeling. We praten even over dit artikel en dat brengt de volgende vraag naar voren:

Hoe ontwikkelt de cultuur zich op het ogenblik op Curaçao?

"Naar mijn smaak zijn we bezig met een verouderd concept voor alles wat met cultuur te maken heeft. In die zin dat cultuur voor mij een systeem van regels en van codes en symbolen is voor de interpretatie van het gedrag. Het is de creatieve vorm van het gedrag, de ondergrond van alles. Wil je, dan kan cultuur tot een goed onderwijs leiden, tot een rijk leven. Maar dan moet men een goede cultuur achter zich hebben en niet alleen zo nu en dan een paar bandjes laten spelen. Cultuur heeft te maken met ontwikkeling. Daar zou men zich op de Antillen meer mee bezig moeten houden".

Is er dan een gebrek aan cultuur hier?

"Nee, de Antillen zijn juist rijk aan cultuur, aan expressievormen. Curaçao bezit in feite alle ingrediënten om te komen tot een hoog cultuurbereik. Wij hebben bij voorbeeld een sterk ontwikkelde body-talk. Vanwege allerlei systemen in onze samenleving, door onze sociale ontwikkeling, door ons gebrek aan educatie, komen wij niet tot die culturele basis van waaruit die positieve ontwikkeling moet komen, als creativiteit. En vanuit die creativiteit kan juist een economische ontwikkeling plaatsvinden en van daaruit komt dan weer geld".

Wat mist er dan?

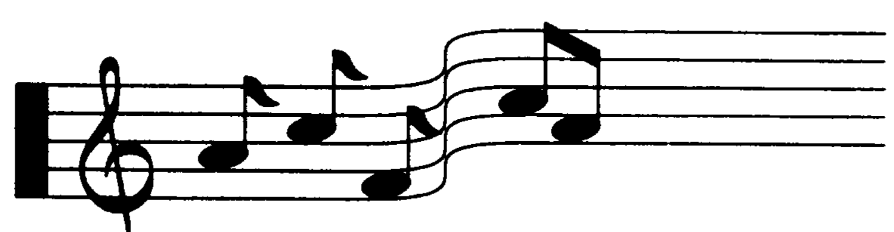
"Er worden om ons heen al jaren lang stellingen geponeerd als: 'Nos ta fiesta bon', 'Nos ta come bon' of 'Nos ta dushi hende'. Veel mensen hebben moeite om dat soort stellingen in stand te houden anno 1993. Daar moeten we over nadenken. Ons onderwijs, onze scholing, het begin van alles is een goed ontwikkelde cultuur. Wat nodig is is een infrastructurele opbouw waar onze cultuurhistorische eigenwaarden worden gerespecteerd. En op dat net kan worden voortgeborduurd op verantwoorde wijze".

Maar hoe past u elementen als populaire muziek, bodytalk en zelfvertrouwen in elkaar tot een algemeen cultuurbeleid? Ik denk niet dat het geheel duidelijk overkomt.

"De essentiële vragen zijn: wat is de huidige positie van de Antilliaanse populaire muziek op de markt en hoe verhoudt die zich ten opzichte van de marktpositie van andere muzikale genres? Welke structurele factoren bepalen de positie van de Antilliaanse populaire

muziek op de markt? Op welke wijze hebben recente ontwikkelingen in de productieve en distributiestructuur van populaire muziek de positie van de Antilliaanse populaire muziek beïnvloed? Hieruit zou men de nodige conclusies kunnen trekken aangezien populaire muziek altijd te relateren valt aan een maatschappelijke context. Men kan zo bij voorbeeld een beeld krijgen van hoe materiële positie, cultuur en persoonlijkheid met elkaar samenhangen. Ontwikkeling begint bij cultuur. Cultuur staat aan de basis van alle menselijke activiteit. Cultuur bepaalt onze handelswijze en onze gedragspatronen, onze taal en creativiteit, de manier waarop we met elkaar omgaan. Alle ontwikkeling komt voort uit

het creatieve potentieel dat aanwezig is in een goede en gezonde cultuurbelevenis. We moeten cultuur voeden met de nodige elementen ter ondersteuning van een dynamisch ontwikkelingsstreven. De historie leert ons dat werkelijk duurzame ontwikkeling niet van buitenaf komt, maar gebaseerd is op een rijke lokale cultuurwaardering in haar interacties met andere culturen. Een rijke cultuurbelevenis geeft ons identiteit en zelfvertrouwen en kan een leidraad zijn naar culturele vernieuwing en heroriëntatie naar waarden die respect en saamhorigheid moeten waarborgen. We moeten investeren in cultuur, opdat wij via saamhorigheid, identiteit, creativiteit en economische ondernemingszin kunnen komen tot een dynamische ontwikkeling".

Eindredaktie: Norbert Hendrikse, opmaak: Solange Isselt

LI PENG
...veel tegenstemmers...

Dengs hervormingen vastgelegd in grondwet

Jiang Zemin: partijleider president en militair expert

BEIJING - Het Chinese Nationale volkscongres heeft secretaris-generaal van de Chinese communistische partij, Jiang Zemin, tot president van China gekozen als opvolger van de 86-jarige conservatief Yang Shangkun die met pensioen gaat. Li Peng werd herkozen als premier. In beide gevallen kan men niet spreken van een verrassing. De hervormingspolitiek van Deng op economisch gebied ligt voortaan vast in de grondwet.

De 66-jarige Jiang werd tevens door de ongeveer driedduizend afgevaardigden herbevestigd als leider van de militaire commissie van de partij. Jiang is daarmee de eerste sinds vijftien jaar die de functies van partijleider, president en militaire leider in één persoon verenigt. Voor hem vervulde Hua Guofeng, de gedoodverfde kroonprins van Moa Zedong, twee jaar lang eveneens alle drie deze functies tot Deng Xiaoping hem in 1978 aan de kant zette.

De benoeming van Jiang komt niet als een verrassing. Zij onderstreept nog eens dat hij de gedoodverfde opvolger is van de 88-jarige leider Deng Xiaoping, die van achter de schermen nog steeds de touwtjes in handen houdt. Veel waarnemers betwijfelen echter of Jiang Deng lang zal overleven. Jiang die verrassenderwijs Zhao Ziyang opvolgde nadat deze aan de kant was gezet als gevolg van zijn vermeende sympathie voor de studentenprotesten van 1989, wordt algemeen gezien als een kleurloze figuur. Een man zonder charisma en zonder eigen machtsbasis, een typische overgangsfiguur.

RODE KAPITALIST

Als vice-president, een vooral ceremoniële functie, koos het Volkscongres zaterdag Rong Yiren (76), de leider van de grootste staatsinvesteringsmaatschappij Citic. Rong heeft de bijnaam 'de Rode kapitalist' vanwege zijn sleutelrol in het op gang brengen van de 'socialistische markt-economie' waarvan Deng Xioaping de uitvinder is. Als vice-president volgt hij de overleden Wang Zhen op.

Tot voorzitter van het Volkscongres kozen de afgevaardigden de 58-jarige Qioa Shi, die geldt als nummer drie in de partij-hiërarchie. Hij volgt de 77-jarige Wan Li op, die gepensioneerd wordt. Qioa is een trouwe medewerker van Deng en een voormalige chef van de veiligheidsdiensten. Hij wordt algemeen beschouwd als een sterke figuur en werd in het verleden ook wel getipt als een mogelijke partijleider. Hij heeft zich er echter altijd tevreden mee gesteld wat in de schaduw te blijven.

Premier Li Peng werd herkozen voor een tweede ambtstermijn van vijf jaar. Het Nationale volkscongres stemde in met de voordracht van Li, die in 1989 een leidende rol speelde bij het neerslaan van de volksopstand in Beijing. Voor de herverkiezingen stemden 2.573 afgevaardigden, terwijl 210 parlementsleden tegen stemden. Ongeldig bleken er 120 stemmen. De 64-jarige Li is de tweede premier die voor een tweede ambtstermijn wordt gekozen. Eerder gebeurde dat alleen Zhou Enlai.

Li is een symbool van de hardheid en de duurzaamheid van het laatste grote communistische land. Sinds 1987 is hij lid van het Centraal comité, het belangrijkste orgaan van de Chinese Communistische partij. Op economisch gebied is hij een medestander van de politiek van 'sterke man' Deng Xiaoping, die de Chinese economie wil hervormen en wil openen naar het buitenland. Afgelopen januari nog bezocht Li de speciale economische zones in het zuiden van China.

Het hoge aantal tegenstemmers en onthoudingen -elf procent van de afgevaardigden - bij de herverkiezing van Li onderstreept evenwel de gespannen verhouding tussen het parlement en de leiding van de Communistische partij. Vorig jaar was Li nog gedwongen tot een vernederende herziening van een overheidsrapport dat onvoldoende steun gaf aan Dengs koers van economische hervormingen.

HERVORMINGSKOERS

De markteconomie heeft trouwens een plaats gekregen in de Chinese grondwet. Het Volkscongres besloot namelijk de constitutie in overeenstemming te brengen met de ideeën van Deng Xiaoping, waarbij de economie in kapitalistische zin wordt hervormd. Het Nationale volkscongres ging ook akkoord met de samenstelling van de nieuwe regering. Het nieuwe kabinet telt een groot aantal hervormingsgezinde technocraten die de nieuwe koers moeten gaan vormgeven.

China streeft er volgens de gewijzigde grondwet naar te volharden in hervormingskoers en de openstelling naar de buitenwereld. Daarmee wordt het beleid van China's hoogbejaarde leider Deng uit 1979 officieel verankerd in de grondwet. Door de hervormingen is China van een achterlijk en geïsoleerd land veranderd in een staat die zich in hoog tempo economisch ontwikkelt.

PARTIJMACHT

De nieuwe grondwet heeft de laatste resten opgeruimd van de ideeën over een centraal geleide economie van Mao Zedong en spreekt in plaats daarvan over een 'socialistische markteconomie'. Toch betekenen de invoering van allerlei markteconomische elementen niet dat de Chinese Communistische partij genegen is ook politieke hervormingen door te voeren. Het tegendeel is waar.

China's nieuwe leiderschap is het over twee dingen eens: De Chinese economie moet zich verder ontwikkelen en voorts moet de absolute macht van de partij worden gehandhaafd.

VICE-PREMIERS

Over de grote lijn bestaat geen discussie, wel over kwesties zoals het hoge tempo van de economische groei (vorig jaar 12,8 procent) en de vijftien procent inflatie die sommige steden teistert. De keuze voor economische groei wordt ook weerspiegeld door de keuze van de nieuwe vice-premiers van China. Zhu Rongji, Dengs krachtigste pleitbezorger van economische hervormingen, die in de vorige regering reeds vice-premier was, behield zijn functie. Ook vice-premier Zou Jiahua keert in de nieuwe regering terug. Zou wordt meer in verband gebracht met de conservatieven binnen de partij.

JIANG ZEMIN
...president en partijleider...

Schandaal-virus maakt einde aan *'la dolce vita'*

ROME - het hangt in de lucht in populaire restaurants en hotels, je proeft het in de advertenties en het klinkt door in de gesprekken op straat en in de bus. Zelfs in de opera is er geen ontkomen aan.

De bijwerkingen van het corruptie-schandaal in Italië, waarin honderden politici en zakenmensen zijn opgepakt of nagegaan worden, sijpelen door in het sociale leven. Het is als griep in de winter, vroeger of later krijgt iedereen ermee te maken.

La dolce vita (Het zoete leven) is voor vele 'rijken en machtigen' voorbij. Het feest waar nooit een eind aan leek te komen is afgelopen. Terwijl de dagen van het makkelijke geld verdienen naar de achtergrond verdwijnen, komt de eerste klap vooral aan in de restaurants en hotels waar voorheen de welgestelden hof hielden.

Neem bij voorbeeld het Raphael Hotel in Rome, dichtbij het Piazza Navona. Het was het hotel waar de socialistische partijleider Bettino Craxi woonde als hij naar Rome kwam. In de vette jaren profiteerde het hotel van de gratis publiciteit - en extra beveiliging - die de aanwezigheid van een premier op de bovenste verdieping met zich meebracht.

Het Raphael was het hotel om te logeren in de tijd dat de economie floreerde en de vroegere Amerikaanse president Ronald Reagan brieven schreef aan "mijn beste Bettino".

Nu Craxi is afgetreden als gevolg van het corruptieschandaal, heeft de nieuwe 'sales-manager' van het hotel, Marco Marroni, noodgedwongen contact opgenomen met reisorganisaties om de 60 kamers vol te krijgen. Marroni voert aan dat de zaken er voor alle hotels in Rome niet best voorstaan, maar hij geeft toe dat de val van de socialistische leider wel met zich meebrengt dat het Raphael geassocieerd wordt met "iets onplezierigs".

Restaurants en clubs die eens geliefde uitgaansgelegenheden waren van de hoge heren voelen de kilte. Het is niet meer nodig om tafels te reserveren in de pleisterplaatsen en disco's waar de politieke elite zich placht te ontspannen. De winkels beloven de klanten "schone mensen, schone prijzen".

Eens als hoogdravend beschouwde juridische termen liggen nu op ieders lippen dank zij de publiciteit over het werk van de rechters. Een van die uitdrukkingen is "avvisi di garanzia", letterlijk de "mededeling van garantie" die verdachten krijgen, zodat zij contact op kunnen nemen met hun advocaat en hun verdediging kunnen voorbereiden.

Zelfs de opera, vanouds een toevluchtsoord met verhalen over exotische oorden, is aangetast door het virus. Bij de opvoering van 'Die fledermaus' in Turijn dook het schandaal op in de derde akte waar de componist Johann Strauss jr. enige ruimte voor improvisatie liet in de rol van Frosch, de assistent-cipier. De acteur die zijn rol speelde, verklaarde dat zijn gevangenis een "rusthuis voor politici" geworden is.

Frankrijk wacht politiek zwaar weer na zege rechts

PARIJS - Het rechtse blok van de neo-gaullistische RPR, de liberale UDF en de Onafhankelijken heeft zondag in de tweede ronde van de Franse parlementsverkiezingen een verpletterende overwinning behaald. De Socialistische partij (Ps) en haar bondgenoten leden een historische nederlaag. Met de uitslag is de verdeling van de politieke macht voor de komende twee jaar - tot aan de presidentsverkiezingen van 1995- vastgelegd. Maar de echte strijd om de macht gaat nu pas beginnen.

Frankrijk wacht een stormachtige tijd. Jacques Chirac, leider van de neo-gaullistische RPR poogt het Elyseepaleis met grove middelen tegen Mitterrand stormrijp te schieten. Zeer goed wetende dat hij de president niet tot aftreden kan dwingen, tracht hij het aanblijven van Mitterrand in de ogen van de publieke opinie als schadelijk voor Frankrijk voor te stellen. Chiracs doel zijn vervroegde presidentsverkiezingen.

Daartegenover weert Mitterrand zich op als 'hoeder van de instituties'. De neo-gaullisten heeft hij meegedeeld dat hij niet noodzakelijkerwijze een van hen als premier hoeft aan te wijzen. Persoonlijke rivaliteiten en politieke tegenstellingen binnen het rechtse blok, zoals over het Europese beleid, bieden de president voldoende aangrijpingspunten om 'wiggen' in de nieuwe meerderheid te drijven.

Toch koos hij de kandidaat voor het premierschap die door de RPR en Chirac naar voren is geschoven om premier te worden: Edouard Balladur. De vroegere minister van Financiën is tijdens de verkiezingscampagne als de gedoodverfde kandidaat voor het premierschap naar voren gekomen. Volgens zijn partijgenoten is hij de politicus die zich het best heeft voorbereid op deze taak. Bovendien heeft hij zich buiten het geruzie binnen het rechtse kamp weten te houden en stelt hij zich gematigder op tegenover Mitterrand dan de andere centrum-rechtse kandidaten voor de post.

Chirac, die tijdens de eerste Cohabitation (1986-1988) premier was onder Mitterrand, heeft niet de ambitie deze functie opnieuw te vervullen. Voor Chirac, die in 1995 president wil worden, is van belang dat het vanouds verdeelde rechtse kamp (RPR en UDF) bijeen blijft om zijn springplank naar het Elysee te timmeren.

Voorlopig blijft Chiracs aartsrivaal, oud-president Valery Giscard d'Estaing, terzijde staan. Zijn stille wens dat de UDF de RPR in het nieuwe parlement eindelijk eens voorbij zou streven, ging niet in vervulling. Maar ook anderen zullen op tijd moeten spelen. Dat geldt uiteraard in eerste instantie voor de socialisten. Vooral voor Rocard, die de 'wederopbouw' van links, met zowel socialisten, centristen als milieupartijen op zich heeft genomen, zal het een zaak van lange adem worden.

JACQUES CHIRAC
...wil naar Elysee...

Centraal stond afweren communisten van deelname aan macht

Andreotti: wankelend symbool van Italië's politiek bestel

ROME - Ex-premier Giulio Andreotti, die Italië schokte door zelf mee te delen dat hij voorwerp van onderzoek vormt omdat hij betrokken zou zijn bij de maffia, was de belichaming van het Byzantijnse politieke bestel van het land. Hij is een van de twee symboolfiguren van dit bestel dat nu op instorten staat. De christen-democraat Andreotti wacht nu namelijk hetzelfde lot als de vroegere socialistische leider Bettino Craxi: Een eerloze afgang.

Potdicht, oneindig sluw en nu ontmaskerd als corrupt tot op het bot voelde Andreotti zich koning in het bestel. Door een schijnbaar eindeloze serie van kortdurende, kibbelende kabinetten was zijn gezicht er altijd bij op de groepsfoto's. Zeven maal premier en door de tijd heen houder van elke mogelijke belangrijke portefeuille werd hij de westelijke politicus met de langste staat van dienst en overtrof hij daarin zelfs Sovjetminister van buitenlandse zaken Andrej Gromyko.

Niemand, aldus een rotsvaste overtuiging van de Italianen, kent meer geheimen dan Andreotti. Bij hem komen alle touwtjes samen, als ware afstammeling van Machiavelli en meester in het 'onder de gordel werk' om politiek te overleven. Zijn voorkomen drukt dit ook precies uit. Kort en gedrongen met een hoog stemmetje en uitstekende oren wordt Andreotti vaak vergeleken met Beelzebub.

"Hij is de Salamander van het regime. Andreotti weet niet van wijken", schreef het blad La Repubblica in 1989. "Hij heeft de spleetogen van een Chinese mandarijn, de strakke lippen van een achttiende-eeuwse Jezuïet en het schichtige gedrag van iemand die zich achter zijn eigen schaduw poogt te verbergen. Hem als vijand hebben kan een ramp zijn".

EENVOUDIGE KOMAF

De thans 74-jarige Andreotti is van eenvoudige komaf. Als zoon van een leraar in Rome, die reeds een jaar na de geboorte van Giulio overleed, is hij van jongs af aan gewend aan ontberingen. Zijn studie rechten betaalde hij door erbij te werken. Al snel werd de in kerkelijk recht gespecialiseerde jurist actief in de katholieke studentenbeweging.

Hij werd afgekeurd voor militaire dienst en kwam in 1942 in de bibliotheek van het Vaticaan onder de latere oprichter van de Italiaanse republiek Alcide de Gasperi te werken, die zijn politieke mentor werd. In 1944 kwam hij in de leiding van de christen-democratische partij terecht en in mei 1947 kreeg hij zijn eerste functie in een regering.

Centraal in zijn politiek stond steeds het afweren van deelneming in de macht of overneming daarvan door de communisten. Doordat hij zolang in het zadel zat woog zijn stem binnen de groep van zeven voornaamste industrielanden G-7 veel zwaarder dan het eigenlijke politieke gewicht van Italië. Op internationaal vlak was hij binnen de EG een van de voornaamste voorvechters van de Arabische zaak en stond hij vierkant achter Michail Gorbatsjov.

Andreotti was allergisch voor de ronkende stijl van de vroegere Britse premier Margaret Thatcher. Op de Europese top van oktober 1990 in Rome regelde hij dan ook een geïsoleerde positie voor haar. Die top was ook het begin van haar val.

Andreotti's koel intellect, zijn machtsinstinct ('macht koeieneert alleen degenen die deze niet hebben') en zijn tactische vaardigheden brachten hem ook niet alleen vrienden. Gerespecteerd werd hij echter als praktiserend katholiek en als succesvol auteur van boeken in binnen- zowel als buitenland.

Andreotti was steeds eerder pragmaticus dan een man met een visie. Geroemd werden steeds zijn belezenheid, zijn vlijt (hij lijdt aan chronische slapeloosheid) en zijn soms bijtende humor.

Vooral Italiaanse caricaturisten mogen hem: Of zij beelden hem wegens zijn aandachtige, maar steeds licht gebogen houding af als uil, of wegens zijn uitstekende oren en duivelse trekken, als vleermuis.

Israël: 45 jaar

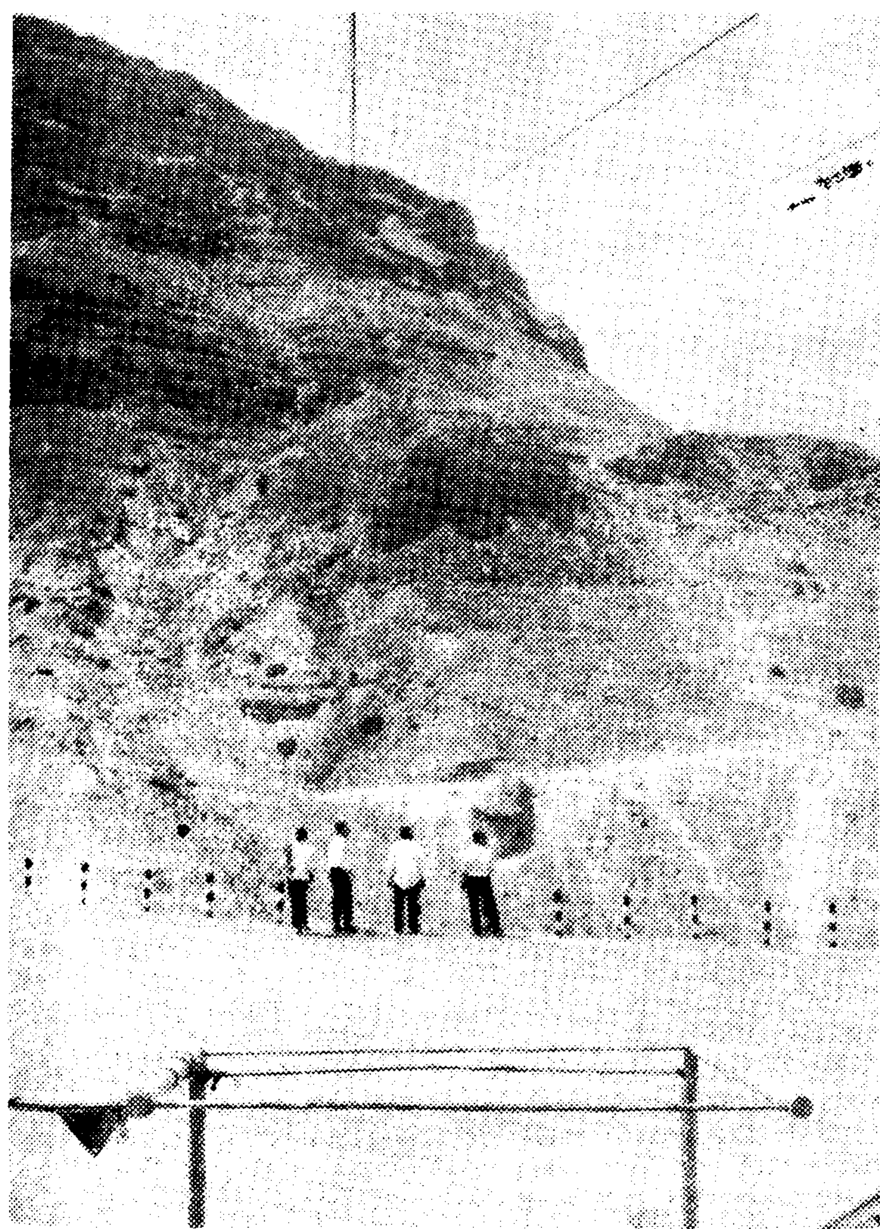
De joodse staat bestaat op 26 april 45 jaar. Marius Bremmer wijdt ter gelegenheid daarvan een serie van vier artikelen aan Israël, waarvan U bijgaand het eerste aantreft. Volgende week gaat hij nader in op de geschiedenis van het Joods Nationaal Fonds.

Na de nederlaag in 73 tegen de Romeinen

IN 1948 WERD DE staat Israël gesticht, nadat het joodse volk bijna twintig eeuwen in ballingschap leefde. Het doek viel in de eerste eeuw met de val van de vesting Massada in het jaar 73, de laatste joodse verzetshaard in de opstand tegen de Romeinen. Die opstand werd een verpletterende nederlaag. De tempel werd verwoest, het land was een puinhoop en het merendeel van de joden was omgekomen, gevlucht of in slavernij afgevoerd. Overal in de wereld —zelfs op Curaçao — getuigen joodse gemeenschappen nog van deze verstrooiing. In en buiten Israël wordt het feest van de onafhankelijkheid gevierd, waarbij men ook terugdenkt aan de val van Massada. Want op die berg bij de Dode Zee zweren nu alle Israëlische militairen bij hun installatie: "Massada zal nooit meer vallen...!"

= door Marius Bremmer =

Israël hernieuwt heilige eed steeds weer op vesting Massada

■ *Orthodox-joodse jongens aan de voet van de Massada...*

Aan de voet van het eeuwenoude bergmassief staan vier figuren. Het zijn orthodox-joodse jongens. De hitte van het laagste punt der aarde heeft hen er toe doen besluiten om de zwarte hoed af te zetten en het jasje uit te trekken. De rest van hun 'uniform', de zwarte broek en het keppeltje, verraadt hun identiteit. Ze kijken naar boven. Door de lucht verdwijnen de kabels van de gondel naar de top, naar de vesting van Massada. Zouden ze daar geen gebruik van mogen maken? Ik in ieder geval wel! Daar boven bij de ruïnes zal duidelijk worden, wat die vier jongens hier beneden door het hoofd speelt. Dáár wordt de geschiedenis van Massada onthuld...

Nu zijn er natuurlijk genoeg fanatiekelingen die de benenwagen kiezen om de top van de berg te bereiken. Het beste kun je daarvoor rond zonsopgang vertrekken, wil er tenminste — eenmaal bovengekomen — in deze woestijnhitte nog wat van je over zijn. De Dode Zee ligt op ongeveer vierhonderd meter beneden de zeespiegel. Daarmee is dit het diepste punt op de aardkorst en ook zo'n beetje het heetste. De top van Massada ligt 434 meter boven het peil van de Dode Zee, dus ga er maar aan staan. Wie de tocht naar boven over het slingerpaadje ('het slangenpad') volbrengt, krijgt een embleem uitgereikt. Vanuit de gondel van de kabelbaan heb je ook een razend mooi uitzicht. Het dalstation beneden zie je steeds kleiner worden. In de verte zie je de zoutafzettingen van de Dode Zee.

VESTING EN PALEIS

We duiken even terug in de tijd. Koning Herodes de Grote (de kindermoordenaar) laat in de jaren 36-30 voor Christus alhier een vesting bouwen. Hij is dan al een jaar of twaalf in functie, eerst als Romeins procurator van Palestina, daarna als koning. Herodes wil de geschiedenis ingaan als een machtig man en daarom ontketent hij een enorme bouwwoede. Rondom zijn grondgebied laat hij een hele ring van vestingen bouwen. Niet alleen voor latere archeologen, maar ook voor de realiteit van de dag. Hij houdt er rekening mee dat de joden tegen hem in opstand kunnen komen en in z'n achterhoofd borrelt angst voor de Egyptische heerseres Cleopatra.

Verder worden onder zijn bewind complete steden (onder andere Caesarea) uit de grond gestampt en zijn familie komt ruim in de paleizen te zitten. Om een wit voetje te halen bij de joden breidt hij zelfs de tempel van Jeruzalem uit.

Een van de zojuist genoemde vestingen is nu Massada. Heel slim gekozen, want de berg waarp Massada ligt, is de enige vrijstaande berg in de verre omgeving. Daardoor heeft de vesting min of meer een onneembaar karakter. Er wordt wel beweerd dat David zich al van dit punt bediende. Men baseert zich dan op de grondtekst van 1 Sam. 24:23 en 1 Kron. 12:8, waar wordt gesproken van *metsuda*, in de verschillende vertalingen opgenomen als bergvesting, bergrot, schuilplaats of schans in de woestijn. Vandaag de dag staat op de Israëlische wegwijzers: Metsada.

Herodes de Grote laat de vesting van 4,5 kilomter verdedigingsmuren voorzien, compleet met 37 hoektorens. Precies dezelfde omvang heeft vandaag nog de muur om het oude stadsgedeelte van Jeruzalem. Verder worden er graansilo's, opslagruimtes en waterreservoirs met een inhoud van circa veertigduizend kubieke meter in uitgehakt. Het is onvoorstelbaar wat er aan voorzieningen wordt getroffen. Alles moest van verre worden aangevoerd, want het gebied zelf is — evenals de nabijgelegen zee — zo dood als een pier. Reden te meer ook om het voorzieningsniveau hoog te maken. Er worden potten-en broodbakkerijen aangelegd, er komt een administratieruimte, woongelegenheden en voor dagen van strijd ware kazematten. Op het meest winderige punt plaatst Herodes de climax: een (koel) paleis met een troonzaal, dienstvertrekken en een badhuis met wisselbaden.

REVOLUTIE

Na de dood van Herodes de Grote wordt Massada in bezit genomen door een Romeins garnizoen. In het jaar 66 van onze jaartelling komen de joden tegen hun bezetters in opstand en een van de eerste acties in deze is de verovering op de Romeinen van de bergvesting en het paleis bij de Dode Zee. Dit gebeurt door een groep Zeloten, fanatieke joden en felle tegenstanders van de Romeinen. Ze staan onder leiding van Menachem Ben Yehuda, ook wel Judas de Gallileeër genaamd (Hand. 5:37). De strijd wordt daarna meer naar het centrum van het land verplaatst. Gedurende vijf jaar ligt Massada aan de zijlijn van de revolutie. Steeds meer extremisten wijken uit naar het toevluchtsoord bij de Dode Zee, ook vrouwen en kinderen. In het jaar zeventig moeten de joden in Palestina de strijd opgeven. Titus verovert Jeruzalem en vernietigt er de tempel.

Het doek was gevallen over de joodse staat. Het merendeel van de bewoners van het land was omgekomen en overal verstrooid, in de strijd gevallen, als gevangenen en slaven weggevoerd, gevlucht. Judea was verlaten en verwoest, de steden en dorpen lagen in puin. Er waren slechts weduwen, wezen, zwakken, zieken en gewonden over. Alles zag er somber en troosteloos uit: de akkers werden niet meer bewerkt, de olijfbergen en wijngaarden verwilderden.

Maar de banier van de onoverwinnelijkheid bleef echter nog enige tijd wapperen op de vesting Massada. Ruim 960 mensen (mannen, vrouwen en kinderen) moeten zich voor gaan bereiden op een langdurig beleg. Besloten wordt dat families bij elkaar moeten gaan wonen. Vooraanstaande families nemen hun intrek in het paleisgedeelte. De uitbundige gebouwen worden door de andere families ontdaan van overbodige versierselen, waaruit eenvoudiger optrekjes worden vervaardigd.

Ieder zorgt voor eigen huisraad: een broodoventje, kasten, bankjes en voedselopslagplaatsen. Men werkt in gezamenlijke werkplaatsen en er ontstaat zelfs een heel systeem van voedseldistributie. Potscherven doen dienst als bonnen en er wordt op naam geturfd wie wat reeds heeft ontvangen! De enorme waterreservoirs van Herodes de Grote zijn op ingenieuze wijze voor lange tijd gevuld. Een enkele keer per jaar regent het enorm in de woestijn. Het water stort zich dan door de wadi's met zoveel kracht, dat de stroom omgebogen kan worden om via aquaducten naar boven te worden geleid.

■ *Toeristen in de brandende zon boven op de resten van wat eens een ware vesting was...*

BELEG

De Romeinen zagen zich voor een onmogelijke situatie geplaatst. Palestina is helemaal bezet door de Romeinen... helemaal? Nee! In één vesting blijven onversaagde joden zich tegen de invallers verzetten.

Aan het eind van het jaar 72 is de Romeinse procurator Silva het zat. Het leger van Silva telt tussen de tienduizend en vijftienduizend soldaten. Deze worden verdeeld over een achttal kampen, die rondom Massada worden gegroepeerd en onderling worden verbonden door een aarden wal. Zo ontstaat een ondoordringbare ring voor de 967 (!) belegerde Zeloten. Duizenden joodse dwangarbeiders voorzien de Romeinse belegeraars in dit afgelegen oord van voedsel, water en materialen. Massada innemen door het slaan van een bres in de muur en het openen van de aanval lijkt strategisch de enige oplossing. Dat is evenwel bij een muur op ruim vierhonderd meter hoogte makkelijker gezegd dan gedaan. De bestaande weggetjes naar boven werden door de Zeloten angstvallig onder controle gehouden. Bovenop de muur van hun veste plaatsten ze grote ronde stenen, die bij het naderen van Romeinen naar beneden werden geduwd.

Als enige oplossing blijft voor Silva over het opwerpen van een aarden wal, zodat de legers uiteindelijk via een glooiende helling de top van de vesting zullen kunnen bereiken. Met behulp van een enorm leger joodse dwangarbeiders begint Silva met wat wel een van de grootste aardverplaatsingen uit die tijd genoemd mag worden. Er ontstaat een wal van 195 meter, die het uiteindelijk mogelijk maakt om belegeringstorens en stormrammen bij de muur te brengen. De Zeloten kunnen vanuit hun hoge positie deze werkzaamheden niet verhinderen, zodat hevig bidden als enige verdediging overbleef. Overgeven werd uitgesloten. Alleen een wonder had nog redding kunnen brengen.

■ *Ruïnes van de overweldigende voedselopslagplaatsen voor de joodse revolutionairen...*

HET NOODLOT

Het wonder blijft uit. Voor de wanhopige mannen, vrouwen en kinderen rest er niets dan te wachten op de slotaanval van de Romeinen. Het lot van de joden in Massada lijkt bezegeld. El'azar Ben Yair, de leider van de groep, maakt in een toespraak dan de volgende beslissing bekend: "Mijn volgelingen! Lang geleden hebben we al gezworen dat we noch de Romeinen noch iemand anders zouden dienen dan onze God alleen. Nu is de tijd gekomen dat we die beslissing waar moeten maken. We zijn de laatsten die het verzet opgeven. We zullen sterven voordat we slaven worden van de vijand; we zullen onze vrouwen ongeschonden laten en onze kinderen zonder kennis van slavernij. We zullen vrij blijven door het land van de levenden te verlaten. Wij, onze vrouwen en onze kinderen". De mannen grijpen daarna het zwaard en doden vervolgens eerst hun eigen families en dan elkaar. Degene die als laatste overblijft, stort zich in zijn eigen zwaard.

Twee vrouwen en vijf kinderen overleefden de massamoord, doordat ze zich in een onderaardse watertunnel hadden weten te verschuilen. Zo kon het verhaal van de jarenlange belegering uit de monden van overlevenden worden opgetekend.

De Zeloten vernietigden en verbrandden eerst al hun bezittingen, behalve hun voedselvoorraden. Ze wilden aan de Romeinen duidelijk maken dat ze een beleg nog jaren hadden kunnen volhouden en dat ze zich niet hadden hoeven overgeven.

SYMBOOL

Zo werd Massada het symbool van de joodse drang naar vrijheid en standvastigheid tegenover elke onderdrukking. Met de val van Massada in het jaar 73 is het immers gedaan met de autonomie van de joden, in hun eigen staat. Tussen het jaar 73 en het jaar 1948 komt er ook geen joodse staat meer terug. De joden worden verstrooid over de wereld en Palestina wordt geteisterd, geplunderd en uitgeput door elkaar opvolgende bezetters.

Met de val van Massada viel het doek voor de joden en het is niet de bedoeling dat dat ooit weer gaat gebeuren. Daarom heeft het Israëlische leger de bergvesting uitgekozen voor het inzweren van de recruten. "Massada zal niet nog eens vallen!" zo roepen de mannen en vrouwen van de nieuwe lichting. Ze doen dat boven op Massada, zodat hun eed gepaard kan gaan met het besef van de historische realiteit. Niet alleen voor de jonge militairen heeft Massada een functie. Vooral met het Hanukafeest (rond Kerst), het feest van het licht en van de heldenmoed, trekken joodse pelgrims naar de woestijn van Judea om bij Massada nog eens — letterlijk en figuurlijk — stil te staan. Massada, symbool van strijd tegen een overmacht, symbool van geestelijke en politieke strijd zonder compromis.

MASSADA ONTDEKT

Alles wat over Massada bekend is, is te danken aan Flavius Josephus. Deze beroemde joodse geschiedschrijver — hij heette eigenlijk Jozef Ben Mathitjahoe haKohen — leefde van het jaar 37 tot het jaar honderd.

Door de eeuwen heen heeft men door Josephus van het bestaan van Massada geweten, alleen men wist niet meer op welke plek de bergvesting gezocht moest worden. Uit 1807 is een beschrijving bekend van iemand die vanaf de Dode Zee de vesting moet hebben gezien, maar deze — helaas voor hem — niet als Massada heeft herkend. Twee Britten wisten Massada in 1838 wel te identificeren. Pas vier jaar later waagden anderen de beklimming. In 1905 werd het ingenieuze watervoorzieningssysteem ontdekt en in 1932 de resten van de Romeinse belegeringskampen. Veel later pas werd het slangenpad en het noordelijk paleis ontdekt.

Van oktober 1963 tot april 1964 werd door duizenden vrijwilligers gewerkt aan een grootscheeps onderzoeks- en restauratieproject. De opgravingen vonden plaats onder supervisie van de Hebreeuwse Universiteit van Jeruzalem. Het stond de initiatiefnemers voor ogen om een gedeeltelijke reconstructie te maken, zodat het karakter van de ruïne bewaard bleef, maar dat wel meer van de oorspronkelijke bestemming zichtbaar zou worden. Bij elkaar opgeteld vond men tientallen kilometers muur, vierduizend munten, meer dan zevenhonderd inscripties in het Hebreeuws, Arameës, Grieks en Latijn, alsmede veertien fragmenten van boekrollen. Door de beschrijvingen van Flavius Josephus kan men alles dus ook precies dateren. Een droge opsomming van wat er allemaal gevonden is, leeft evenwel niet. Daarom ben ik zoëven ook in die lift gestapt.

RONDWANDELING

De gondel van de kabelbaan komt boven bij de top van de berg langzaam tot stilstand. Van het eindpunt van de kabelbaan tot op het bergplateau gaat een paadje, dat met behulp van een houten constructie eigenlijk tegen de wand van de berg geplakt is. Op het moment dat ik doodsangsten uitsta door hoogtevrees, ligt een clubje Frans-joodse pelgrims in de clinch met de gids. Of hij maar even wil overstappen van het Engels op het Frans, zo luidt de opdracht, op deze manier verstaan ze d'r niks van. Gelukkig blijft de perfecte gids van Gallilee Tours onbewogen en vriendelijk. Met het zweet op zijn voorhoofd leidt hij ons over het zeshonderd meter lange en 240 meter brede plateau. Het aardige is, dat met een zwarte lijn op de muren van de ruïnes is aangegeven, waar het 'maaiveld' was toen men Massada aantrof en tot hoever de zaak daarna dus is uitgegraven. We wandelen langs de resten van voedselopslagplaatsen.

De gids weet er op zo'n manier over te vertellen dat het water me in de mond loopt. De zon brandt ongenadig en het beetje wind dat er waait, heeft nauwelijks nog verfrissende werking. Om uitdroging te voorkomen staan op enkele plaatsen afdakjes en kraantjes opgesteld. In de paleisvertrekken van Herodes zijn de schitterende mozaïekvloeren bij de restauratie weer tevoorschijn gekomen. Een rare gewaarwording, want zo'n prachtig klassiek mozaïek verwacht je hier op vierhonderd meter

Vervolg op pag. 7

Directeur Hoevertsz van Fundacion Cas pa Comunidad

"Schoon schip maken met nieuw financieringspakket hypotheken"

Directeur drs. Franklin Hoevertsz van de Fundacion Cas pa Comunidad Arubano (FCCA) is blij dat de stichting, naast het handhaven van het sociale pakket, een maand geleden officieel de commerciële weg is ingeslagen. Hij vond dat het tijd werd om eens een frisse wind over Aruba te laten waaien. Volgens Hoevertsz is het woningtekort op Aruba jarenlang door een verkeerde visie en handelswijze beïnvloed. "Het idee bestaat hier dat als men te lang moet wachten op een stuk grond, men dat probleem op kan lossen via een machtige vriend, een rijke kennis of een familielid die in de politiek zit."

Hoevertsz werd gedurende de laatste verkiezingscampagne door vrijwel alle politieke partijen benaderd of hij bepaalde personen kon helpen aan een stuk grond met woning. Maar hij heeft er problemen mee als politici zelf het systeem proberen te omzeilen. "Ik zou de politici wel hebben geholpen als dat het hele systeem in positieve zin zou hebben veranderd, maar aan die vriendjespolitiek doe ik niet mee."

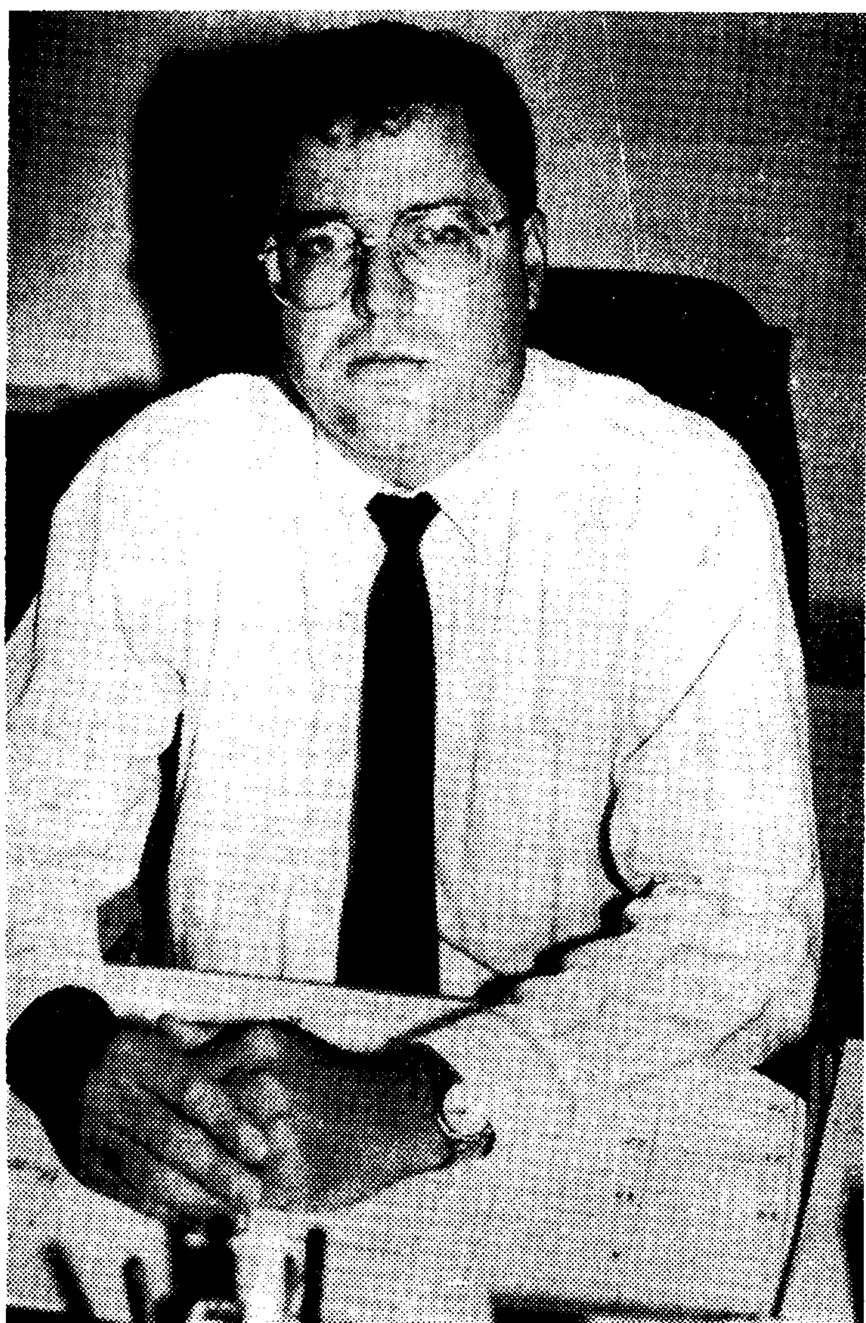
door Eef Hermers

Deze 'anti-vriendjespolitiek-houding' van Hoevertsz wekken regelmatig de nodige irritaties op bij de lokale politici. "Maar als zij bereid zijn de helpende hand te bieden om dit systeem optimaal te laten werken, zijn ze welkom bij de FCCA. Ze hebben immers een goed contact met de basis," aldus Hoevertsz.

Er zijn nog meer zaken waar de FCCA-directeur zich aan ergert. Zo zou hij graag een verbetering zien in de enorme wachtlijsten bij Domeinbeheer, van mensen die al jaren zijn ingeschreven voor een stuk erfpachtgrond. Dit probleem is natuurlijk ook een doorn in het oog van de FCCA.

Hoevertsz: "Inderdaad, grond is op het moment echt de *bottle-neck*. Voor veel mensen is het te kostbaar om grond te kopen en dan nog eens een huis te gaan bouwen met een hypotheek waar ze dertig jaar aan vast zitten. Met dat verhaal heb ik een tijd geleden ook aangeklopt bij Domeinbeheer. Wil FCCA optimaal functioneren, dan hebben we de hulp en steun van Domeinbeheer nodig.

Ik heb Domeinbeheer voorgesteld om een soort samenwerkingsverband met de FCCA af te sluiten, voor bij voorbeeld tweehonderd kavels per jaar. Maar toen kreeg ik als antwoord dat

■ *FCCA-managing director drs. Franklin A. Hoevertsz verwacht dat de FCCA dit jaar 350 hypotheken zal afsluiten. Na de crisis in 1985 neemt de vraag naar hypotheken voor huizen weer toe.*

elke schoenmaker zich bij zijn leest moet houden: Domeinbeheer bij het verlenen van grond en de FCCA bij het verlenen van hypotheken. Daar kon ik het mee doen. Frustrerend, want de financiering voor het bouwen van een huis is tegenwoordig mogelijk voor elke persoon die een vast inkomen heeft. Maar het werkt wel remmend als mensen nauwelijks aan een stuk grond kunnen komen."

De FCCA heeft onlangs een commercieel financieringspakket voor de aankoop of bouw van een eigen huis geïntroduceerd. Kwamen de leningen voorheen voornamelijk uit de fondsen van het Nederlandse Meerjarenplan (MJP), tegenwoordig zijn ze lokaal en commerciëler van opzet. Reden om op dit nieuwe systeem over te stappen, lag voornamelijk in het feit dat de MPJ-fondsen ter waarde van ongeveer zeventig miljoen gulden, de enorme hoeveelheid hypotheek-aanvragen op Aruba niet meer konden dekken. Sinds kort wordt de financiering van eigen woningen gedaan middels de commerciële fondsen, terwijl de financiering van volkswoningen in handen zal blijven van het MPJ.

Ongeveer veertien jaar geleden werd een woningcoöperatie voor Aruba, Bonaire en Curaçao opgericht met een overkoepelend orgaan uit Nederland: de Nationale Woning Raad (NWR). In de loop der jaren bleek echter dat de Arubaanse en Antilliaanse woningmarkt niet aansloot bij de werkelijke en heersende ideeën in Nederland.

Zo is in Nederland de huursector het meest vertegenwoordigd, terwijl op Aruba en de Antillen het bezit van een eigen woning als een groot cultureel goed wordt gezien. Met deze gegevens zag Nederland snel in dat de FCCA een actievere rol moest gaan spelen, waarbij de zelfbouw door de Arubanen centraal zou moeten staan. Besloten werd dat de Arubaanse zelfbouwer lokaal gefinancierd zou worden om het materiaal voor zijn woning te kunnen bekostigen.

Snel daarna bleek dat financiering van alleen het materiaal niet genoeg was: er was ook een grote vraag naar leningen voor de loon- en arbeidskosten, die gepaard gingen met de bouw van een woning. De FCCA bracht vervolgens een nieuw pakket op de markt waarbij binnen twaalf jaar maar liefst 2500 hypotheken werden verleend.

Maar in verband met het verleggen van de prioriteiten op het gebied van de ontwikkelingshulp, kondigde Nederland aan dat de gelden voor MJP-financieringshulp verlegd zouden worden en dat de FCCA vanaf 1993 geen ontwikkelingshulp meer zou krijgen voor de zelfbouw op Aruba. Met andere woorden: de FCCA werd min of meer genoodzaakt om commercieel te worden. Al snel werden alternatieve fondsen aangeboord. Op 26 februari 1993 sloot de FCCA een leningsovereenkomst met het Arubaanse Pensioenfonds van 25 miljoen florin tegen acceptabele en aantrekkelijke voorwaarden.

De commerciële weg die FCCA sinds kort is ingeslagen, bestaat uit twee basissoorten: een koop- en een bouwhypotheek. De nieuwe normen bestaan uit een maximaal inkomen van 120.000 florin per jaar, een maximaal hypotheekbedrag van 150.000 florin, een maximale betalingstermijn van 25 jaar en een maximaal huisoppervlak van 200 vierkante meter. De rente bedraagt elf procent. Daarnaast blijft het gehanteerde sociale pakket bestaan.

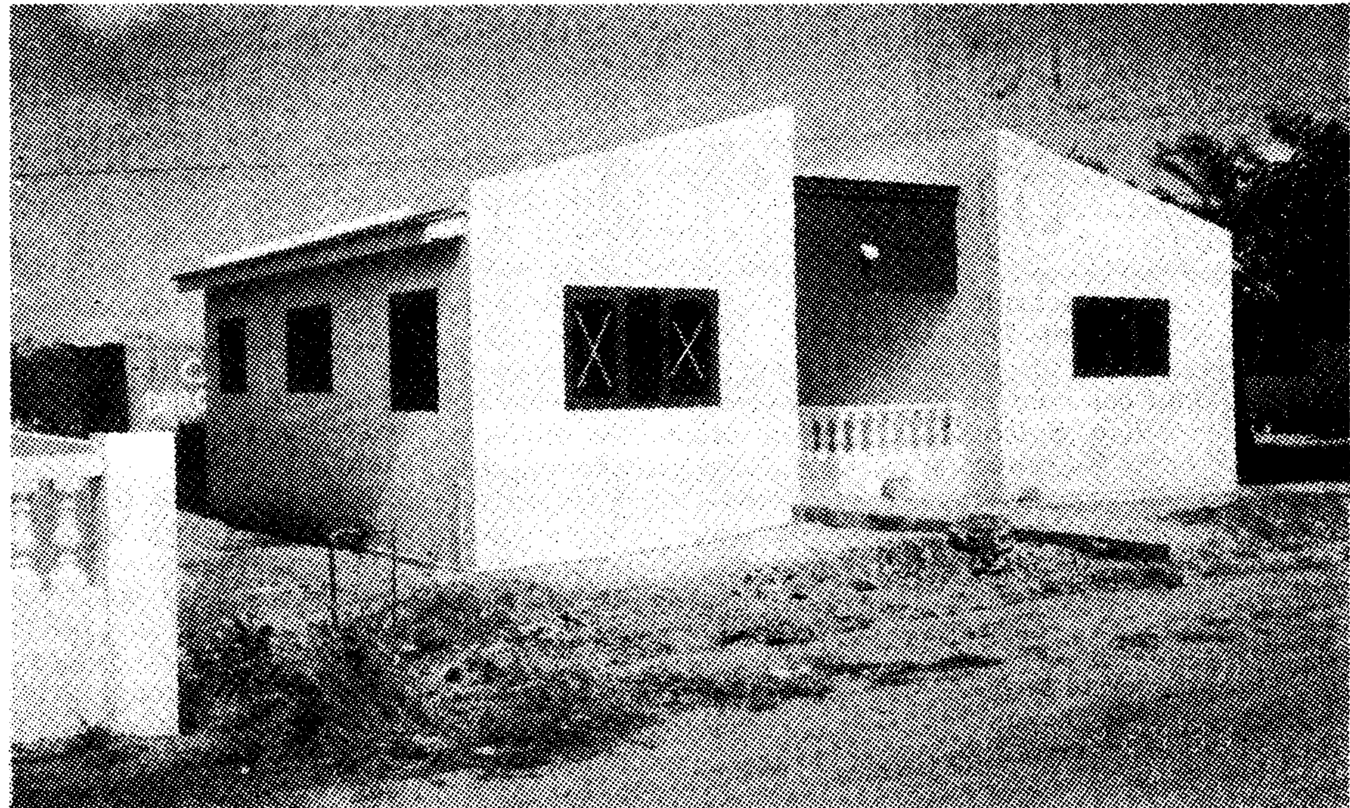
DRAAGKRACHT

Hoevertsz: "Het mooie van dit sociale systeem is dat men een huis bouwt en rente betaalt naar draagkracht. Een man met een jaarlijks inkomen van zesduizend florin, kan bij ons een appartement van vijftig vierkante meter bouwen tegen een rente van één procent per jaar. Iemand met een jaarlijks inkomen van 55.000 florin, kan bij ons een huis van 165 vierkante meter bouwen, maar betaalt daar natuurlijk ook meer rente voor: zo'n tien procent per jaar."

Het afsluiten van een hypotheek wordt bij de FCCA stap voor stap genomen. Alleen mensen die van Domeinbeheer erfpachtgrond toegewezen hebben gekregen of een stuk grond bezitten, kunnen zich in komen schrijven. FCCA maakt vervolgens een foto van dat stuk terrein en ontwerpt een bepaling van kredietwaardigheid voor die persoon. Zo wordt er bij voorbeeld met iemand afgesproken dat hij voor een woning van 122 vierkante meter een kredietbedrag van 59.000 florin krijgt toegewezen. De rente bedraagt dan 8,75 procent en de looptijd van de lening is dertig jaar. De aflossing gaat in na achttien maanden. De maandlast bedraagt voor die persoon 469 florin. Als men overeengekomen is over het type en de grootte van het huis, worden de loon-, materiaal- en notariskosten vastgesteld, alsmede de brand- en levensverzekering en kosten van de FCCA.

De zelfbouwer krijgt een begeleider aangewezen. Een calculator maakt aan de hand van de tekening een berekening van onder meer de fundering, het metselwerk en het cement en zand. Vanwege de enorme afname heeft de FCCA afspraken met groothandelaren en betaalt de zelfbouwer gemiddeld twintig procent minder dan de normale marktprijs. Dat betekent dat het materiaal dat hij nodig heeft voor de bouw van een compleet huis ongeveer 35.000 florin kost.

De FCCA-begeleider gaat om de twee weken voor controle naar de bouwplaats. Naar gelang de bouw vordert, krijgt de zelfbouwer aankoopbonnen voor bij voorbeeld hout, cement of betonblokken. Op het moment begeleidt de FCCA ongeveer vijfhonderd zelfbouwers en geeft wekelijks zo'n 1100 materiaalbonnen uit.

■ *Voor dit gemiddelde nieuwbouwhuis van de FCCA, met een oppervlakte van 93 vierkante meter en een bouwtijd van twaalf maanden, is een hypotheekbedrag van 49.470 florin gemoeid.*

BRILJANT

Hoevertsz: "Het idee van Nederland om de FCCA een actievere rol te laten spelen op het gebied van de woningmarkt, was eigenlijk een briljant idee. Immers, het zelf laten bouwen van een woning is de wens van iedere Arubaan. Wij konden dat op een aantrekkelijke wijze bewerkstelligen. Het past eenvoudigweg perfect binnen de Arubaanse traditie: de man bouwt een huis om vervolgens een gezin te stichten. Dat is hier nog steeds de hoeksteen van de samenleving."

Hoevertsz noemt het nieuwe commerciële financieringspakket 'uniek', ook omdat op Aruba de traditie wordt hoog gehouden om vrienden en familie te betrekken bij de bouw en zoveel mogelijk zelf te doen, om de bouwschuld zoveel mogelijk te drukken. Momenteel zijn 490 huizen in aanbouw met behulp van de nieuwe financieringsregeling. De maandelijkse aflossing gaat pas van start als het huis klaar is, zodat zelfbouwers een groot gedeelte van hun spaarcenten in het huis kunnen investeren. De FCCA rekent dit jaar op het afgeven van 350 hypotheken met een gemiddelde lening van tachtigduizend florin, die binnen dertig jaar moeten worden afbetaald.

De FCCA heeft zes nieuwe vormen van commerciële hypotheken ingevoerd: voor de bouw van een huis, voor de koop van een nieuw huis, voor zowel koop als financiering voor de renovatie van een huis, voor koop en afwerking van een praktisch afgebouwd huis, voor extra financiering van een bestaande hypotheek en ten slotte voor het overzetten van een bestaande hypotheek naar de FCCA. Wat de FCCA ook doet, is het beheren en administreren van de volkswoningen, die eigendom zijn van de overheid. Veel mensen staan ingeschreven voor dit soort woningen; de FCCA heeft op het moment een wachtlijst van ongeveer duizend personen.

Op de vraag of Hoevertsz de commerciële banken op Aruba als concurrenten beschouwd, antwoordt hij lachend: "Nee hoor, zij zijn geen concurrenten van ons; wij zijn momenteel concurrenten van hen! Kijk, de herkomst van de fondsen is dramatisch veranderd. Wij hebben onze mogelijkheden voor financiering uitgebreid en verruimd. Gezien de commerciële opzet, zit de FCCA nog steeds ruimschoots onder het rentebedrag die de mensen bij de banken moeten betalen. De banken vragen op de eerste plaats dertig tot veertig procent eigen inbreng van het totale bedrag. Het is ons inmiddels duidelijk geworden dat een Arubaan die een huis van honderdduizend florin wil kopen, niet zo maar dertig tot veertig mille kan ophoesten. En al zou hij dat met pijn en moeite wel kunnen, dan heeft hij geen cent meer over om extra zaken, zoals een omheining, aan het huis toe te voegen. De drempel om een dergelijke aanbetaling op te kunnen brengen, is voor velen een te groot obstakel. Vandaar dat de FCCA de aanbetaling verlaagt tot twintig procent."

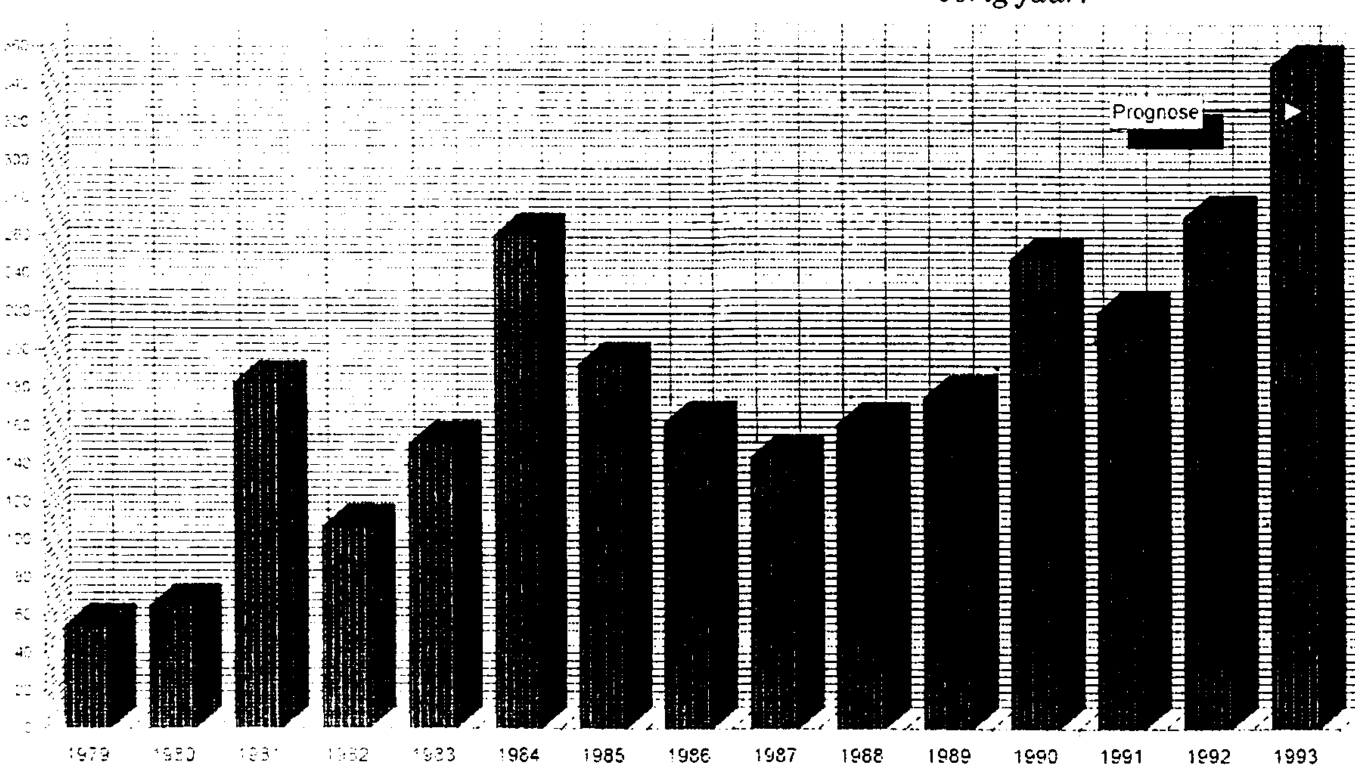
Maar wat gebeurt er als iemand achteruit gaat in salaris, zijn baan verliest of de hypotheek door andere uitgaven niet meer op kan brengen? Hoevertsz: "Het betalingsgedrag is de afgelopen jaren aanzienlijk aan het verbeteren. De mensen realiseren zich steeds beter dat een woning een basis-levensbehoefte is en dat het afsluiten van een lening gepaard gaat met een maandelijkse financiële verplichting. Bovendien gaat het goed met Aruba. Er is bijna geen werkeloosheid en het merendeel van de bevolking heeft een behoorlijk inkomen. Er is meer geld en dus ook meer inspiratie om daar wat mee te doen. Het grote risico daarvan is dat de ogen van veel mensen groter zijn dan hun portemonnee en zichzelf in de schulden werken."

Dat resulteert, netjes gezegd, in een 'wangedrag in betaling'. Dat percentage is groot: twintig procent van de mensen die bij de FCCA een hypotheek heeft afgesloten, werkt zichzelf financieel in de problemen. Mensen die bij de FCCA een financiële achterstand hebben, worden uitgenodigd voor een gesprek. Velen gaan in op het aanbod om met behulp van een betalingsregeling de schuld weer in te halen. Zijn ze daar om wat voor reden dan ook niet bereid toe, dan moet de FCCA het (onafgebouwde) huis overnemen en veilen.

De FCCA is een stichting die sinds kort een commerciële poot heeft gekregen. Maar past dat wel bij de filosofie van deze 'fundacion'? Hoevertsz: "Voorheen kregen we zogenaamde zachte leningen uit Nederland waar wij 2,5 procent rente op betaalden. Nu heeft Nederland ons min of meer gedwongen om commerciëler te worden. En de FCCA moet toch ook als bedrijf blijven draaien. Toen we fondsen van Nederland ontvingen tegen een lage rente, konden we ook een lage rente aan onze klanten vragen. Die lage rente hanteren we nog steeds; we zijn alleen groter van opzet geworden en werken met enorme totaalbedragen. We staan nu in principe op eigen benen en moeten dus zelf groeien en winst proberen te maken. Ik zie bovendien niet in waarom je als stichting geen 'batig' saldo zou mogen hebben. Dat geld wordt immers weer in FCCA zelf geherinvesteerd."

Belangstellenden voor het nieuwe financieringspakket kunnen contact opnemen met de FCCA via telefoonnummer 23884 om een afspraak te maken.

Aantal hypotheken
1979 -1993

■ *Het verlenen van het aantal zelfbouwhypotheken op Aruba, van ongeveer 50.000 florin, vertoont pieken in de 'vette' jaren 1981, 1984 en 1990. Voor 1993 is de prognose dat er 350 worden verleend; een stijging van ongeveer zeventig hypotheken voor zelfbouw, vergeleken met vorig jaar.*

Winnares Zilveren Griffel op Curaçao

Johanna Prins: "Tuimelende tijd is een oer-Hollands boek"

Johanna Prins schrijft kinderboeken. Deze maand kwam haar vijfde boek uit: *Tuimelende Tijd*. Van de andere vier boeken is *Ik ben Jessie* het bekendst. Dat kreeg een Zilveren Griffel. Maar ook haar andere drie boeken, *De Siamees van Sander en Silvia*, *Salkador en Ovariem in het land zonder aandacht* en *Erik, Tato en Jacinta* zijn zeer populair onder de lezende jeugd. De echtgenoot van Johanna Prins komt regelmatig naar Curaçao voor zaken. Deze keer besloot Johanna hem te vergezellen.

= door NEL CASIMIRI =

"Het is de eerste keer dat ik mee kom op vakantie. Vlak voor mijn vertrek zou mijn nieuwe boek uitkomen en ik dacht: 'Er zou iets mee gedaan moeten worden'. Zo kwam ik op het idee een aantal boeken mee te nemen voor de kinderen hier. Maar het is een echt Hollands boek, een echt Hollands onderwerp, dus ik vroeg me af wat de kinderen hier er aan zouden hebben. Daarom belde ik Norma Jesurun op, de vrouw van de gevolmachtigd minister. Zij was erg enthousiast over het idee. Zij zei, dat de kinderen hier alles konden gebruiken, vooral Nederlandse boeken. Zij gaf me ook het adres en telefoonnummer van gedeputeerde Lelia Peternella-Pieters Kwiers. Die was ook enthousiast en zij stelde voor aan een paar scholen officieel een paar boeken te overhandigen".

Curaçao kent 83 basisscholen en aan alle scholen heeft Johanna Prins voor de bibliotheek alle vijf haar boeken cadeau gedaan.

"Dat is mede gelukt door een bijdrage van de Amersfoortse Verzekeringen, de maatschappij van de alom bekende Peter van der Pligt. We hebben gezocht naar mogelijkheden om ze allemaal wat te geven en het is gelukt. Van het nieuwste boek ontving ik de dag voor we weggingen van de uitgever tien exemplaren. Die heb ik meegenomen. De rest wordt nagestuurd. De omslag van het nieuwe boek, *Tuimelende Tijd*, is van een Amersfoortse kunstschilder. Hij heeft ook de illustraties binnen in het boek verzorgd".

Johanna Prins heeft op Curaçao vier basisscholen bezocht: de Albert Schweitzerschool, de Prinses Margrietschool, het Pire College en de Johan van Walbeekschool.

"De keuze van scholen is gemaakt door de gedeputeerde. Er waren wel grote contrasten. Op de omslag van *Tuimelende Tijd*, ligt sneeuw op de daken. Ik dacht dat de kinderen hier nog nooit sneeuw zouden hebben gezien, maar op het Pire College hadden heel veel kinderen wel eens sneeuw gezien. Op de Margrietschool niet. Daar hebben de kinderen zich zo voorbeeldig gedragen. De stoelen stonden in een grote ruimte opgesteld. Het was wel een probleem dat de kinderen van de laagste twee klassen alleen Papiamentu spraken. Ik kan me goed voorstellen dat men zijn eigen taal wil ontwikkelen, maar als er geen toekomst mogelijk is voor kinderen die verder willen... Maar ik heb begrepen dat dat het grote probleem is op dit eiland, wat opleiding betreft dan".

Hoe kwam u ertoe kinderboeken te gaan schrijven? "Ik heb altijd graag verhalen verteld, eerst aan mijn broertjes en zusjes, later aan mijn zoon. Schrijven heb ik ook altijd graag gedaan. Toen mijn zoon naar school ging, kreeg ik meer tijd en ik vroeg me af wat ik daarmee zou gaan doen. De keuze is op schrijven gevallen. Dat kun je rustig thuis doen. Ik ben begonnen met korte verhalen voor volwassenen, maar dat bevredigde me niet. Ik vond veel meer voldoening in kinderboeken"

En de keuze van uw onderwerpen? "Dat wordt op de een of andere manier geboren. Het gaat vanzelf. Je komt iets tegen op je weg. Alleen met het boek van Jessie was het anders. Dat onderwerp ligt me na aan het hart en daar wilde ik iets over zeggen".

U bent afhankelijk van een rolstoel, net als Jessie. In uw boek komen wat dat betreft echter weinig emoties naar boven. "Dat is bewust gedaan. Je moet een dergelijk onderwerp niet emotioneel behandelen. Je moet een bepaalde afstand houden. Natuurlijk moet je wel tussen de woorden door kunnen voelen, maar er zijn grenzen. Dat zal ieder op zijn eigen manier ervaren".

Maar het boek over Jessie is niet autobiografisch? "Nee, maar er zit wel een stuk eigen ervaring in, eigen gevoelens. Het ligt me na aan het hart. Ikzelf ben pas op latere leeftijd in een rolstoel terechtgekomen. Maar ik denk dat het belangrijk is dat ook kinderen die een rolstoel nodig hebben, zo normaal mogelijk worden opgevoed. Toch hebben de meeste boeken wel een bepaalde achtergrond. De inhoud gaat meestal om aandacht van mensen voor elkaar. Een boek speelt zich zelfs af in het land zonder aandacht. Dat gaat over adoptie. Nederlandse ouders adopteren een kind uit Indonesië. Er is een groot verschil in cultuur, maar dat blijkt in feite toch niet zo'n groot verschil te zijn. Dit nieuwe boek gaat over oudere mensen, over grootouders en kleinkinderen. Opa wordt opgesloten in een bejaardentehuis. Althans zo voelt zijn kleinkind het aan. In al mijn boeken zit iets van openstaan voor je medemens, dat het niet gemakkelijk is mensen in te delen in hokjes en vakjes. Meestal denk ik daar niet bewust over na. Dat komt pas door vragen naar boven".

Is het moeilijk een boek uitgegeven te krijgen? "Mijn eerste boek werd gelijk uitgegeven nadat ik het geschreven had. Wel heb ik een paar keer pech gehad met uitgevers. Een kon het niet bolwerken, een ander ging op in een groter geheel. Het is in deze tijd moeilijk voor uitgevers om het hoofd boven water te houden. En dat maakt het weer moeilijk voor schrijvers. Uitgevers willen zicht op een goede verkoop, anders beginnen ze er niet eens aan. Daardoor gaan schrijvers weer naar het publiek toeschrijven om maar uitgegeven te worden".

U hebt op Curaçao verschillende scholen bezocht. Brengt u zulke bezoeken ook aan Nederlandse scholen? "Toen *Ik ben Jessie* door de kinderjury uitgekozen werd, kwamen er meteen aanvragen binnen voor lezingen her en der. Ik vind het leuk om te doen. Het houdt het contact met kinderen in stand. Mijn zoon is nu 27 jaar en die luistert niet meer naar verhaaltjes van zijn moeder. Die tijd is geweest. Verschil tussen de scholen hier en daar is er bij sommige scholen nauwelijks en bij andere wel. Toch zijn het geen grote verschillen. Je krijgt een aantal intelligente vragen en een aantal verrassende. Op alle scholen hier hebben ze me gevraagd of ik nu ook boeken over Curaçao ga schrijven. Veel kinderen hadden boeken van mij gelezen. Ze hadden nagedacht over de dingen, ze er zich echt in verdiept. Een jongetje vertelde dat hij elke dag een verhaaltje schreef en vroeg me of dat goed was om later schrijver te worden. Bij de Prinses Margrietschool waren de leerlingen erg gedisciplineerd. In Nederland zijn de kinderen vaak moeilijk stil te houden. Dan moet de onderwijzer nog wel eens inspringen om ze te zeggen dat ze hun mond moeten houden. Ik vind het leuk dat de kinderen hier op Curaçao ook meedoen met de kinderjury. En wat ik zo hoor zijn ze druk bezig met allerlei leesprojecten, worden moeders ingeschakeld, wordt er hard gewerkt om kinderen ermee vertrouwd te maken".

Vraagt u zich nog steeds af of ze uw nieuwe boek kunnen begrijpen? "Ik ben erg benieuwd hoe de kinderen hier zullen reageren op mijn nieuwste boek. Het is zo'n echt Hollands boek. Maar in Nederland lezen de kinderen ook boeken die zich in Zuid-Amerika of in Afrika afspelen. Dit speelt zich gedeeltelijk af in de zeventiende eeuw in Amersfoort. Maar dat kan elke willekeurige Nederlandse stad zijn. Het gaat over de manier van leven van toen en nu en speciaal van oudere mensen. Daar tussendoor loopt een spannend verhaal over dieven die achtervolgd worden, e.d. Het is een stukje Hollandse geschiedenis".

Hoe is het boek zo ontstaan? "Vroeger hoorde bij het St.Pieters en Bloklands Gasthuis een mannenzaal en een vrouwenzaal. De mannenzaal is bewaard gebleven en wordt nu beheerd door het Amersfoorts museum. Het is een zaal met allemaal bedsteden, waar telkens twee mannen naast elkaar lagen. Iedere man had een stoel en een dekenkist om zijn kleren en spullen in te bewaren. En dat was het. Er was geen verwarming, er waren stenen vloeren, dus het was ijskoud! Het museum heeft mij een paar jaar geleden gevraagd daar een verhaal over te schrijven en dat heb ik toen gedaan. Maar ik heb er aldoor iets meer mee willen doen. Dat is eerst een paar jaar blijven liggen, maar nu toch uitgewerkt. Daarbij viert het St.Pieters en Bloklands Gasthuis dit jaar zijn 600-jarig bestaan. Mede daardoor is het nu uitgekomen".

JOHANNA PRINS

Knap verhaal over Curaçao

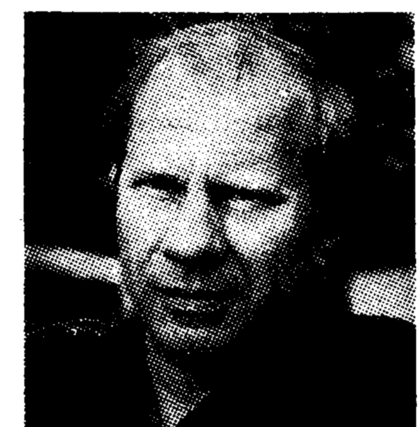
Het vakmanschap van Brokken

'DAT GEBLAF' is de eerste zin van het verhaal *Honden*, waarin de schrijver Jan Brokken (43) probeert af te rekenen met zijn hondentrauma. *Honden* schreef hij naar aanleiding van een verblijf op Curaçao en is opgenomen in zijn nieuwste verhalenbundel *Vulkanen vanaf zee* nadat het eerder was verschenen in het tijdschrift *Atlas*. Brokken maakte vorig jaar deel uit van de schrijvers- en acteursequipe, die het Nederlands Film- en Boekenfestival opluisterde. Tijdens dit festival, dat in mei op Curaçao en Aruba werd gehouden, was de verfilming van zijn debuutroman *'De Provincie'* (1984) te zien.

=door Hennie Harinck=

In *Vulkanen vanaf zee* staan zeven korte verhalen die mooi aansluiten op *De zee van vroeger* (1986), waarvoor hij de Van der Hoogtprijs ontving. Loners, mensen met een verhaal, vormen het hart van het werk van Brokken. Of het nu kapitein Guiseppe Sandrini, Isabel, Madame Elsa, Nina, Walska of Brokken zelf is - alle personages in het boek zijn getekend door een persoonlijk drama. In al hun gedragingen sijpelt een verleden door, dat Brokken stukje bij beetje in beeld probeert te krijgen. Als een detective zoekt hij de passende puzzelstukjes bij elkaar in de speurtocht naar verborgen motieven.

In *Honden* licht Brokken een van de deksels van zijn eigen verleden. Het geblaf van de Curaçaose honden en de verlammende angst die daarop volgt, voeren hem terug naar zijn jeugd, naar de dolle honden van het Jappenkamp in Indië waar zijn moeder geïnterneerd was. Het verhaal krijgt een verrassende wending als hij een bezoek brengt aan het Curaçaose vrouwenkamp Campo Alegre.

Een prachtige historie vertelt Brokken in het titelverhaal, waarin de schrijver een bootreis maakt naar Martinique en zowel de geheimen achter het drama van de uitbarsting van de vulkaan Montange Pelée in 1929, waarbij 185 doden te betreuren vielen, als die achter het persoonlijk drama van de kapitein op het spoor gaat. In *Vulkanen vanaf zee* herkennen we de Brokken van *Zaza en de President* (1988), *De moordenaar van Ouagoudougou* (1989) en *De Regenvogel* (1991). Misschien dat de unieke verwevenheid van geschiedsvorsing, persoonlijke betrokkenheid en verhaallijnen in het titelverhaal het sterkst aanwezig is. De filosofie achter deze stijl verwoordt Brokken aldus: "Met kapitein Sandrini had ik gemeen dat ik reizend door het heden telkens weer schimmen uit het verleden tegenkom." Met zijn reisverhalen, die wellicht nog het sterkst doen denken aan het werk van Bruce Chatwin en Cees Nooteboom, heeft Brokken nadrukkelijk zijn naam weten te vestigen.

Vulkanen vanaf zee voegt een belangwekkende bundel toe aan het inmiddels omvangrijke oeuvre van de auteur. Niet alleen de thematiek van zijn werk maar vooral de schrijfstijl maakt Brokken wat mij betreft tot een Nederlandse schrijver, die internationale erkenning verdient.

Je hebt schrijvers en schrijvers. Bij sommigen is de thematiek briljant, maar rammelen de zinnen aan alle kanten. Anderen schrijven weer prachtig maar het boek blijft na het eerste hoofdstuk ongelezen op de plank. Brokken voldoet naar mijn mening aan de kwaliteiten die een goed schrijver dient te bezitten: een boeiend verhaal en een soepele pen. Alle zeven verhalen in *Vulkanen vanaf zee* staan als een huis en lezen als een trein. Vorm en inhoud sluiten naadloos aaneen. De lezer krijgt waar voor zijn geld als ik het even oneerbiedig mag uitdrukken.

Hoewel het werk van Brokken zeer toegankelijk is — de stijl is kristalhelder —is zijn thematiek, evenals de schrijfstijl, allesbehalve uitbundig. Het kleine gebaar, oog voor het detail en ingetogenheid kenmerken de boeken van de vakman, die het niet moet hebben van vuurwerk, maar van smeulende vuurtjes.

Vulkanen vanaf zee, Jan Brokken. Uitgeverij Atlas. ISBN 90 254 0105 8.

Gebarentaal: niet alleen communicatie voor doven

-door Nel Casimiri-

ER IS EEN NIEUW boek verschenen bij uitgeverij Nijgh en van Ditmar over gebarentaal. We gebruiken allemaal constant gebarentaal als aanvulling op de spreektaal, maar voor doven is de gebarentaal het enige communicatiemiddel.

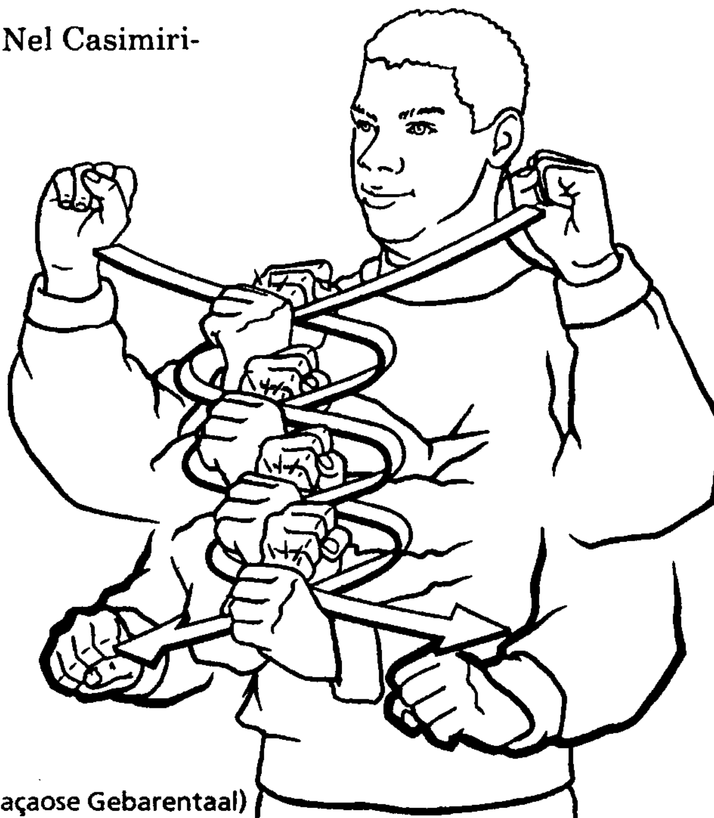
Als je zelf goed kunt horen, is het heel lastig je in te denken wat 'doof zijn' inhoudt. De consequenties in het dagelijks leven gaan je voorstellingsvermogen al snel te boven. Mensen hebben behoefte aan communicatie. Daartoe dient een taal. Komt die taal niet uit het ene kanaal, dan heeft de natuur nog wat reserves achter de hand. Daar is gebarentaal een mooi voorbeeld van. Waar mensen samen wonen, ontstaat een taal. Altijd een andere. Zijn die mensen doof dan wordt het een gebarentaal, kunnen ze horen, wordt het een gesproken taal. Voor doven is het lastig dat kunnen horen de regel, en doof zijn de uitzondering is. Maar je zou verwachten dat gebarentalen overal veel aandacht krijgen en dat de mensen van overheidswege gestimuleerd zouden worden die gebarentaal te leren, bij voorbeeld op school. Immers: doven hebben grote problemen met het leren van gesproken talen, maar horenden kunnen prima gebarentalen leren. Dat gebeurt echter zelden. Ook op de Curaçaose dovenschool wordt de kinderen gebarentaal aangeleerd met daarnaast het handalfabet. Dat laatste is belangrijk voor als er voor bepaalde begrippen nog geen gebaar is. Of om vreemde buitenlandse woorden te spellen. De dovenschool heeft dat handalfabet al een bredere bekendheid proberen te geven door het af te drukken op allerlei goederen, zoals op linnen tassen, die op de jaarlijkse feria verkocht werden.

Dit nieuwe boek is geen handleiding om de gebarentaal te leren. Wel verstrekt het veel informatie over wat gebarentaal is en over de belangrijkste bouwprincipes en ingrediënten waaruit gebarentaal bestaat. Het boek staat vol met illustraties: zeer duidelijke tekeningen waarin de gebaren worden afgebeeld, afgewisseld met foto's. Het boek is heel mooi uitgegeven, ingebonden met een harde kaft, zodat het veel bladeren en veel lezen kan weerstaan. Het is informatief. Het gaat over de Nederlandse gebarentaal, maar geeft ook aan waar de verschillen met de buitenlandse talen zoal zitten. Ook voorbeelden van de Curaçaose gebarentaal worden daarin afgebeeld. December krijgt bij voorbeeld in de Nederlandse gebarentaal de vorm van een kerstboom. Op Curaçao bootst men iets na van de lange slierten ontploffend vuurwerk die het oude jaar uitluiden.

De dovenstaal krijgt steeds meer erkenning. De troonrede van koningin Beatrix wordt gelijktijdig vertaald op de televisie in gebarentaal.

Er is poëzie in gebarentaal en in 1990 oogstte het Amsterdamse Handtheater, dat geheel uit dove acteurs bestaat, veel succes met zijn voorstelling van 'Who is afraid of Virginia Woolf' in gebarentaal. Een boek als dit maakt de gebarentaal bekend bij meer mensen en kan er voor zorgen dat de groep leerlingen die van de dovenschool op Curaçao komen makkelijker hun eigen plaats in onze gemeenschap kunnen vinden, omdat hun taal, geen geheimtaal meer is, maar een van de talen die aan te leren is.

Liesbeth Koenen, Ruud Janssen en Tony Bloem, GEBARENTAAL. De taal van doven in Nederland. Amsterdam, 1993. ISBN 90 388 4344 5.

december (Curaçaose Gebarentaal)

kletsen (Curaçaose Gebarentaal)

Taak volbracht

Bisschop Ernst heeft onlangs verklaard dat mgr. Bär de hele gang van zaken rond zijn aftreden als bisschop niet "uitsluitend negatief" heeft beleefd.

De 'gevoelige man' lijdt uiteraard onder zijn plotselinge vertrek, maar heeft tegelijk het idee dat 'hij een taak heeft volbracht'. Hij heeft in deze geseculariseerde wereld een weg gezocht om het orthodoxe geloof te belijden en ruimte voor een eigentijdse beleving daarvan. "Laat anderen deze taak voortzetten. Ik heb mijn werk gedaan". Zo vertrouwde mgr. Bär aan mgr. Ernst toe.

Verblijf in Jappenkamp en overwerktheid spelen ook mee

Bisschop Bär geveld door geruchtenstroom

DEN HAAG - Bij het besluit van bisschop R.Ph. Bär OSB om af te treden als bisschop van Rotterdam heeft mede een rol gespeeld dat geruchten zijn goede naam in opspraak dreigden te brengen. "Als er vervelende geruchten zijn, moet je als een staatsman zeggen: Dan houd ik ermee op. Dan moet het afgelopen zijn", zei mgr. Bär in een telefonisch interview met de Volkskrant. Mgr. Bär heeft tegenover zijn woordvoerder de authenticiteit van zijn uitlatingen bevestigd. Het ontslagverzoek van mgr. Bär en zijn vertrek naar de abdij van de Benedictijnen in Chevetogne heeft heel wat ophef veroorzaakt. Dit maakte de droefenis van velen bij dit vertrek nog groter.

Bär noemde in een brief aan de priesters van zijn bisdom vooral psychische oververmoeidheid als reden voor zijn onverwachte vertrek. Vicaris-generaal dr. J.G. Zuidgeest van Rotterdam, die als de tijdelijke vervanger van mgr. Bär is aangewezen, voegde daaraan toe dat het kampverleden van de bisschop - hij was tijdens de Tweede Wereldoorlog vier jaar in een kamp van de Japanners in Nederlands-Indie geïnterneerd - de laatste tijd weer was gaan opspelen. Bär zegt verbijsterd te zijn geweest, toen hij bij een begrafenis op de hoogte werd gesteld van het plotselinge ontslag van bisschop Gijsen van Roermond. Hij dacht toen: "Hoe moet dat nu verder. Er mogen toch geen overwinnaars zijn." Mgr. Ernst noemde de verhalen over een complot van ultra-rechtse katholieken tegen Bär 'onzinnig'. Deze katholieken zouden daarmee wraak willen nemen voor het ontslag van bisschop Gijsen van Roermond in januari dit jaar. Het gaat volgens Ernst om autonome gebeurtenissen. Gijsen is gestopt omdat hij ziek was en bij Bär gaat het "om een heel eigen persoonlijke geschiedenis."

AANGEPAKT

Ernst bezocht mgr. Bär in februari, enkele dagen nadat deze zich wegens overmoeidheid in de Belgische Benedictijnenabdij van Chevetogne had teruggetrokken. De bisschop van Rotterdam had toen nog niet paus Johannes Paulus II om ontslag gevraagd. Bär liet Ernst weten, dat hij al een jaar zo moe was dat hij zich elke dag moest dwingen zijn werk te doen. De geruchtenstroom had hem definitief gebroken, aldus Ernst. In zo'n situatie moet je zo'n besluit respecteren, aldus Ernst. "Mgr. Bär was kapot". Ook kardinaal Simons heeft later niet geprobeerd mgr. Bär van zijn besluit af te brengen om af te treden.

Ernst, die sinds zijn ontslag in mei vorig jaar het bestuur van het bisdom Breda waarneemt totdat er een opvolger is benoemd, is er verbaasd over geweest dat Bär schriftelijk en via de telefoon meer 'aangepakt' werd dan hijzelf, die geldt als de meest progressieve bisschop van Nederland. Ernst vermoedt dat behoudende Rooms-katholieken en teleurgesteld over waren dat een bisschop, die zij bij zijn benoeming als geestverwant zagen, als bisschop met alle geledingen in de kerk contacten wilde onderhouden.

AZIATISCHE SFEER

De naweeën van ervaringen in een Jappenkamp vormen ook een belangrijke reden voor het besluit van bisschop Bär om paus Johannes Paulus II om ontslag te vragen als bisschop van Rotterdam. Bär (64), die op 17 februari 'oververmoeid' met ziekteverlof ging, liet de paus weten dat hij "absoluut niet meer als bisschop van Rotterdam kan functioneren, zoals ik dat zou willen of zoals dat zou moeten, vanwege -vooral ook psychische - oververmoeidheid."

De in Menado op Celebes geboren bisschop werd tijdens de oorlog vier jaar door de Japanners geïnterneerd. Volgens vicaris-generaal dr. J.G.M. Zuidgeest is het kampverleden de laatste tijd weer gaan opspelen, waarbij ook zijn bezoek eind vorig jaar aan de Nederlandse VN-militairen in Cambodja een rol speelde. Daar proefde Bär, die ook legerbisschop was, opnieuw de Aziatische sfeer en de 'afschuwelijke dreiging van de Rode Khmer.'

Maar overbelasting heeft evenzeer een rol gespeeld. Bär had altijd het gevoel dat nog meer van hem werd verlangd en kon bovendien nooit 'neen' kon zeggen, waardoor zijn agenda volstond met vieringen, spreekbeurten en afspraken. In zijn afscheidsbrief aan de priesters van het bisdom schrijft Bär dat hij al maanden voelde dat hij niet meer was opgewassen tegen de inspanningen van het bisschopsambt.

PERSCONFERENTIE

In verband met de vele publiciteit en de vele geruchten rond dit vertrek hielden kardinaal Simonis en afgetreden bisschop mgr. Ernst als de voorzitter en vice-voorzitter van de Nederlandse bisschoppenconferentie een persconferentie. Ook na de persconferentie waarop zij 'de misverstanden en gepubliceerde onwaarheden' rond het aftreden van mgr. Bär wilden wegnemen, blijven er vragen, aldus het ANP. Zoals: Hoe kan een bisschop zijn goede naam al kwijt zijn, voordat de beschuldigingen over 'onvoorzichtigheden' in de publiciteit kwamen? Volgens Simonis was dit verlies van de goede naam van mgr. Bär voor het Vaticaan een van de redenen om het ontslag zo snel te verlenen. Simonis en Ernst beweerden bij hoog en bij laag niet over feiten te beschikken waaruit onomstotelijk zou blijken dat Bär het celibaat zou hebben geschonden.

De aard van de beschuldigingen waren de laatste maanden ,'ernstiger' geworden. Waarom heeft Simonis zijn vroegere hulpbisschop niet gewaarschuwd dat diens goede naam in gevaar dreigde te komen? Waarom hebben zij ook niet geprobeerd hem over te halen aan te blijven als bisschop? Volgens een hooggeplaatste functionaris werd Bär 'overvallen' door het verzoek om af te treden, hoewel Simonis op de persconferentie het "volstrekt onwaar" noemde dat hij druk op Bär had uitgeoefend om af te treden. Ook mgr. Ernst verzette zich met kracht tegen berichten en interviews waaruit bleek dat bisschop Bär onder druk van kardinaal Simonis is afgetreden. Simonis noemde dat zelf "volstrekt onwaar".

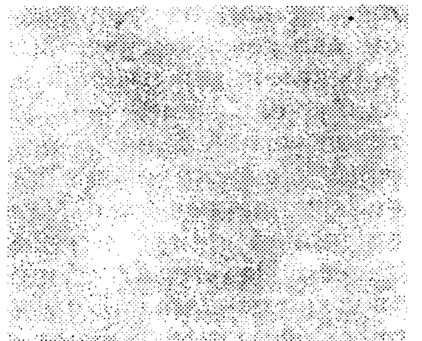
Volgens Simonis tijdens de persconferentie waren de geruchten over homoseksuele contacten van mgr. Bär afkomstig uit kringen van de legeraalmoezeniers. De geruchten waren er al jaren en waren zo sterk geworden dat ze dodelijk voor het functioneren van een bisschop kunnen zijn. Naar aanleiding van deze opmerking heeft de rooms-katholieke geestelijke verzorging bij de krijgsmacht meegedeeld dat de Limburgse legeraalmoezenier mr.drs. H.H.M. Jansen kardinaal Simonis op de hoogte had gesteld van de geruchten over homoseksuele contacten van mgr. Bär. De aalmoezenier heeft zich volgens het Militair ordinaaat beperkt tot het doorsluizen van informatie en zich niet uitgesproken over conclusies, die de kardinaal daaraan zou moeten verbinden. Tot zover de mededeling.

Naar de mening van de vicaris-generaal van het 'leger-bisdom' van de Nederlandse strijdkrachten drs. H.G.M. de Groot heeft aalmoezenier Jansen hierbij verantwoordelijk gehandeld, toen hij kardinaal Simonis op de hoogte stelde van de geruchten over homoseksuele contacten van bisschop Bär. Zijn eerlijke bedoeling staat boven alle verdenking. Volgens De Groot kwam de informatie "grotendeels niet voort uit noch ging over de krijgsaalmoezeniers of de krijgsmacht." Simonis wilde niet zelf met Bär spreken over deze geruchten ("over onvoorzichtigheden") omdat "dan de zaak zo zwaar zou worden aangezet". Om dezelfde reden had Simonis afgezien van een gezamenlijke verklaring met Bär, waarin de beschuldigingen werden tegengesproken.

In de periode december tot en met januari werden de geruchten "ernstiger van aard", aldus Simonis. Op zijn verzoek heeft op 8 februari de conservatieve mgr. Hendriksen, volgens Simonis een 'wijze, oude bisschop', met bisschop Bär hierover gesproken. Een week later ging Bär 'onverwacht' naar Chevetogne.

...Teresa de Jesus de los Andes werd onlangs door paus Johannes Paulus heilig verklaard. Zij is uit Chili afkomstig. Haar heiligverklaring werd bijgewoond door vele Chilenen. Zij werd in 1900 geboren en overleed op negentienjarige leeftijd. Zij was amper elf maanden eerder ingetreden bij de Carmelitessen...

(AFP-satellietfoto)

Geen ruimte geven

UTRECHT - Kardinaal Simonis zei onlangs tijdens een persconferentie de geruchten over mgr. Bär altijd te hebben 'gebagatelliseerd'.

In antwoord op een vraag over de aard van de geruchten, zei Simonis het 'vreselijk moeilijk' te vinden daarover te spreken. "Aan geruchten moet je geen ruimte geven. Ik wil bovendien erop wijzen dat in onze rechtsstaat niemand schuldig verklaard kan worden voordat het bewezen is."

Hij wil niet veel zeggen over verblijf in Jappenkamp

RONALD PHILIPPE Bär - ('Philippe is mijn religieuze naam, ik heb bij mijn intreden in het klooster een naam gevraagd van een heilige die ook protestanten aanspreekt'), is geboren in Indonesië. In een familie van protestantse dominees en onderwijzers. De oorlogsjaren heeft hij alleen, veertien jaar oud, gescheiden van zijn ouders, broers en zusjes in verschillende mannenkampen op Midden Java doorgebracht. Zo tekende Vrij Nederland op uit de mond van mgr. Bär, in een interview dat begin februari verscheen.

Hij wil daar niet veel over zeggen. Er is een periode geweest waarin het kamp in zijn dromen terugkwam, maar dat is zonder behandeling overgegaan, zegt hij. "In de tijd dat het moeilijkheden had kunnen geven was ik buiten Nederland, en daar wist men er niets van. Er werd nooit over gesproken, daardoor is het ietwat geresorbeerd", zegt hij op een toon, zo afstandelijk alsof er duizend kilometers tussen ons ligt.

In Utrecht, waar hij theologie studeerde, heeft hij zich tot het katholicisme bekeerd. Er heerste daar 'op de theologische faculteit in 1948 een sfeer van bekeringen, ook hoogleraren waren katholiek geworden'. Hij is nu op vertrouwd terrein en praat ineens veel gemakkelijker. Aldus Vrij Nederland.

Portugese bisschop:

Vrouw nog slaaf, aan onhoudbare situatie moet snel einde gemaakt

LISSABON - De vrouw is volgens de Portugese bisschop Joao Alves von Coimbra nog steeds een slavin en het slachtoffer van groot onrecht. Met deze woorden beschuldigde hij de Portugese maatschappij en riep hij de kerk op direct een einde te maken aan deze 'onhoudBäre situatie'.

In de krant 'Correio de Coimbra' noemde hij het helemaal verkeerd dat de rooms-katholieke kerk vrouwen prijst om hun 'geest van vergeving, overgave en liefde'. De kerk zou vrouwen juist moeten steunen bij de uitoefening van hun zware taak, vindt Alves. Hij uitte kritiek op het feit dat Portugese vrouwen, die officiëel evenveel rechten hebben als mannen, in de praktijk toch regelmatig achtergesteld worden.

Ze hebben bovendien "nauwelijks tijd om uit te rusten, om deel te nemen aan het sociale leven of om het eigen spirituele leven te verdiepen", aldus mgr. Alves. Dit gebeurt niet alleen op het platteland, waar de vrouwen vaak voortdurend zwoegen, maar volgens de bisschop eveneens in vele Portugese steden.

Europese kerken-conferentie over Bosnië:

We schamen ons voor bruutheid zuiveringen

ISERLOHN - De Konferentie van Europese kerken (KEK) wijst een militaire interventie in Bosnië-Hercegovina af. Zij pleit voor verdere onderhandelingen tussen de bij het conflict betrokken partijen, vergroting van de humanitaire hulp en ontwapening van alle strijdgroepen.

Het KEK-bestuur, dat in het Duitse Iserlohn bijeen was, pleit in een verklaring voor meer steun voor de vredespogingen van de Verenigde Naties en voor striktere naleving van het wapenemBärgo. De KEK meent dat de oorlogspropaganda moet worden bestreden met "betrouwBäre informatie". Ook de kerken en religieuze gemeenschappen in het voormalige Joegoslavië moeten opkomen voor vrede en onderling begrip en de oorlogsmisdaden scherp veroordelen, ongeacht welke partij zich daaraan schuldig maakt.

"Wij schamen ons voor de bruutheid van de etnische zuiveringen, de verkrachtingen en de wraakzuchtige bloedbaden in ons gemeenschappelijk Europees huis", aldus de KEK. Zij roept de lidkerken in het vroegere Joegoslavië op in het bij zonder de verkrachte vrouwen, hun kinderen en verdere familie te helpen. Met vereende krachten moet worden gewerkt aan meer onderling begrip, aldus de verklaring.

De KEK verenigt 123 orthodoxe, Anglicaanse en protestantse kerken, waaronder de Servisch-orthodoxe kerk. De nieuwe voorzitter van de organisatie, de Engelse Anglicaanse deken John Arnold, zei onlangs dat het lidmaatschap van de Servische kerk binnen zijn organisatie niet ter discussie staat. "Het is niet de taak van de KEK de situatie in het voormalige Joegoslavie te verergeren en eenzijdig veroordelingen uit te spreken", zei Arnold tegenover journalisten.

...Het was dit jaar dertien jaar geleden dat mgr. Arnulfo Romero vermoord werd tijdens een misviering in een kapel. Hij was als aartsbisschop die geen blad voor de mond nam bij de rechtse en militaire machthebbers gehaat. De zondag voor zijn dood had hij openlijk verklaard dat de Salvadoraanse soldaten de orders om armen en eenvoudigen te doden niet hoefden op te volgen. De herinnering aan hem leeft nog voort in El Salvador. Zo is er een kleuterschool genoemd naar hem in een armoewijk van San Salvador, waar een muurschildering aan mgr. Romero herinnert...

Alfrink indertijd bij dood mgr. De Vet:

Van bisschop kan soms te veel gevraagd worden

ROTTERDAM - Mgr. Bär, die in 1975 als vicaris-generaal van de toenmalige bisschop van Rotterdam, mgr. dr.A.J. Simonis, bij het bisdom Rotterdam kwam werken, werd in oktober 1983 tot bisschop van Rotterdam benoemd. Bij zijn vertrek werd vooral de openheid van mgr. Bär geroemd. Hij zocht met iedereen de dialoog, of het nu een minister, een parochiaan of een zieke in Lourdes betrof.

Door het ontslag van mgr. Bär zijn drie bisdommen vacant. Bisschop Ernst van Breda werd in mei vorig jaar door de paus ontslag verleend, omdat hij 75 jaar was geworden. Bisschop Gijsen moest begin dit jaar om gezondheidsredenen zijn ambt neerleggen. De situatie doet denken aan die in het midden van de jaren zestig. Toen stierven in een tijdsbestek van iets meer dan een jaar drie betrekkelijk jonge bisschoppen: Van Dodewaard (Haarlem), Bekkers (Den Bosch) en De Vet (Breda). Velen vroegen zich af, of het bisschopsambt niet te zwaar was geworden.

De toenmalige aartsbisschop van Utrecht, kardinaal Alfrink, waarschuwde bij de uitvaart van De Vet de gelovigen om niet te veel van hun bisschop te eisen. Er zijn allerlei factoren die de verantwoordelijkheid en de persoonlijke inzet van het bisschopsambt ongewoon zwaar maken, zonder dat zij noodzakelijk zijn, zei Alfrink.

Computer wordt nooit een creatieve vlieger

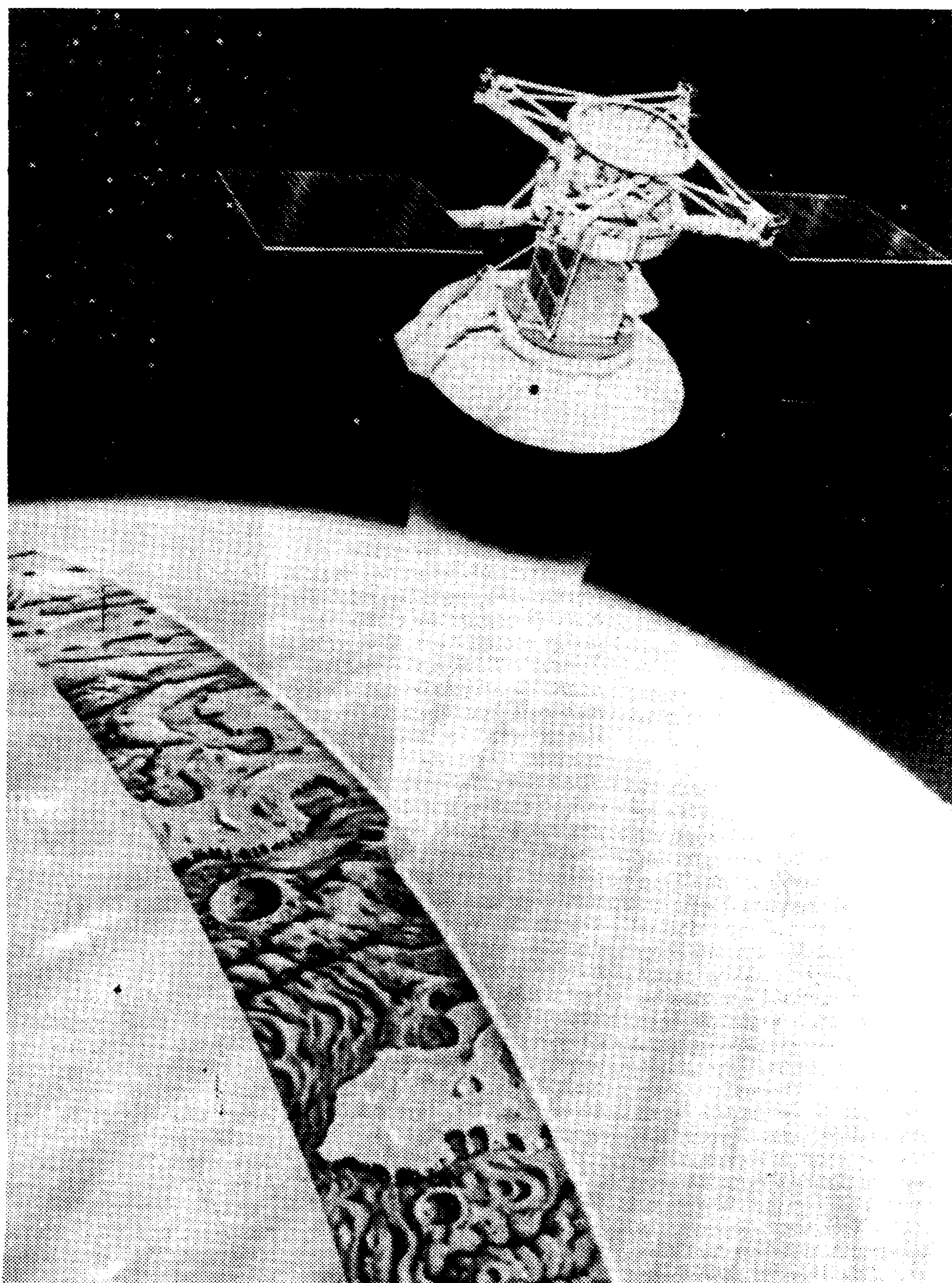
VERENIGINGEN van vliegers klagen al geruime tijd over het cockpitontwerp van de A-320. Het ontwerp zou te veel tot stand zijn gekomen vanuit de drang om de technisch meest vooruitstrevende cockpit te creëren. In die drang zouden de technisch ontwerpers zijn voorbij gegaan aan de relatie die de mens moet hebben tot zijn gemechaniseerde werkomgeving.

'Cockpitnapping' is het bij gebrek aan intellectuele en zintuigelijke prikkels indutten tijdens lange vluchten die soms 11, 12 uur duren. Er wordt nu overwogen om de systemen zo te ontwerpen dat zij vliegers met tussenpozen opdrachten gaan geven. "De vliegtuigindustrie gaat er teveel vanuit dat computers het vliegtuig besturen en dat mensen de computer nog slechts controleren", zegt de voorzitter van de Nederlandse Vereniging van Verkeersvlieger, Benno Baksteen, zelf gezagvoerder op een Boeing 747-300 bij de KLM.

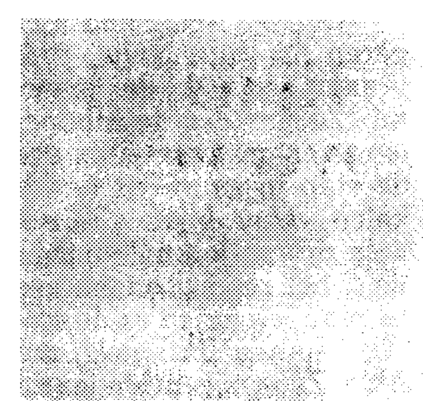
Op zichzelf gebeurt dat met goede bedoelingen. Dankzij automatisering is de werkbelasting van vliegers zoveel lager dat moderne grote vliegtuigen door twee vliegers bestuurd kunnen worden in plaats van door drie. Een lagere werkbelasting verhoogt de veiligheid omdat de computer met een simpele instructie van de vlieger vaak reeksen handelingen snel en doeltreffend kan uitvoeren die, als zij allemaal afzonderlijk met de hand gedaan zouden moeten worden, in noodsituaties teveel tijd kunnen kosten. Maar, zo legt Baksteen uit, door over-automatisering kan verhoging van de veiligheid ook omslaan in het tegendeel. Vliegers gaan dan teveel vertrouwen op de computer, verliezen alertheid, maar ook - wat nog erger is - de creativiteit om in bepaalde situaties het heft weer in eigen hand te nemen.

Het probleem bij de A-320 komt er volgens Baksteen op neer dat de stand van de vermogenshendels niet correspondeert met het vermogen waarop de motoren draaien indien het zogenaamde 'autothrottle'-systeem is ingeschakeld. Als dit systeem werkt, dan wordt het motorvermogen geregeld door de boordcomputer die vooraf is gevoed met gegevens of via een toetsenbord kan worden gevoed met commando's. Volgens de regels mag een professionele vlieger zich nooit op de stand van de gashendels beroepen om te weten wat de motoren doen, want hij moet de instrumenten aflezen. Vroeger waren dat klokken met wijzers, tegenwoordig zijn dat beeldschermen. Sommige cockpitsystemen presenteren de gegevens zoals het motorvermogen, de druk en de temperatuur in de motor, gewoon als getallen. Andere systemen geven op het beeldscherm een plaatje van een analoge klok, zoals vliegers van oudsher gewend waren omdat, zeggen velen van hen, een stand van een wijzer sneller een indicatie geeft dan een getal. Het gaat daarbij om wat de Amerikaanse luchtvaart-veiligheidsdeskundige Douglas Schwartz, 'situational awareness' noemt: Het totaal van indrukken dat in elkaar vloeit tot een beeld van de toestand waarin de vlieger zich met zijn vliegtuig bevindt. Dat in plaats van een kale rationele optelsom van in cijfers vervatte factoren zoals vliegsnelheid, motorvermogen en dergelijke. Op basis van dit niet precies te kwantificeren totaalbeeld kan een vlieger veel sneller en doeltreffender reageren dan wanneer hij eerst als het ware moet gaan zitten hoofdrekenen om te weten wat hij moet doen. Situational awareness ontstaat doordat een vlieger niet alleen kijkt naar het instrumentenpaneel, maar daarnaast 'aan de rand van zijn waarnemingsgebied' voor zichzelf enkele ijkpunten plaatst, zoals de stand van de gashendels en het geluid van de motor. Uit een enquete van British Airways onder haar A-320-vliegers komt naar voren dat de stand van de gashendels als verificatie voor wat de motoren doen, node wordt gemist. Het berooft hen van een stukje van hun 'situational awareness'. Daarbij komt dat in de A-320 de vlieger alleen het autothrottle-systeem kan uitschakelen (dat wil zeggen het heft weer in eigen hand nemen) als hij of zij eerst de gashendels in de positie zet die overeenkomt met het feitelijke vermogen dat de motoren op dat moment leveren. Iets dat dus enige tijd kan kosten wat fataal kan zijn wanneer de vliegers het toestel vanuit een te steile daling moeten optrekken. Het uitschakelen van het systeem dat het motorvermogen automatisch regelt, is in situaties van hoge werkbelasting, zoals de nadering van de landingsbaan, "vrijwel nooit gemakkelijk", concludeert het onderzoek van British Airways. Of dat heeft geleid tot de crash van de A-320 van Air Inter staat nu nog allerminst vast, maar uit vakpublikaties komt de laatste tijd wel naar voren dat vergaande automatisering vliegers lijkt te beroven van een deel van hun situational awareness. "Het gaat er bij situational awareness om dat de vliegers een beeld hebben van de toestand van het vliegtuig die overeenstemt met de werkelijkheid. Simpel gezegd: Dat ze in een oogwenk weten wat er aan de hand is. En dat hebben zij nodig om vooruit te kunnen denken", aldus Douglas Schwartz. In een vliegtuig dat met tien meter per seconde daalt en een snelheid heeft van achthonderd kilometer per uur is vooruitdenken van levensbelang.

Kijk op Venus

■ *Een impressie door een artiest van de ruimtesonde Magellan terwijl die met een speciale radar door het dikke wolkendek heen het oppervlak van de planeet Venus aftast. Het Amerikaanse ruimtevaartuig is twee jaar bezig geweest met het in kaart brengen van de zusterplaneet van de aarde van een hoogte van ongeveer 185 kilometer. Op 15 september van het vorig jaar werd dat karwei afgerond. Tot 25 mei zal de sonde doorgaan met het doorseinen van gegevens over de zwaartekracht van de planeet. De Magellan, genoemd naar de Portugese ontdekkingsreiziger Ferdinand Magelhaen, zal officieel op 30 september zijn werkzaamheden beëindigen. Niettemin hopen astronomen en wetenschappers ook na die datum nog gegevens door te krijgen van de sonde, die veel meer materiaal heeft doorgegeven naar de aarde, dan welke van zijn voorgangers ook.*

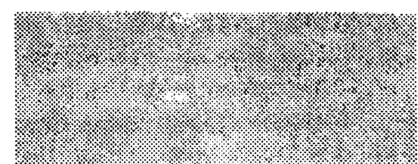

Het Duitse IOT Entwicklungsgesellschaft heeft een optische chip uit hoogwaardig glas vervaardigd, die kan worden gebruikt om de lichtsignalen die via een glasvezelkabel zijn aangevoerd te verdelen over verschillende aansluitingen. De chip kan bijvoorbeeld worden toegepast in optische datatransmissie die bij vele abonnees moet worden ontvangen. De optische glaschip wordt net als zijn elektronische zusje vervaardigd met behulp van fotolithografische technieken. De ontwikkeling van de schakeling is in een dusdanig stadium, dat serieproduktie mogelijk is.

Dèja-vu: niet per se een teken van ziekte of gekte

In oorlog en vrede van Tolstoj heeft de zestienjarige Natasha tijdens een depressieve bui wegens de afwezigheid van haar verloofde een déja-vu-ervaring. Charles Dickens beschrijft hoe zijn held David Copperfield er een krijgt als Uriah Heep hem vertelt over zijn trouwplannen met Davids pleegzusje Agnes Wickfield, voor wie Copperfield zelf weinig broederlijke gevoelens koestert.

De déja-vu-ervaring komt talloze malen voor in de wereldliteratuur, maar slechts sporadisch in wetenschappelijke publikaties. Door de meeste wetenschappers is de ervaring door de jaren heen met

enige minachting terzijde geschoven als rariteit. Leuk voor wie gelooft in parapsychologie of reïncarnatie, maar nauwelijks serieus onderzoek waard. Zo niet door psychiater Herman Sno. Hij promoveerde donderdag 1 april aan de Universiteit van Amsterdam op zijn proefschrift "The déja vu experience. A psychiatric perspective".

"Nee, het is geen 1-aprilgrap, hoewel je niet de enige bent die dat denkt", zegt hij glimlachend. "Ik geef toe dat ik die verdenking bewust heb uitgelokt ter relativering van het gewicht dat normaal gesproken aan wetenschappelijk onderzoek wordt toegekend. Het nut daarvan moet niet worden overdreven. We zijn nog steeds heel ver verwijderd van ons doel, het verkrijgen van meer inzicht in het verband tussen menselijke gedragingen en de hersenen."

Sno schat dat 50 à 60 procent van de mensen wel eens een ervaring heeft met déja-vu (letterlijk "reeds gezien"). Het gevoel dat je iets herkent of eerder hebt meegemaakt, terwijl je weet dat het niet zo is. Talloze verklaringen zijn er voor het verschijnsel gegeven. Het zou worden veroorzaakt door kortsluiting in de hersenen, door concentratieproblemen, ervaringen uit een vorig leven, prikkels die van de "rationele" naar de emotionele helft van de hersenen worden gezonden.

"Iedereen bedenkt zijn eigen verklaring om iets abstracts hanteerbaar te maken", zegt de promovendus. Sno heeft de déja-vu-ervaring onderzocht als psychologisch fenomeen. "Net zoals je kunt onderzoeken hoe mensen de tijd beleven, waarom ze blij zijn, of somber." Een ding staat voor hem vast: er is niet een alom toepasbare verklaring voor het verschijnsel. Sno houdt het zelf op een waarnemings- of geheugenstoornis. Of allebei.

Welk type mens het vaakst déja-vu-ervaringen heeft? Sno: "Dan zou ik moeten speculeren. Er wordt wel gezegd dat het vaker voorkomt bij dwangmatige mensen die bang zijn om fouten te maken of personen met een hysterisch karakter die hele vluchtige indrukken opdoen. Schizofrene patiënten zouden het vaker hebben, of patiënten die aan een bepaalde vorm van epilepsie leiden. Maar dat wil natuurlijk niet zeggen dat iedereen die déja-vu-ervaringen heeft, ziek is. Een koe heeft vlekken, maar niet iedere vlek is een koe. In het algemeen kun je wel zeggen dat het verschijnsel voorkomt bij bepaalde ziektebeelden zoals epilepsie of schizofrenie."

PRAKTISCH NUT

Het weinig grijpbare van het déja-vu-gevoel intrigeerde Sno, maar stelde hem tevens voor problemen. Zo moest hij zijn onderzoek verrichten zonder subsidie. "Men gaat er van uit dat wetenschappelijk onderzoek praktisch nut voor de maatschappij moet hebben. En tja, dat is moeilijk hard te maken met zo'n mystiek onderwerp. Hoewel ik ervan overtuigd ben dat kennis over de déja-vu-ervaring een voordeel is bij het onderzoek naar geheugenverlies of de meervoudige persoonlijkheid. Het kan iets zeggen over de ernst van een depressie, een voorbode zijn van een epileptische aanval of - bij een schizofreen - iets zeggen over de herhaling van psychotische perioden."

Sno's proefschrift valt uiteen in vier delen. De literatuur (zowel wetenschappelijk als bellettrie), wetenschappelijk onderzoek tot nu toe, een vragenlijst die werd voorgelegd aan 213 mensen en de beschrijving van twee patiënten met déja-vu-verschijnselen. De eerste is een 49-jarige man die een zware hersenschudding opliep bij een auto-ongeval. De tweede een 19-jarige schizofrene patiënte bij wie de déja-vu-verschijnselen een pathologisch karakter hebben gekregen. Sno: "Normaal gesproken weet je bij een dergelijk verschijnsel dat het niet echt is. Bij haar is dat besef weggevallen. Ze denkt dat ze de reïncarnatie is van een beroemde filmster."

Er is slechts een ding dat Sno met zekerheid durft te stellen sinds zijn onderzoek: déja-vu-gevoelens komen veel voor. Schattingen lopen uiteen van 30 tot 96 procent van de bevolking. Sno houdt het gemakshalve op een gemiddelde van 50 à 60 procent. "Ook al is het interessant om déja vu te betrekken bij het onderzoek naar bepaalde ziekten, dat wil zeker niet zeggen dat mensen met die ervaringen ziek of gek zijn." Lachend: "Niet dat het iets zegt, maar ik heb het zelf ook een of twee keer per jaar."

Vervolg van pag. 3

hoogte in de brandende woestijn absoluut niet. Wat je ook niet verwacht, zijn thermische baden, maar ook die zijn in relatief goede staat teruggevonden. Aan de vloerconstructie is nog precies te zien hoe stroomontwikkling tot stand werd gebracht en hoe het condenswater weer terugkwam in het circuit. Als je wat langer en glaziger die ruimte inkijkt, ontstaat een fata morgana van ongekend sanitaire omvang en luxe. Heel verrassend zijn de religieuze plaatsen.

De Zeloten hadden gedurende hun verblijf in Massada een van de publieke ruimtes (aan de kant van Jeruzalem) omgebouwd tot synagoge. Het religieuze leven was voor hen een essentiële zaak en zo kunnen we vandaag boven op deze berg kijken naar de resten van wat als de oudste nog waarneembare synagoge wordt betiteld. Er werden zelfs veertien boekrollen gevonden met teksten uit Ezechiel, Deuteronomium, Leviticus, de psalmen en uit de apocriefe wijsheid van Jezus Sirach. Zelfs onder de druk van de Romeinen gunden de Zeloten zich geen religieuze rust. Nu nog zijn de rituele baden te zien waar men weer rein kon worden, uit opslagplaatsen met rein water, geheel volgens de regels van de Halacha.

Als ik m'n hoogtevrees wat heb overwonnen, kan ik pas echt genieten van het uitzicht. Het woeste woestijnlandschap, de Dode Zee, een enkele nederzetting. Met wat aanwijzingen van de gids kun je je helemaal verplaatsen in de jaren van de belegering van Massada. Rondom de bergvesting kun je beneden in het zand nog de contouren zien van de omheining van de Romeinse legerkampen. Ook hier hebben de lezers van Asterix en Obelix weer een voorsprong, want die kennen precies de bijbehorende rechthoekige figuur. Heel duidelijk is ook de aarden muur te zien, die de legerplaatsen met elkaar verbond en die elk verkeer tussen Massada en de buitenwereld moest uitsluiten. Het duidelijkst is nog wel de aarden wal, die de Romeinen ten einde raad hebben laten ontwerpen. In de loop der eeuwen is het zand behoorlijk ingeklonken en weggestoven, maar de wal ligt er nog wel degelijk.

Beneden kun je in de souvenirstalletjes een T-shirt kopen met het opschrift *Ik heb Messada beklommen*. Ik ben zelfs weer met de lift naar beneden gegaan en besluit maar om een ander souvenir te kopen: een boekje waar ik in verband met het bovenstaande dankbaar uit geput heb...

■ *De resten van de Romeinse wal die uiteindelijk diende tot bestorming van Massada...*

Hoe houd je je staande in de stadsjungle?

'ALS JE EENMAAL BENT BEGONNEN MET STEKEN, WIL JE NIET MEER OPHOUDEN'

= door Dana Kennedy =

AIDA, die van school werd gestuurd na een van haar leraren met de dood te hebben bedreigd, staat bekend als het stoerste meisje van haar buurt, die ligt in de Lower East Side van New York. Zij is degene wier hulp haar vriendinnen inroepen als ze iemand nodig hebben die echt kan vechten. Net als vrijwel al haar vriendinnen heeft de zeventienjarige Aida altijd een mes bij zich en weet ze hoe ze aan een pistool moet komen, mocht dat nodig zijn. Maar dankzij haar oudere broers kan ze zich ook met haar vuisten redden.

Aida zit nu nog op een speciale school voor probleemjongeren in Manhattan. Ze wil advocaat worden, maar in haar eigen buurt is zij nog altijd betrokken bij vechtpartijen met zowel meisjes als jongens.

"Het is net alsof je vlees snijdt", antwoordt Aida op de vraag hoe het is om in een gevecht iemand te steken. "Als je eenmaal bent begonnen te steken, wil je niet meer ophouden".

Aida is geen op zichzelf staand geval in de binnenstad van New York. Misdaad en geweld, lang de terreinen van mannen, worden steeds gewoner onder meisjes. Het aantal op verdenking van een ernstig misdrijf gearresteerde meisjes van zeventien jaar en jonger is in een paar jaar verdubbeld.

Op haar nieuwe school wordt haar steeds gevraagd hoe zij zich voelt nadat zij iemand heeft geslagen of gestoken, vertelt Aida. "Dan zeg ik dat me goed voel".

"Als je kwaad bent dan is het gewoon fijn om een hoop woede kwijt te raken", zegt ze. "Ik heb altijd een mes bij me. Meestal vecht ik met blote handen, maar als een meisje me slaat, dan haal ik m'n mes tevoorschijn en steek ik haar".

De laatste maanden verschijnen er in de New Yorkse kranten steeds meer berichten over meisjesbendes; meisje die elkaar aanvallen en meisjes die jongens aanvallen.

Vorig jaar eiste een groep meisjes in een metrotrein de gouden oorringen van de 15-jarige Maribel Feliciano, na haar te hebben ingesloten. Toen Maribel weigerde de oorringen af te staan, stak een van de meisjes haar dood. Kort daarvoor stak een 14-jarig meisje uit de wijk Borough Park in Brooklyn haar 15-jarig vriendje dood met een keukenmes. In de Bronx werd in januari een sociaal werkster van Spaanse afkomst zonder enige aanleiding in elkaar geslagen door een groep zwarte meisjes. Volgens de politie lagen racistische motieven aan de aanval ten grondslag. Volgens deskundigen worden meisjes steeds harder door het uiteenvallen van de gezinnen waaruit zij komen en het toenemende geweld en druggebruik in de arme wijken. Steeds meer meisjes gaan in drugs handelen, vaak om dure spullen te kunnen kopen.

DWINGELAND

"Met mijn vader valt bijna niet te praten. Mijn moeder leeft zo'n beetje in haar eigen wereldje", zegt Aida. Haar ouders weten dat ze vaak vecht en van school is gestuurd, maar hebben daar, volgens Aida niet veel op te zeggen. "Zo is het altijd al geweest. Toen ik heel klein was, was ik al een dwingeland. Ze weten dat ik mijn eigen gang ga en toch niet verander".

Zelfs 's winters blijft Aida tot 's avonds laat op straat met haar vriendinnen. Het terrein waar zij en haar vriendinnen in de South Bronx altijd rondhangen wordt omgeven door leegstaande gebouwen en drankwinkels. Drugsdealers beconcurreren elkaar en op het troittoir lopen uitgemergelde crackverslaafden en jonge moeders achter kinderwagens.

Aida en haar vriendinnen trekken zich van niets of niemand iets aan. Zij vechten vaak. "We zoeken behoorlijk veel moeilijkheden", zegt ze zelf. "We hebben een hoop lol in de Bronx. Misschien verhuis ik nog wel eens een keer definitief terug. Maar ik ben ook gesteld op mijn vrienden in de Lower East Side".

Deskundigen noemen een aantal redenen waarom meisjes steeds gewelddadiger worden. Anders dan in de jaren '60 krijgen bedrijven in de arme wijken geen steun meer van de overheid. De meeste bedrijven hebben het niet gered en duizenden banen zijn verloren gegaan, waardoor het verval is versneld.

"De banen zijn verdwenen en de drugs hebben overgenomen", zegt de sociologe Deborah Baskin, die studie doet naar meisjes die zich schuldig maken aan geweldsmisdrijven. "Die meisjes zien overal om zich heen geweld". Uit de cijfers die Baskin heeft verzameld blijkt het aantal door meisjes van 15 jaar en jonger gepleegde berovingen tussen 1987 en 1990 met 161 procent te zijn toegenomen.

"Ze hebben behoefte aan veel mooie kleren en sieraden en die krijgen ze niet door op school te zitten. Dus gaan ze naar buiten en beroven ze iemand, net als de jongens".

De meisjes zelf vinden hun bestaan vaak helemaal niet tragisch. Velen lijken er zelfs genoegen in te scheppen, al is dat gedeeltelijk stoerdoenerij. De 18-jarige Chermaine rolt een mouw van haar zwarte leren jack op en laat het litteken van een oude kogelwond zien, op een manier waarop een ander haar verlovingsring zou laten zien. Giechelend vertelt ze hoe ze in 1988 in Manhattan in de buurt van het flatgebouw waar ze woont, werd neergeschoten.

"Ik hing gewoon een beetje rond en een paar vrienden van me waren op elkaar aan het schieten en ik werd geraakt door een kogel. Het stelde niet veel voor. Ik ging naar het ziekenhuis en ik kwam er weer uit".

Maar gewoonlijk zorgen Chermaine en haar vriendinnen er goed voor dat de rol van slachtoffer hen bespaard blijft.

De 17-jarige Yani vertelt hoe zij, Chermaine en hun vriendin Tyisha een paar jaar geleden in de metro een meisje in elkaar sloegen dat hen uitdaagde. Chermaine en Yani, die een dochtertje van twee heeft, werden gearresteerd naar aanleiding van het incident. De 17-jarige Tyisha werd vorig jaar gearresteerd omdat ze in de buurt een politieman had aangevallen. "Hij deed vervelend tegen een paar jongens die op straat zaten te dobbelen. Toen zei hij tegen mij dat ik naar school moest gaan. Toen werd ik kwaad en gaf hem een duw en toen viel hij om. Hij arresteerde me, maar hij heeft geen aanklacht ingediend. Uiteindelijk zijn we nog vrienden geworden". Op school hebben Chermaine, Yani en Tyisha altijd een scheermes bij zich, maar geen vuurwapens. "Ik heb alleen een automatisch pistool bij me als ik naar een feestje ga of naar de film", zegt Yani. Op school doen ze het allemaal redelijk goed.

"Wij zijn nog niks", zegt Chermaine. "Als je op zoek bent naar echt ruige meiden, die je als het moet vermoorden, dan moet je in Brownsville zijn". De 13-jarige Ivelisse en de 15-jarige Marja kunnen zich in die omschrijving wel vinden. Ze staan op een hoek ergens in Brownsville, een van de naargeestigste buurten van Brooklyn. Ivelisse heeft een blauw oog. Opgelopen in een gevecht. Ze is net voor een week van school gestuurd. Ze zegt dat ze alleen vecht "wanneer iemand het uitlokt". Maar vooral met bepaalde meisjes is het moeilijk om niet aan het vechten te slaan", zegt ze. "Die meisjes die in tehuizen zitten en niet bij hun ouders zijn, die zijn overal toe in staat", zegt Ivelisse. "Ze hebben niet iemand die om hen geeft". Marja vertelt dat ze altijd een mes bij zich heeft en dat ze zonodig het pistool van haar vriend leent. "En dat zal ik gebruiken ook als iemand me lastig valt. Ik wacht af wat iemand anders doet, en dan doe ik wat ik moet doen. Ik vind het vreselijk, maar ik moet mezelf beschermen. Ik laat niet over me lopen".

Maar als ze vertelt hoe ze een keer bijna een pistool heeft gebruikt, blijkt ineens duidelijk dat ze nog maar 15 is. "Een meisje bij mij uit de straat, waarmee ik ruzie had gehad kwam mijn huis binnen met een pistool. Ik ging naar m'n slaapkamer en pakte mijn pistool en ik probeerde te schieten. Ik moest huilen. Toen zei ze dat het haar speet en zij schoot ook niet. Ik trilde helemaal. Ik kon het pistool niet eens goed vasthouden".

De 14-jarige Christine uit de Bronx begint te lachen als haar wordt gevraagd of ze liever in een rijke buurt zou wonen en zegt: "Ik vind het niet leuk. In de voorsteden verveel je je dood. Hier gebeurt tenminste iets".

■ Acteur Sean Penn, het vroegere vriendje van Madonna (en even ook haar echtgenoot) gaat voor de tweede keer proberen zichzelf als filmregisseur en scenarioschrijver te bewijzen. Jack Nicholson speelt de hoofdrol in zijn film die *Crossing Guard* gaat heten en gaat over een man die wraak wil nemen op de dronken automobilsit die zijn dochter heeft doodgereden.

Stalin ingeruild voor Jezus

AC/DC IN TIRANA: OPGROEIEN IN EEN LAND ZONDER TOEKOMST

"IK ZOU BEST eens willen uitgaan, maar dat is veel te gevaarlijk." Elton Ceva kijkt me teleurgesteld aan. "Elke maand worden er wel een paar jongens doodgeschoten op straat." Elton is zeventien jaar en hij woont in Tirana, de hoofdstad van Albanië. Anderhalf jaar geleden was dit land nog streng communistisch en toen mocht er niets. Nu is het een chaos en kan er niets.

= door Ronald Westerbeek =

We staan op de hoek van een straat, bij een oude kapotte vrachtwagen. Hier hangen de jongens uit de buurt elke dag rond. Ze praten wat, spelen met dobbelstenen en roken een sigaretje. Meer is er voor hen niet te doen in Tirana.

"Wat doen Nederlandse jongeren in hun vrije tijd?" vraagt een van de jongens mij. Zelf zouden de Albanese jongeren graag gezellig even de stad in gaan om te winkelen, maar bijna alle winkels zijn gesloten. "Voor jullie is het zo gewoon om even te gaan winkelen in de stad. Wij kunnen dat niet", zegt Alda. Ze is negentien jaar en woont in dezelfde wijk. "Ik heb nog nooit een leuke trui kunnen kopen of zo. Alles wat ik draag, is tweedehands en ik kan niet even naar een winkel gaan om iets te kopen dat ik zelf leuk vind."

"Jullie denken: wat wil ik eten vandaag? En dan gaan jullie naar de supermarkt om te kopen waar je zin in hebt", gaat Elton verder. "Wij eten wat er op dat moment te krijgen is en meestal is dat niet veel. Jullie kopen even een fles cola als jullie dorst hebben. Voor ons is dat veel te duur. We konden ons zelfs met oud en nieuw geen cola veroorloven. Ik drink meestal water of melk."

BENDES

's Avonds zitten de jongeren gewoon thuis, want dan is het op straat veel te gevaarlijk. "Je hebt hier overal bendes. Jongens van rond de zeventien jaar, die je overvallen of auto's stelen", vertelt Elton. "Ze hebben revolvers en geweren en als je niet uitkijkt, word je neergeschoten."

Voor meisjes is het al helemaal gevaarlijk. "Er zijn jongens en mannen die met hun auto's of motorfietsen door de straten van Tirana scheuren om meisjes lastig te vallen", vertelt Alda. "Ze slaan je in elkaar of proberen je mee te nemen om je te verkrachten en daarna te vermoorden." Het is Alda zelf al twee keer overkomen dat ze werd lastig gevallen. "Er stopte een auto waar een paar jongens uitkwamen. Ze probeerden mij de auto in te sleuren en mij mee te nemen om verkrachten. Toen ik me verzette, pakte een van de jongens me bij mijn haren en sloeg me met mijn gezicht tegen de auto. Net zo lang totdat mijn gezicht op verschillende plaatsen kapot was en ik hevig bloedde." Tamelijk emotieloos wijst ze op een litteken boven haar wenkbrauw. "Niemand helpt je in zo'n geval. Iedereen is veel te bang om ook in elkaar geslagen teworden. Ik had het geluk dat er in beide gevallen net een politieagent aankwam. Maar tegenwoordig doen die ook al niets meer in dergelijke situaties. De agenten zijn veel te bang of totaal onverschillig."

AC/DC

Gezellige caféetjes om 's avonds met wat vrienden heen te gaan, zijn er niet in Tirana. Af en toe organiseren Elton en vriend Ardiou zelf een feestje. Elton: "Dat moet dan gewoon bij ons thuis. Zo'n feestje begint dan om zes uur en is al om tien uur afgelopen. Meisjes gaan altijd onder escorte van hun vader of een broer."

"We draaien dan onze eigen muziek op een cassetterecorder", gaat Ardiou verder. "Rock en *heavy metal* vooral, uit het buitenland. AC/DC en The Scorpions zijn ontzettend populair hier. De meisjes houden meer van de muziek van Madonna en George Michael. Maar we hebben niet zo veel, want platenwinkels heb je niet in Albanië. Als iemand naar Griekenland of Italië is geweest, neemt hij Westerse muziek mee en dat kopiëren we dan."

"Naar Albanese muziek luisteren we niet", zegt Elton. "Er zijn wel wat rockbandjes, maar die zijn heel slecht. De muziek is volstrekt niet origineel en vaak heel amateuristisch. De Albanese rock staat nog in de kinderschoenen en de teksten en de muziek zijn heel matig."

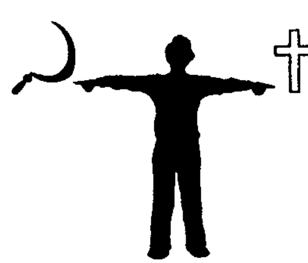
KAPOTTE RUITEN

"We hebben zes dagen in de week school", vertelt een van de andere jongens. Hij heet Rizart en is zestien jaar. "De lessen beginnen om 08.00 uur en meestal zijn we om 12.30 uit. Maar op school heb je ook niets te doen."

"Waarom ga je morgen niet mee naar school?" vraagt Elton me en de volgende ochtend loop ik met de jongens mee naar hun school.

Het blijkt een oud gebouw te zijn in dezelfde buitenwijk van Tirana. Alle ruiten zijn kapot en sommige deuren zijn tijdens de revolutie van vorig jaar uit de scharnieren getrapt. "Overal hingen communistische leuzen aan de muren, maar die zijn nu bijna helemaal weg", vertelt Rizart. Als ik met hem een lokaaltje aan het einde van een gang inloop, zie ik nog zo'n bord hangen. "Onze kinderen moeten hard studeren voor de toekomst van onze socialistische staat", staat erop. Rizart springt op een stoel en trekt het plakkaat van de muur en gooit het op de grond. "Al die communistische onzin!" scheldt hij boos.

Niemand heeft meer zin in school en in de lessen is het een zooitje. De muren zijn volgekladderd met namen van Westerse rockgroepen en de oude houten schoolbanken zijn stuk. De leerlingen zitten met hun jassen in de klas, want de ramen zijn kapot en de verwarming doet het niet. "In januari was dat heel koud", vertelt Ardiou, "maar we gingen toch maar naar school, want verder is er toch niks te doen."

"We krijgen les in Engels en Duits", vertelt Ema als we even later met een groepje op het schoolplein zitten. Ze is zeventien jaar en ze zit bij Elton in de klas. "Die lessen zijn wel goed, want we willen later allemaal naar het buitenland. Maar alle andere boeken zijn nog communistisch. In elk boek van aardrijkskunde of geschiedenis wordt weer verteld over Enver Hoxha, de communistische dictator. Dat willen we echt niet meer leren."

"De meeste jongeren zijn wel geïnteresseerd in politiek", zegt Ardiou. "Er wordt veel over gediscussieerd bij ons op school. De meesten zijn voor de democratische partij en we zijn erg blij dat de democraten de verkiezingen van 22 maart gewonnen hebben. Maar sommige van mijn klasgenoten zijn nog voor de communisten. Toen ons land nog communistisch was, was alles veel beter geregeld en nu is er anarchie, zeggen ze."

"Maar volgens mij zal het nu wel beter gaan in Albanië", verwacht Rizart. "De democraten vormen nu de regering en ze willen de economie weer opbouwen. En de politie zal weer optreden tegen alle criminaliteit."

Tijdens het communisme was het verboden om in een god te geloven en alle kerken waren gesloten of omgebouwd tot bioscoop of sportzaal. Een jaar geleden mochten de kerken weer open en veel mensen gingen weer naar de diensten. Elton gaat bijna elke zaterdag naar de dienst van een evangelische studentengemeente. "Een gelovige jongen in mijn klas had ons veel verteld over God en hij nodigde ons uit om naar de bijeenkomsten te komen. Uit niewsgierigheid zijn we toen meegegaan. Nu is het veel meer voor me dan een spektakel. Ik ben nu echt christen en ik wil meer te weten komen over Jezus."

"Mijn oma is moslim, maar ze bezoekt de katholieke kerk, omdat de moskee nog niet geopend is in haar dorp", vertelt Edda, het vijftienjarige zusje van Ema. "Ze vindt dat de kerk een heilige plaats van God is en dat ze daar heen moet. Toen Ema en ik bij haar logeerden in de vakantie, nam ze ons mee naar de kerk. Dat was mijn eerste kennismaking met de kerk. Toen hier in Tirana de kerk openging, ging ik met Ema naar de diensten, hoewel we moslim waren. Ik begon ook de bijbel te lezen. Nu geloof ik in Jezus Christus en ik bid elke avond, voordat ik naar bed ga. Ik bid of God Albanië wil helpen, want er zijn nog zo veel problemen hier."

Ice Cube

■ Rappper Ice Cube's derde cd *Predator* is een *killer* genoemd. De ex-leider van Niggers With Attitude heeft een album volgezongen over Los Angeles, de stad waar de zwarte Rodney King in elkaar werd geknuppeld door blanke politieagenten toen hij al op de grond lag; de stad waar vorig jaar (rassen)onlusten uitbraken toen diezelfde politiemannen vrijgesproken werden.

Op zijn laatste cd vliegt Ice Cube niet alleen de politie, de rechters en de jury uit de King-affaire naar de strot, maar laat hij heel blank Amerika sidderen. De angst van de blanke middenklasse zet hij neer in *I'm scared*. Als militante neger bijt hij van zich af in *Wicked* en *We had to tear this fuck up*.

Rapmuziek overdrijft vaak. Dat is een stijlvorm. Ice Cube verwoordt de gevoelens van woede en de roep om wraak binnen de zwarte gemeenschap. De vraag is natuurlijk net als bij zijn spraakmakende nummer *Cop-killer*, of hij daarbij niet aanzet tot geweld.

Op Predator speelt de rapper met muziekstijlen als metal, raggamuffin en jazz. Op de cd zijn verder terug te vinden Das EFX, Da Lench Mob, funky *samples* van Steely Dan en de Ohio Players.

LESGEVEN TEGEN HET VERKEER IN

■ **Hallo, hallo hier spreekt jullie docent, verstaan jullie mij, leerlingen? Zwaargechargeerdnatuurlijk, maar feit blijft dat het soms beroerd lesgeven is met openstaande ramen terwijl het snelverkeer voorbij dendert. Op het Peter Stuyvesant College kunnen ze erover meepraten.**

De lokalen 18, 19 en 20 op de eerste verdieping lijden al jaren onder de haast waarmee het verkeer over de Schottegatweg jaagt. Het verkeer is in de loop der tijd beslist niet minder geworden en de bomen voor de school weren een deel van de geluidsoverlast, maar dat is zeker niet voldoende. "Leerlingen - zeker die uit de brugklas - zijn snel afgeleid door de geluidsoverlast. Zeker als het regent is lesgeven helemaal geen doen, dan maken die auto's nog meer lawaai", zegt geschiedenisleraar Oscar Castillo in de pauze na het afdraaien van vier lesjes. "Vorig jaar kwam er een week lang van les geven niets terecht omdat het voortdurend regende. Tja, dan zet ik de klas maar aan het werk. De GGD is langsgekomen en adviseerde dat er luchtkoeling moet komen, zodat de ramen dichtkunnen. Maar ja, dat is duur. Voor drie lokalen is 30.000 gulden nodig. Da's inclusief installatie en beveiliging, want inbrekers stelen tegenwoordig alles. De overheid heeft geen geld. Dan rest ons niet veel meer dan het zelf zoeken van donateurs onder ouders en ex-PSC'ers die iets over hebben voor hun oude school."

Dat klopt zegt rector Leslie Bradshaw een beetje zuchtend. Want de geluidswering is slechts een van zijn problemen. Het voorraadhok van de scheikundesectie heeft vier maanden moeten wachten op reparatie van de kapotte airco. Vanwege de 's nachts vrijkomende dampen had de amanuensis niet veel trek 's ochtends de deur van het hok open te trekken. En de noodbarakken die voor een jaar werden neergezet, fungeren nu al zeventien jaar als leslokalen. Er zouden stenen lokalen gebouwd worden, maar dat is nog niet gebeurd. De overheid heeft toegezegd dat de gymzaalvloer een opknapbeurt krijgt en in principe is er geld toegezegd door Nederland voor een multi-functionele ruimte voor leerlingen, er moet alleen voor gezorgd worden dat dat geld ook doorgesluisd wordt naar de Antillen. Intussen is met de overheid afgesproken dat er een grote onderhoudsbeurt komt voor begin volgend schooljaar, weet Bradshaw. Gedeputeerde van Onderwijs Lelia Peternella zei een paar weken geleden nog dat goed onderwijs mede afhangt van de kwaliteit van het schoolgebouw waarin les wordt gegeven.

Maar eerst de prijzige airco's dus. De oudercommissie van het Stuyvesant zal een fondswervingsactie op touw zetten. Tot die tijd zullen verlegen, zacht pratende 'brugpikkies' nauwelijks gehoord worden als ze een beurt krijgen en moeten docenten zich niet uit het veld laten slaan door de aandachtverstorende ochtend- en tussen-de-middagspits.

Selene Balentien wil probleem bij de wortel aanpakken

'Steek geld in het welzijnswerk als je je toerisme wilt redden'

Bij Huize St. Jozef op Santa Rosa werkt sinds november een nieuwe ortho-pedagoge: Selene Balentien. Selene begon haar nieuwe werk vol enthousiasme en vertelde erover aan haar vrienden en kennissen. Toen ontdekte ze nogal geschokt dat die maar weinig wisten over internaten en hoe het daarin op Curaçao toeging. Toen ze ook nog al die negatieve berichten hoorde over bij voorbeeld criminele Antilliaanse jongeren in Nederland, besloot ze aan de bel te trekken. Het werd tijd, vond ze, om eens wat te vertellen over de problemen die er zoal voorkomen in tehuizen.

= door NEL CASIMIRI =

En dan vooral niet wachten tot alles uit de hand loopt zoals nu in San Fernando, dat constant in de, negatieve, aandacht van de media staat. Het is van belang dat de tehuizen op een goede manier in de media komen. Maar er moet wel veel veranderen.

Selene Balentien werd in 1965 op Curaçao geboren. Haar eerste plan was om medicijnen te gaan studeren, maar natuurkunde en scheikunde vormden toch wel grote problemen. Ze wilde daarbij perse 'iets' met kinderen, maar niet in het onderwijs. Zo kwam ze uit bij de studie ortho-pedagogiek. Wat dat precies inhield wist ze niet. De eerste twee jaar waren heel theoretisch en ze begon al sterk aan haar keus te twijfelen. Maar in het derde jaar veranderde dat. Ze studeerde af op ontwikkelings- en leerproblemen. Haar eerste werk vond ze bij het speciaal onderwijs, op een LOM-school (school voor kinderen met Leer en Opvoedings Moeilijkheden). Daarna volgde een MLK-school (school voor Moeilijk Lerende Kinderen). Maar het terrein van de jeugdhulpverlening is heel breed en ze wilde graag breder inzetbaar zijn. Selene ging werken in een crisishuis voor meisjes. Dat waren voor het merendeel meisjes uit de groep van etnische minderheden, kinderen die van huis waren weggelopen wegens mishandeling, fysiek, sexueel of geestelijk, of wegens cultuurconflicten.

LAPWERK

Het was een crisiscentrum. Ze konden er maximaal drie maanden blijven. De eerste maand was het kennismaken. De laatste maand zoeken naar een vervolg: of terug naar huis, of naar een andere setting, een ander huis dus, of begeleid kamerwonen, o.i.d. Ik heb daar als groepsleidster gewerkt, niet als ortho-pedagoge, maar het was lapwerk. Je kunt in drie maanden niets zinnigs doen. Maar dat hoort bij een crisiscentrum. Ik voelde me daar niet op mijn plek. Toen ben ik op Curaçao gaan kijken. Als je vanuit Nederland solliciteert, krijg je geen ja of geen nee te horen. Je moet persoonlijk komen. Het heeft even geduurd voor ik die stap zette. Ik heb acht jaar in Nederland gewoond. Maar sinds november werk ik hier en ik vind het een uitdaging".

Waarom heb je me opgebeld? "Ik dacht, er moet iets gebeuren. Het gaat niet goed. Er moeten initiatieven genomen worden. En een van de manieren is naar de krant te stappen. Wat ik zie moeten ook anderen zien. Ik wil het laten zien, mensen bewust maken. Dit is een eerste stap. Daarna gaan we werken aan de rest".

Waarom nu? "De situatie in de tehuizen staat nu in de highlights. Het gevaar bestaat dat de media alle tehuizen over een kam gaan scheren. Daarbij bestaan er veel opvattingen over tehuizen. Veel mensen geloven nog dat de kinderen hier geplaatst worden, omdat het weeskinderen zijn of stoute kinderen. Dat de schuld bij de kinderen ligt. Maar dat is allemaal veranderd. De kinderen die hier wonen zijn zelf het slachtoffer van hun omgeving. Als we alleen naar hen zouden kijken, zouden ze niet hier zijn. De problemen van deze kinderen worden steeds complexer aan het worden. Dat gaat samen met de problemen van onze maatschappij. Het drugsprobleem is bij voorbeeld een van de belangrijkste maatschappelijke problemen op dit ogenblik. Een deel van de kinderen woont hier vanwege drugsverslaving in hun omgeving. Ze worden mishandeld door verslaafde ouders, het zijn kinderen van alleenstaande moeders, instabiele relaties, verbroken relaties, enz. Maar een heel klein deel van de kinderen zit hier wegens gedragsproblemen. En waardoor komen die gedragsproblemen? En dan kom je toch weer uit op

Geen charitas: ons goed recht

milieuproblemen, uit hun directe sociale omgeving, waar de voorwaarden ontbreken om kinderen goed, 'normaal', op te laten groeien. Vroeger zaten hier veel weeskinderen. Nu zijn het complexe gevallen uit complexe situaties. Wil je die goed begeleiden heb je een zekere deskundigheid nodig bij degenen die hulp verlenen. Daarom wordt er een steeds grotere bagage vereist van de leidster. Veel mensen denken ook dat als een kind eenmaal in een internaat zit, de contacten naar buiten toe minimaal zijn. Maar we willen juist dat de kinderen contact houden met hun familie. Uiteindelijk zijn die verantwoordelijk voor de kinderen, moeten zij ervoor zorgen dat een kind op de goede plaats terechtkomt. De kinderen gaan ook gewoon naar school en doen mee met allerlei activiteiten buiten schooltijd.

FRUSTRATIES

Wat mij hier op dit moment opvalt als imago van de instelling? Er wordt naar ons gekeken. We leveren geen geld op. Integendeel, we kosten geld. Het idee ontstaat daardoor dat we minder belangrijk zijn".

Werken als ortho-pedagoge binnen een tehuis levert bepaalde frustraties op. Selene noemt ze niet zo, maar ze zucht wel als ze wat over de problemen van haar eigen werk vertelt. Als de kinderen aangemeld worden, heeft ze informatie nodig. Op dit ogenblik worden er door de sociale dienst geen uitgebreide rapporten geschreven. Aan de hand van de weinige gegevens die ze krijgt kan ze niet beslissen of een kind voor plaatsing in aanmerking komt. Dat wordt naar alle kanten opbellen om meer informatie. Kinderen die binnenkomen moeten getest worden. Goed testmaterial is kostbaar. Voor leerproblemen kan ze terecht bij Sedukal, andere testen moeten gedaan worden in privépraktijken en daar is geen geld voor. Bij de kinderen zitten grote probleemgevallen, die extra hulp nodig hebben. Externe instanties zoals DSM (Departementu Saludo Mental), kwamen in het verleden naar het tehuis toe en gaven de leidsters instructies. Maar daar is continuïteit voor nodig en dat lukte niet. Kinderen die in Huize St.Jozef komen wonen, worden uit de problemen thuis gehaald. Men probeert ze bagage mee te geven. Maar daarna moeten ze vaak weer terug geplaatst worden in diezelfde problemen waar ze juist uitgehaald werden, omdat ze de maximum leeftijd bereikt hebben. Er werken twee maatschappelijk werksters, maar, zucht Selene, die hebben ook maar twee armen. Er zou continu gewerkt moeten worden met de gezinnen waar de kinderen uitkomen. Dat lukt niet. Wat weer erg demotiverend is voor degenen die hier al langer werken.

Het zijn niet alleen klachten die Selene uit. Ze probeert bij elke klacht ook te zoeken naar oplossingen, al liggen die niet altijd meteen voorhanden. Zo stelt ze zich voor in de toekomst een systeem in te stellen van een coach in de thuisomgeving, die voor het kind als een soort begeleider kan fungeren.

Ook de omvang en de samenstelling van de groepen maakt het werken moeilijk. Er zijn nu per groep 24 kinderen, die variëren in de leeftijd van vier tot zeventien jaar. Bij elke groep horen twee tot drie leidsters. Maar dit duidt op de ideale situatie. In de praktijk zijn dat er door vakantiedagen en ziekte meestal twee, soms een per 24 kinderen. En zo'n leidster moet een soort kameleon zijn, want een kind van vier vraagt een heel ander soort aandacht als een kind tussen de twaalf en de zeventien. Het zijn een soort supermensen die hier werken volgens Selene.

"Voor die groepsindeling zijn verschillende veranderingen mogelijk. Ik denk bij voorbeeld aan een indeling naar leeftijd. Maar daar zouden we over moeten discussiëren. Alles heeft zijn pro's en contra's. Elk besluit heeft zijn prijs. Het moeten in ieder geval kleinere groepen worden, maar dat betekent ook meer groepen en daarvoor zijn geen gebouwen. Wat je ook voor besluit neemt, er komen problemen. Maar die zijn er om op te lossen".

BIJSCHOLEN

Een ander teer punt is de bijscholing van het personeel.

"We moeten ons blijven bijscholen, want anders roesten we vast. Als je iets al 20 jaar zo doet, betekent dat niet dat je zo door moet gaan. Maar het is een zekerheid. Haal je die weg, haal je een basis weg. Maar dat betekent niet dat het niet mogelijk is. Wel moeten we veel dingen met fluwelen handschoenen aanpakken, moet het beetje bij beetje gaan. Maar het kan wel, zeer zeker. Ik ben zeer optimistisch".

Het is ook niet alleen theorie. Selene is druk bezig met een nieuw schema voor de indeling van de weekenddiensten van het personeel, waarover grote onenigheid en ontevredenheid bestond. Het is nog niet rond, maar iedereen heeft zijn mening kunnen zeggen, heeft zijn gal kunnen spugen. Nu komt het in elkaar schuiven. Met de kinderen is ze begonnen aan een leesproject. Veel van de kinderen hebben problemen met lezen en daarvoor heeft ze een ortho-pedagogisch programma opgezet.

Selene wil er echter de nadruk op leggen dat het haar niet gaat om Huize St.Jozef alleen. Het gaat om het hele internaatswezen.

"We moeten onze krachten bundelen. We moeten de knelpunten aanpakken en dat doorspelen naar de instanties. We leven in een commerciële wereld. Als daar problemen zijn, trekken zij aan de bel. Waarom zouden wij binnen het welzijnswerk stil moeten zijn en afwachten? Voordat er iets gebeurt in het beleidsveld duurt zo lang. Dat zou betekenen dat ik aldoor stil moet zitten. En als ik zo om me heen kijk, kan ik niet stilzitten. Er is geen geld. Dat betekent dat we creatief moeten zijn. Misschien zijn er op dit eiland mensen die als vrijwilliger willen helpen, maar niet weten hoe ze ons moeten bereiken. Vroeger bestonden de gezamenlijke directievergaderingen uit informatieoverdracht. Nu wordt er gepraat over knelpunten en hoe die op te lossen. De laatste keer was ik erbij en ging het bij voorbeeld over bijscholing van het personeel. Hoe pakken we het aan? Wat zijn de aandachtspunten?

We moeten brainstormen. **Daarmee lopen we naar het bestuur en vandaar naar het bestuurscollege. Actie moet een deel van ons worden. Dat is zo binnen de commerciële wereld. Waarom dan niet binnen het welzijnswerk? Er is een mentaliteitsverandering nodig. We moeten meer initiatieven nemen, zelf alternatieven bedenken. We moeten niet alleen kritiek hebben. Daar gaat het mij om. Het is geen charitas. Geen vragen van: 'Mogen we...?' We hebben er recht op! Er wordt veel geld gestopt in nieuwe hotels. We willen toeristen trekken. Maar als we niets aan de jeugd doen, hebben we prachtige gebouwen, maar de toeristen blijven weg, omdat er hier te veel jeugdige delinquenten zijn. We moeten niet alleen geld stoppen in resorts, e.d., maar juist in de jeugd. Op de midden en lange termijn levert dat op. Wij willen altijd op korte termijn succes. Die mentaliteit moeten we veranderen.**

Onderwijs anders bekeken

Elisabeth Hollander

Opperlands of Nederlands

IN 1981 VERSCHEEN BIJ Uitgeverij Querido in Amsterdam *Opperlandse Taal en Letterkunde* van de hand van Hugo Battus, waarin de Nederlandse taal niet langer behandeld wordt als een afgesleten gebruiksvoorwerp, doch als een onpeilbare bron van wonder en plezier. *Word Opperlander!* staat er dan ook wervend op de achterflap.

Opperlandse woorden en Opperlandse zinnen zien er op het eerste gezicht net zo uit als Nederlandse woorden en Nederlandse zinnen. Maar Opperlands is dan ook bedoeld voor het tweede gezicht. De Opperlander bekijkt de Nederlandse zinnen niet om er wijzer van te worden, maar om er van te genieten. En dat genieten is nu net wat er schort aan het Nederlandse onderwijs op de Nederlandse Antillen, waar bovendien iedereen zich gerechtigd voelt om, niet gehinderd door enige kennis van zaken, een deprimerende duit in het zwalkende zakje te doen.

- Wel Nederlands!
- Geen Nederlands!
- Nederlands als voertaal! (bestaat toch al lang niet meer)
- Nederlands als vak! (wie moet dat dan geven?)
- Accent op zuiver schrijven! (oké, maar aan wie dan wel?)
- Accent op tekstbegrip! (waar staan die Nederlandse teksten dan die zo nodig begrepen moeten worden in onze Papiamenstalige samenleving?)

Kortom: er is domweg geen Nederlands referentiekader meer op de Nederlandse Antillen en wie hieraan nog mocht twijfelen, doet er goed aan een aantal toespraken bij de opening van de Toekomstconferentie nog eens te beluisteren. Maar daarom niet getreurd, dan maken we ons toch sterk voor een Antilliaans-Nederlandse taalmethode. Dit ei van Columbus is echter al eind jaren zestig in het ongerede geraakt toen men een emotionele keuze maakte voor het Papiaments. Terecht: *pasobra ta di nos e ta*! Er bestaat dan ook geen Antilliaans-Nederlands. Een Antilliaan spreekt ofwel goed Nederlands, gebrekkig Nederlands, of hij krijgt het zijn strot niet uit. Anders dan het Surinaams-Nederlands bij voorbeeld, wat wel degelijk een eigen stijl en een eigen expressievorm ontwikkelde. Ook een eventuele vergelijking met *Caribbean English* gaat niet op. Naast het Engels-Engels en het Amerikaans-Engels ontwikkelde zich onder andere ook het *Caribbean English*, wat zich duidelijk onderscheidt in tonatie, woordkeus en zinsbouw (de naam van de Bovenwindse politieke partij We for We is daar zo'n vertederend voorbeeld van), en dan valt het te verdedigen dat in het Caribisch gebied aan *Caribbean English* de voorkeur gegeven wordt.

Maar Antilliaans-Nederlands bestaat niet, dus het ontwikkelen van een Antilliaans-Nederlandse methode is niet alleen tijd verknoeien maar ook het verkwisten van de toch al schaarse beschikbare fondsen: welk geld beter besteed kan worden aan het eindelijk ontwikkelen van een behoorlijke Papiamentse taalmethode in plaats van het amateuristische geleuter, dat nu aan de leerlingen wordt voorgezet. Uit onderzoek is gebleken dat het schadelijk voor de ontwikkeling van een kind is als men taalaanbod onder zijn niveau aanbiedt. Het zelfbeeld van het kind wordt aangetast en hierdoor blijft het kind achter op alle gebieden. Maar daarover een andere keer.

De taal van een volk is bij uitstek de drager van diens gedachtengoed en het recht-op-en-neer vertalen van Papiamentse woorden in het Nederlands en visa versa plus het mechanisch instampen van woordenrijen, werkwoordsvormen, lidwoorden en wat dies meer zij, is volkomen nutteloos gebleken. Niet Nederlands maar 'niemandslands' was het resultaat. Want regent het in Nederland pijpestelen, in Engeland komen 'katten en honden' uit de hemel vallen en op Curaçao is dat een 'paal van water'.

Nederlands zal dus per definitie aangeleerd moeten worden:

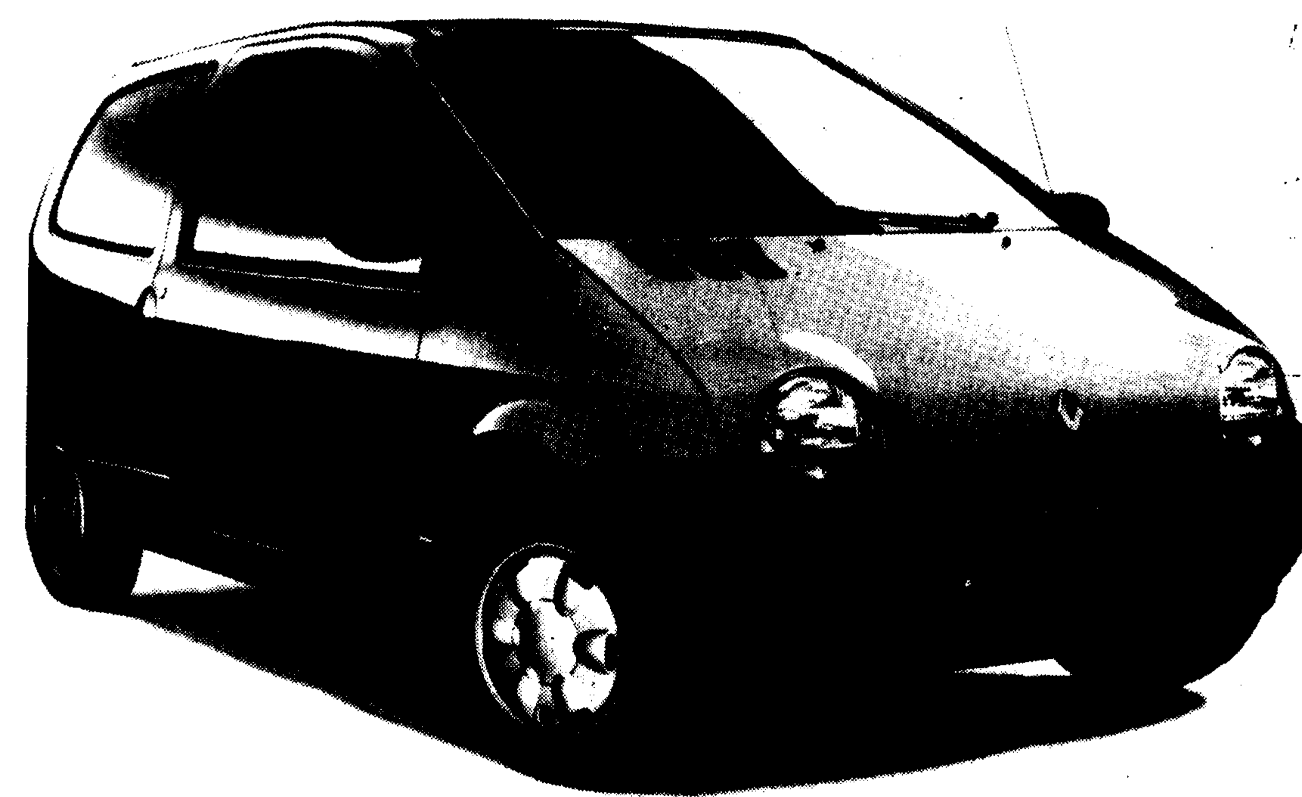
1. via een goede in Nederland ontwikkelde methode en
2. bij voorkeur gegeven moeten worden door een Opperlander.

Waarom? Het directe nut van het Nederlands valt immers niet meer uit te leggen aan een basisschoolleerling in onze huidige maatschappij. Dat je het nodig hebt om later in Nederland verder te studeren, of dat je Nederlandse toeristen daarmee een betere service kunt geven, of zelfs dat je met een aardig mondje in het moederland beter terecht komt, zijn geen doorslaggevende argumenten voor een zevenjarige. Het is allemaal te ver van zijn bed. Het Nederlands moet dus vanuit een geheel andere invalshoek aangeboden worden en daarvoor is de Opperlander nu bij uitstek geschikt.

Een Opperlander gebruikt het Nederlands namelijk niet om het nut, maar omdat hij die taal kent, er op alle manieren mee uit de voeten kan en er boven alles een ontzettende hoop plezier aan beleeft. En dat laatste nu is een subliem motiverend element in het onderwijs gebleken.

PERSPECTIEF

In plaats van een Instituut voor Neerlandistiek met een voorlopige begroting van zeshonderdduizend gulden kan voorlopig dus volstaan worden met een verzoek aan de Nederlandse regering om Hugo Battus in het kader van de technische bijstand naar Curaçao te sturen voor het bezetten van een bijzondere leerstoel: Opperlandistiek kosten nihil!

De 'kikkerogen' en de sterke hellingshoek van de voorruit, die in één lijn ligt met de motorkap, maken de Renault Twingo tot een heel opvallende 'verkleinde-ruimte auto'.

Onder de Loupe

Vlinderende zegelvariaties

= door Victor Hafkamp =

DE VLINDER IS zonder meer het meest kleurrijke voorbeeld van reïncarnatie in de dierenwereld. De larven van de vlinders — de rupsen — hebben de reputatie van schadelijke, onsmakelijke insecten. Maar uit het proces van in- en ontpopping ontstaat niet zelden prachtige vlinderexemplaren die om hun kleuren en patronen worden bewonderd. De insectenorde van de vlinders of *lepidoptera* kent ongeveer 150.000 soorten. Hun afmetingen verschillen onderling ook. De kleinste soort heeft een vleugelspanwijdte van twee mm. De grootste soort die bekend is, heet *thysania agrippina*, een uil uit Zuid-Amerika met een vleugelspanwijdte tot circa 32 centimeter.

Vlinders zijn dankzij kleur en variatie aantrekkelijke objecten voor afbeeldingen op postzegels. Verscheidene eilandstaatjes in het Caribisch gebied hebben in het recente verleden diverse vlindersoorten afgebeeld op series met lange looptijd die soms uit vijftien waarden bestaan. Op de Nederlandse Antillen verscheen in 1978 een serie van vier zegels met vlindersoorten (15, 25, 35 en 40 cent). Aruba bracht in 1986, het eerste jaar van de status aparte, drie kinderzegels uit. Daarop werd de ontwikkeling van rups tot vlinder mooi uitgebeeld met behulp van kinderfiguren (45+20, 70+25 en 100+40 ent).

Nederland — en veel andere Westeuropese landen — zijn nooit zo royaal geweest met postzegels met afbeeldingen van vlinders. De enige vlinder, ooit op een Nederlandse zegel afgebeeld, stamt uit 1950. Op een zegel van 20+7 cent uit dat jaar is een meisje met een minuscule vlinder te zien. Maar binnenkort leit Nederland een volwaardige vlinderserie, compleet met velletje. De post gaf daarmee gehoor aan wensen van het verzamelende publiek dat de bedenkers van onderwerpen voor zegels met een zekere regelmaat bestookt met vragen en verzoeken. "Krijgen we nou eens vlinders?" vroeg iemand PTT-Post per brief. Hij of zij kan dus tevreden zijn. Op 23 maart wordt zijn of haar wens ingewilligd. De serie bestaat uit waarden van zeventig, tachtig en negentig cent. Het velletje heeft een zegel van 160 cent. De zegels zijn ontworpen door Irma Boom uit Amsterdam. Op het velletje of blokje staat informatie over de Nederlandse dagvlinders. Het meldt dat er 34 soorten Nederlandse dagvlinders overal waarneembaar zijn, 26 soortern bedreigd en kwetsbaar en vijftien soorten uitgestorven. De uitgestorven en bedreigde soorten staan opgesomd met hun Latijnse namen. De zegel van 160 cent toont de *polyommatus icarus*, het icarusblauwtje. Op de zegels van zeventig, tachtig en negentig cent zien we achtereenvolgens de zilvervlek (uitgestorven), de grote vos (bedreigd) en het koolwitje (overal waarneembaar).

Vlinders blijken in verband met het Europese vlinderjaar voor een aantal posterijen dit voorjaar een interessant thema voor postzegels. Noorwegen gaf vorige maand ook twee zegels met vlinders uit. Beide hebben een frankeerwaarde van 3.50 kronen en werden in een carnet uitgegeven. De afgebeelde vlinders zijn de *aglais urtica* en de *antocharis cardamines*. Ook voor Noorwegen zijn het de eerste vlinderzegels.

Denemarken kwam op 11 maart met een serie van vier zegels met vlindersoorten (3.75, 5., 8.75 en 12 kronen). Tot de afgebeelde soorten hoort de kleine vos en de admiraalsvlinder.

Zweden kondigde het voorjaar vier zegels met vlindersoorten aan. De zegels hebben alle een frankeerwaarde van zes kronen.

Op de Cook-eilanden in de Stille Oceaan zijn de laatste maanden diverse series met schaarse diersoorten uitgekomen. In de periode 1-5 februari kwam de vierde serie uit, bestaande uit vijf zegels van 1.15 dollar. Op een van de zegels zien we een afbeelding van de *vanessa atalanta*, die nog in beperkte hoeveelheden voorkomt. Op de andere zegels staan apesoorten, zoals de mandril en de gorilla, een rundersoort en een lemur-kat.

WERELDNATUURFONDS

Dat brengt mij bij de bedreigde diersoorten in het algemeen. Zoals bekend, heeft het Wereldnatuurfonds diverse posterijen geïnvesteerd in de uitgifte van zegels waarop dergelijke diersoorten zijn afgebeeld. Die zegels worden dan tevens voorzien van een minuscule afbeelding van het logo van het Wereldnatuurfonds (World Wildlife Fund, WFF), een koala-beertje. Naar ik vernam zal ook Aruba een van de komende jaren zo'n serie in omloop brengen. Finland komt 19 maart met vier zegels van 2.30 mark met afbeeldingen van poolvossen, een steeds schaarsere diersoort.

De postdiensten van de Verenigde Naties richtten op 3 maart hun aandacht eens op schaarse diersoorten. In New York, Genève en Wenen kwamen die dag blokjes met vier verschillende zegels uit, waarop een aantal van die diersoorten is afgebeeld. In New York (vier zegels 29 cents) zijn dat de wombat die in Australië voorkomt, een kraanvogel, een strandgaper (grote mossel) en een reuze-antiloop.

De Zwitserse afdeling van de VN-postdienst liet haar keuze vallen op de gorilla, de pelgrimsvlak, een manatee (een grote zeekoe uit het gebied van de Amazone) en een sneeuwluipaard (4 zegels 80 centimes). In Wenen waar vier zegels van zeven schilling werden uitgegeven, zijn de schaarse dieren Gerevy's zebra, Humboldt's penguin, een woestijnsalamander en een grijze wolf.

BLOEMEN

Na dieren zijn bloemen vermoedelijk het meest populaire thema op postzegels. De stroom uitgiften op het gebied van flora is nauwelijks te stuiten. Ik wijs ten overvloede nog op de aantrekkelijke Antilliaanse serie die 3 februari met het oog op Valentijnsdag in omloop kwam. De zegels van 75, 90, 175 en 195 cent tonen een hibiscus, een zonnebloem, een ixora en een roos.

Het Kanaal-eiland Jersey heeft eind januari op vijf zegels (17, 23, 28, 39 en 57 pence) een aantal soorten orchideeën in beeld gebracht.

Op 16 maart gebeurde dat in Groot-Brittannië, waar ook vijf zegels uitkwamen met variaties van dezelfde bloemsoort (18, 24, 28, 33 en 39 pence).

In Suriname kwam op 3 februari een serie uit met medicinale planten. De *costus arabicus*, de *quassia amara*, de *combretum rotundifolium* en de *bixa orellana* zijn afgedrukt op zegels van 50, 75, 125 en 500 cent.

TIEN PONDZEGEL

De Britse posterijen hebben — net als andere Britse instellingen — hard geld nodig. Postzegels kunnen een leuke bron van inkomsten vormen. Vandaar misschien dat de Britse post er fors tegenaan gaat. Op 2 maart kwam een zegel uit van tien pond sterling, zo'n 35 gulden Antilliaans. Op het ontwerp van de zegel zien we de bekende figuur van Vrouw Brittannia, leunend op het Britse wapenschild en met in haar linkerhand de drietand, waarmee de grote betekenis in het verleden van de Britten als zeevarende natie wordt uitgebeeld.

Om te voorkomen dat de zegel wordt vervalst, heeft de Britse post voor een watermerk gezorgd in brailleschrift en wel het cijfer '10', dat tevens de blinden die zo'n zegel willen gebruiken van dienst kan zijn. Volgens David Lane, algemeen directeur van Royal Mail International, is de zegel uitgegeven om aan de wens van de klant te voldoen. Royal Mail International stuurt elk jaar bijna twee miljoen poststukken naar andere landen, waarop een frankering van tien pond noodzakelijk is. De uitgifte van de zegel viel samen met de Spring Stampex, de jaarlijkse voorjaarsbeurs van de Britse postzegelhandel in Londen.

TSJECHIË

Het kon niet uitblijven. Nu Tsjechië en Slowakije aparte staten zijn geworden, hebben ze beide binnenkort een eigen uitgifteprogramma voor postzegels. De eerste zegel van de nieuwe republiek Tsjechië is volgens informatie die ik kreeg op 30 januari verschenen. De zegel heeft een frankeerwaarde van drie kronen en toont het Tsjechische wapen met de staande leeuw. Het wachten is nu nog op de afbeeldingen en bijzonderheden van de eerste serie van de nieuwe republiek Slowakije.

Wilt u beginnen met een nieuw verzamelgebied, dan hebben deze staten de komende jaren het een en ander te bieden.

Liever heimwee dan Holland

Mokums Paradijs

= door René van Nie =

NEDERLAND IS hard op weg het zevende Caribische eiland te worden binnen Koninkrijksverband. Zo meldt een Stichting die het kan weten. Ik vind dat wel een aardige gedachte want Holland kan best een klimaatverandering gebruiken waarbij meer wordt gelachen en mensen elkaar minder naar het leven staan. En er leeft vast wel ergens een slimme drs. die het bruine zee- en grachtenwater een blauw tintje kan geven.

Holland zou een paradijs kunnen worden. Met vermenging van rassen, waar koffiekleurige kindertjes ienemienemutte tien pond grutten spelen. In een autovrij Amsterdam bij voorbeeld. Ik bepaal me bij deze mijmering maar tot mijn lievelingsstad omdat ik van Zoetermeer en Overschie weinig kaas heb gegeten. Laat staan van Rotterdam, Den Haag en Staphorst. Daarbij is Amsterdam als geen andere stad kneedbaar en maakten 'Provo' en 'Kabouters' er geschiedenis.

Het is ook een lastige stad, maar mooier dan Parijs of Londen, gracieuser dan Venetië, 'warmer' dan Stockholm, Helsinki en Madrid. En met meer karakter dan New York, Caracas, Moskou en zelfs Praag. Dat vind ik. En wie dat niet met me eens is moet het maar zeggen. Ruim veertig jaar lang woonde ik in Amsterdam en heb ik geschaatst op de grachten, me 'verloren' in bruine kroegen en smartlappen gezongen in een Jordaans café. Ik woonde aan het water, met een bootje, in plaats van een auto voor de deur. In hartje stad, het midden van de wallen en tussen de meisjes van plezier.

Op mijn kleine terrasje in de Tropen denk ik vaak terug aan de stad waar ik het grootste deel van mijn leven doorbracht. En zoals de meeste mensen die ouder worden, vind ik dan, dat het vroeger allemaal beter was. Mijn halfjaarlijkse bezoeken aan 'Mokum' bevestigden die gedachte want het was veelal kommer en kwel. Het weer, de misdaad en intolerantie gaven weinig reden tot vreugde en ik had de hoop al bijna opgegeven. Tot mijn laatste bezoek.

Ik weet niet of het iets te maken had met het feit dat ik Air Aruba vloog in plaats van ALM, maar alles liep opeens op rolletjes. De perfecte vlucht — met uitstekende bediening door vriendelijke Air Aruba meisjes —was er mogelijk verantwoordelijk voor dat ik samen met mijn vrouw uitgerust en vol goede moed om 7 uur in de ochtend op Schiphol aankwam.

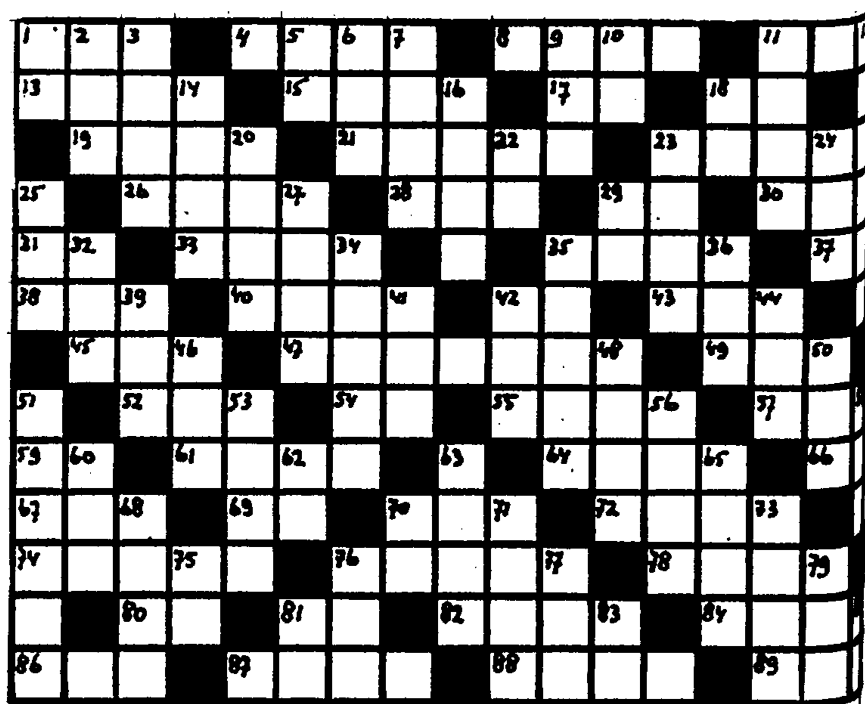
Vanwege de vakantietijd was Amsterdam in redelijke mate autovrij en wie er nog rondreed was een heer in het verkeer. Tot mijn grote verbazing kregen we zelfs enkele keren voorrang waar dat volgens de verkeersreglementen niet eens mocht.

De Amsterdamse Poort, ons favoriete winkelcentrum, was een genot om in rond te lopen. Vriendelijke mensen in de bediening, uitnodigende terrasjes en Hollandse nieuwe van de lekkerste soort. Het winkelende publiek bestond in hoofdzaak uit Surinamers, Antillianen, Arubanen, Turken, Marokkanen en Nederlanders. Koffiekleurige kinderen speelden op de autovrije straten en in de wandelgangen musiceerde een orkest van Indianen uit de Andes.

Junks, autokrakers en overvallers hadden blijkbaar een dagje vrij of waren de stad uit. Het was ontroerend om te zien hoe een stad zou kunnen zijn.

Terug op mijn kleine terrasje in Tropenland overdacht ik dat fantastische beeld. Mijn stad was een smeltkroes van culturen en kleuren geworden. En waar die Stichting meent dat Holland hard op weg is een zevende Caribische eiland te worden kan ik daar aan toevoegen dat Amsterdam al een stuk verder is. Want Amsterdam is een wereldstad die iedereen, ongeacht kleur en afkomst, in de armen sluit. Met alle problemen die daar mee samen hangen. Maar Amsterdam is kneedbaar en bereid veel ongemak van haar kostgangers met de mantel der liefde te bedekken. Tot het einde der dagen en die ene prachtige dag die ik mocht meemaken een dag is als alle dagen.

Kruiswoordpuzzel

HORIZONTAAL: 1. stremsel; 4. drank; 8. deel van he lichaam; 11. onderricht; 13. rijstwijn; 15. uitroep; 17 voegwoord; 18. persoonlijk voornaamwoord; 19. kel 21. beddegoed; 23. schraal; 26. vouw; 28. landton 29. militair; 30. roem; 31. bijwoord; 33. rustig; 35. stu hout; 37. persoonlijk voornaamwoord; 38. wenk; 40 uiting van droefheid; 42. bijwoord; 43. jong dier; 45 vruchtenat; 47. letterkeer; 49. uiteinde; 52. vreemde munt; 54. vreemde munt; 55, makker; 57. kraan; 59 bijwoord; 61. groot mens; 64. voeg; 66. soort onde wijs; 67. vod; 69. sint; 70. recht stuk vaart; 72. knol; 74 vorm; 76. snelheid; 78. armoedige woning; 80. e anderen; 81. reeds; 82. voegwoord; 84. zwart paar 86. ingebeeld meisje; 87. gewas; 88. boom; 89. ope plek in bos.

VERTICAAL: 1 muzieknoot; 2. zeer; 3. dik stuk hout; 5 inhoudsmaat; 6. gelofte; 7. tel; 9. lidwoord; 10 voegwoord; 11. uitroep; 12. ongestoord kalm; 14 mogelijkheid; 16. eikschiller; 18. Japans spel; 20. soo stof; 22. boom; 23. Europeaan; 24. zeer; 25. ton; 27 geneesmiddel; 29. deel van de bijbel; 32. waterplan 34. onhandig; 35. meppen; 36. huisdier; 39. open; 4 voertuig; 42. deel van het lichaam; 44. insect; 46 voorzetsel; 48. voegwoord; 50. spie; 51. neigen; 53 kledingstuk; 56. opdracht; 58. keukengerei; 60.gard 62. grondnoot; 63. cadem; 65. ingewand; 68. rif; 70 rondhout; 71. haal met de pen; 73. steunsel; 75 Franse n.v.; 76. dessert; 77. kraan; 79. insect; 81. sle 83. deel van de mast; 85. rondhout.

Winnaar vorige week

UIT HET GROTE aantal inzendingen van de Amigoe Puzzel van verleden week is uiteindelijk als gelukkige winnaar van de weekprijs van 25 gulden getrokken:

Carla Pezaro
Beatrixlaan 14
Emmastad, Curaçao

De winnaar kan zijn/haar prijs na identificatie afhalen op het kantoor van de Amigoe: Curaçao - Scherpenheuvel z/n, tot drie uur n.m.; Aruba - Kaya G.F. Betico Croes 110 tijdens kantooruren.

Oplossingen moeten ingediend zijn op Curaçao vóór donderdagmorgen tien uur en op Aruba vóór woensdag middag vijf uur.

Gelieve duidelijk op de enveloppe te vermelden:

AMIGOE PUZZEL

Curaçao: POB 577, Aruba: Caya G.F. Betico Croes 110 en Bonaire: Kaya Gobernador Debrot 152 t.n.v. Hubert Linkels.

Oplossing vorige week

HORIZONTAAL: 1. de; 3. weer; 7. eb; 9. akelei; 14. 16. sloe; 18. en; 19. even; 21. R.O.; 23. dosis; 24. st 26. al; 28. feeks; 30. loper; 32. in; 33. rem; 35. Sr.; enamel; 37. net; 38. moes; 40. sen; 42 gek; 43. vo 44. rob; 45. eer; 46. neen; 48. die; 50. sap; 52 teen; tel; 55. pakken; 56. Rm.; 58. non; 59. ik; 60. frats; Odeon; 64. se.; 65. lier; 66. treem; 67. as; 69. Deen; Ee; 71. ries; 73. in; 75. Oporto; 76. ra; 77. neet; 78. A

VERTICAAL: 2. el; 4. es; 5. elders; 6. rook; 8. besl 10. ketel; 11 ever; 12. lel; 13. en; 15. ar; 17. Essen; parmantig; 22. of; 24. spek; 25. ontkennen; 27. Le 29. es; 31. Omega; 32. ler; 34. merel; 37. Noren; son; 41. edikt; 43. vet; 47. eek; 48. daar; 49. ekster; snoer; 51. premie; 53. Eos; 55. prent; 57. M.O.; 60. fie 62. Deen; 63. na; 65. Leo; 68. si; 69. D.P.; 72. Se.; na.